

UNIVERSITEIT GENT

FACULTEIT ECONOMIE EN BEDRIJFSKUNDE

ACADEMIEJAAR 2015 – 2016

**DE KENNIS VAN DE
INSCHAKELINGSUITKERING BIJ VLAAMSE
JONGEREN**

Masterproef voorgedragen tot het bekomen van de graad van

Master of Science in de Handelswetenschappen

Lies Vanneste

onder leiding van

Prof. Dr. Bart Cockx

UNIVERSITEIT GENT

FACULTEIT ECONOMIE EN BEDRIJFSKUNDE

ACADEMIEJAAR 2015 – 2016

**DE KENNIS VAN DE
INSCHAKELINGSUITKERING BIJ VLAAMSE
JONGEREN**

Masterproef voorgedragen tot het bekomen van de graad van
Master of Science in de Handelswetenschappen

Lies Vanneste
onder leiding van
Prof. Dr. Bart Cockx

PERMISSION

Ondergetekende verklaart dat de inhoud van deze masterproef mag geraadpleegd en/of gereproduceerd worden, mits bronvermelding.

Lies Vanneste

WOORD VOORAF

Deze masterproef vormt het slotstuk van mijn master Handelswetenschappen, Strategisch management. Dit voorwoord laat mij toe enkele personen te bedanken die mij geholpen hebben met de totstandkoming van deze scriptie. Eerst en vooral wil ik mijn promotor, Prof. Dr. Bart Cockx, en de begeleidende assistente, Eva Van Belle bedanken. Zonder hun hulp, tips en feedback was deze masterproef nooit mogelijk geweest.

Vervolgens wil ik ook verscheidende personen bedanken die geholpen hebben bij het opstellen van een professionele enquête. Uitdrukkelijk wil ik Evelien Opdecam en Stijn Baert bedanken voor het toezien op de opmaak van mijn enquête. Daarnaast wil ik een woord van dank richten tot Loesje Leysen, werknemster bij het ABVV, en Sabine Vanoverbeke, docent sociaal recht aan Universiteit Gent en advocate gespecialiseerd in het arbeidsrecht en het socialezekerheidsrecht, voor het inhoudelijk nazien van mijn enquête. Verder wil ik Benjamin Schalembier bedanken voor het controleren van de statistische verwerking van de resultaten.

Bovendien wil ik iedereen bedanken die geholpen heeft bij het verspreiden, afnemen en weder verzamelen van de enquêtes. Zonder hen kon mijn onderzoek onmogelijk slagen. Hetzelfde geldt voor alle respondenten die bereid waren mijn enquête in te vullen. Ook al de personen die mijn masterproef hebben nagelezen op schrijffouten ben ik erg dankbaar.

Ten slotte ben ik ook al mijn vrienden en familie dankbaar voor hun steun gedurende de totstandkoming van deze masterproef. Een bijzonder dankwoord wil ik richten tot mijn ouders wiens steun en toewijding aan de grondslag liggen van al mijn verwezenlijkingen, waaronder ook deze masterproef. Ik wil hen bedanken voor hun eindeloze steun en voor de kans die ze mij aanreikten om Handelswetenschappen te studeren.

Bedankt!

Lies Vanneste

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf.....	II
Lijst van gebruikte afkortingen	V
Lijst van tabellen	VI
Lijst van figuren.....	VII
Inleiding.....	1
Deel 1: Literatuuronderzoek	7
1. Inschakelingsuitkering	7
1.1. Situering binnen de Belgische sociale zekerheid	7
1.2. De inschakelingsuitkering - voorwaarden.....	8
1.3. De inschakelingsuitkering – duur en bedrag.....	12
1.4. De inschakelingsuitkering - uitbetalingsinstellingen.....	13
1.5. Recente hervormingen wetgeving inschakelingsuitkering	14
2. Non-take-up van sociale rechten.....	16
2.1. Definitie.....	16
2.2. Waarom vormt een lage take-up van sociale rechten een beleidsprobleem?.....	17
2.3. Onderzoek naar non-take-up.....	18
2.4. Oorzaken non-take-up	19
3. Hypothese.....	22
4. Overzicht.....	28
Deel 2: Onderzoeksopzet	29
1. Doel van het onderzoek.....	29
2. Enquête.....	29
3. Steekproef.....	31
Deel 3: Resultaten	38
1. Algemeen.....	38
1.1. Term en basisinformatie inschakelingsuitkering	38
1.2. Wetgeving inschakelingsuitkering.....	40
2. Lager- en hoger geschoolden.....	50
2.1. Term en basisinformatie inschakelingsuitkering	50
2.2. Wetgeving inschakelingsuitkering.....	52

2.3. Arbeidsmarkt.....	54
3.Discussie.....	58
3.1. Discussie.....	59
3.2. Beperkingen onderzoek.....	63
3.3. Suggesties voor toekomstig onderzoek.....	65
Deel 4: Conclusie.....	66
Bijlagen.....	XI
Bijlage 1.1. Enquête.....	XI
Bijlage 1.2. Lijst deelnemende studierichtingen.....	XXIV
1.2.1. BSO.....	XXIV
1.2.2. TSO.....	XXV
1.2.3. Hogeschool.....	XXVI
1.2.4. Universiteit.....	XXVIII
1.2.5. Andere.....	XXX
Bijlage 1.3. Analyses SPSS.....	XXXI
1.3.1. Toetsen hypothese.....	XXXI
1.3.2. Arbeidsmarkt.....	XXXV
Bijlage 1.4. Antwoorden op vraag 10 enquête.....	XXXVII

LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

ABVV	Algemeen Belgisch Vakverbond
ACLVB	Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België
ACV	Algemeen Christelijk Vakverbond
BIT	Beroepsinschakelingstijd
BSO	Beroepssecundair onderwijs
HIVA	Hoger Instituut voor de Arbeid
HVV	Hulpkas voor werkloosheidsuitkeringen
LED	Leer- en ervaringsbewijzendatabank
NEET	Neither in employment nor in any education nor training
NWWZ	Niet-werkende werkzoekenden
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
TSO	Technisch secundair onderwijs
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
WZUA	Werkzoekenden met een werkloosheidsuitkeringsaanvraag

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1: Samenvattende tabel voorwaarden inschakelingsuitkering	11
Tabel 2: Brutobedrag inschakelingsuitkering (bedragen geldig vanaf 01.09.2015).....	13
Tabel 3: Kerncijfers werkloosheid januari 2016	15
Tabel 4: Onderverdeling studierichtingen.....	22
Tabel 5: Cijfers voor studieniveaus met grootst aantal schoolverlaters in Vlaanderen	24
Tabel 6: Aantal NEET-jongeren ¹ België 2014.....	25
Tabel 7: BIT Vlaanderen - werkloosheidsduur en studieniveau (Vlaanderen; januari 2016).....	27
Tabel 8: Kenmerken steekproef	34
Tabel 9: Kenmerken respondenten beroepssecundair onderwijs (BSO)	35
Tabel 10: Kenmerken respondenten technisch secundair onderwijs (TSO)	35
Tabel 11: Kenmerken respondenten hogeschool	36
Tabel 12: Kenmerken respondenten Universiteit	36
Tabel 13: Kenmerken andere respondenten	37
Tabel 14: Informatiebronnen inschakelingsuitkering	38
Tabel 15: Vragen wetgeving inschakelingsuitkering	40
Tabel 16: Waar inschrijven om beroepsinschakelingstijd van start te laten gaan?	43
Tabel 17: Ben je zeker van je antwoord op vraag 16?	44
Tabel 18: Vraag 15	45
Tabel 19: Samenvattende tabel belangrijkste resultaten wetgeving inschakelingsuitkering	49
Tabel 20: Al dan niet gehoord van de term ' inschakelingsuitkering' ten aanzien van scholingsgraad	50
Tabel 21: Mate waarin lager en hoger geschoolden op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering	51
Tabel 22: Weet je dat zo'n soort uitkering bestaat? - Vergelijking scholingsgraad	51
Tabel 23: Vergelijking lager- en hoger geschoolden	53
Tabel 24: Gemiddelde score op een 5-punts likert schaal	55
Tabel 25: Bij wie ligt volgens jou de taak om je te informeren over de arbeidsmarkt?	57
Tabel 26: Vraag 29	58
Tabel 27: Vergelijking resultaten voorgaand en huidig onderzoek.....	60

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Werkzoekenden na 1 jaar (Vlaanderen; 2014)	23
Figuur 2: Aandeel NEET-jongeren België 2014 ¹ - opdeling per studieniveau	26
Figuur 3: Weet je ook wat de inschakelingsuitkering inhoudt?	39
Figuur 4: Maximale leeftijd aanvragen inschakelingsuitkering	42
Figuur 5: Zeker van antwoord op vraag 14?.....	42
Figuur 6: Vraag 19	43
Figuur 7: Hoe goed ken je de dienstverlening van de VDAB?	44
Figuur 8: Minimum duur beroepsinschakelingstijd.....	44
Figuur 9: Wijziging wetgeving 1.....	47
Figuur 10: Wijziging wetgeving 2.....	47
Figuur 11: Hoe snel denk je na het afstuderen werk te vinden?	54
Figuur 12: Antwoorden vraag 24.....	55
Figuur 13: Antwoorden vraag 26.....	56
Figuur 14: Antwoorden vraag 27.....	56
Figuur 15: Antwoorden vraag 28.....	56

INLEIDING

“Acht op tien jongeren die de schoolbanken verlaten, weten niet hoe de arbeidsmarkt werkt. Dat blijkt uit een enquête van de website Vacature. Het recht op jeugdvakantiedagen of een inschakelingsuitkering is nauwelijks gekend. En de regelgeving is te complex. Het onderwijs en de VDAB schieten te kort.” (Billion, 2015).

Dit opvallende citaat komt uit een reportage die recent werd uitgezonden door de zender TV Limburg. Maar ook vele andere bronnen wijzen erop dat heel wat jongeren na het afstuderen met diverse vragen kampen omtrent de arbeidsmarkt en bijgevolg onvoldoende voorbereid zijn om de stap van de schoolbanken richting de arbeidsmarkt te zetten (De Ambrassade, 2014). De transitie school-werk vormt voor vele jongeren een struikelblok. Heel wat schoolverlaters slagen er niet in onmiddellijk een job te vinden of enige werkervaring op te doen. Uit cijfers van de VDAB studiedienst blijkt dat in 2014 8.975 schoolverlaters na een jaar nog steeds ingeschreven zijn als werkzoekende bij de VDAB, waarvan 2.861 schoolverlaters gedurende dat jaar geen enkele werkervaring opgedaan hebben. Deze groep jongeren heeft een grote kans weg te zinken in langdurige werkloosheid en dient dus intensief ondersteund te worden. Daarnaast kunnen deze jongeren nog niet terugvallen op een werkloosheidsuitkering omdat dit enkel voor personen is die reeds voldoende lang gewerkt hebben.

België staat gekend voor haar uitvoerig sociaal zekerheidssysteem en ook voor pas afgestudeerden heeft de overheid enkele regels in het leven geroepen. Voor vele schoolverlaters is het soms moeilijk en duurt het lang om aan een eerste job te geraken. Bovendien zijn jonge werkzoekenden, zoals hierboven vermeld, vaak niet in staat toegang te krijgen tot inkomenssteun omdat ze niet voldoende arbeidsdagen hebben opgebouwd om in aanmerking te komen voor een uitkering. Dit kan leiden tot aanzienlijk economische problemen alsook resulteren in de uitsluiting van een aantal werklozen in arbeidsmarktprogramma's die hen helpen bij hun zoektocht naar een duurzame tewerkstelling (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD] & International Labour Organization [ILO], 2014). Om te vermijden dat deze jongeren vervallen in armoede werd in België de inschakelingsuitkering in het leven geroepen. Het is een uitkering die afgestudeerden onder specifieke voorwaarden ontvangen indien die na beroepsinschakelingstijd van twaalf maanden nog steeds werkzoekende zijn (Vlaamse Overheid, z.d.). In tegenstelling tot de werkloosheidsuitkering, waar een minimaal aantal gepresteerde arbeidsdagen vereist is, wordt een jongere in België toegelaten tot de inschakelingsuitkering op basis van studies (Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening [RVA], z.d.). België is het enige Europese land dat voor schoolverlaters, enkel op basis van studies,

een uitkering voorziet (Hermans, Declercq, Seynaeve, & Lammertyn, 2004). Vooraleer deze jongere effectief een inschakelingsuitkering ontvangt moet deze een periode van ongeveer 1 jaar doorlopen waarin hij/zij actief op zoek gaat naar werk (RVA, z.d.). Dit laatste kadert binnen de activeringsfunctie van de sociale zekerheid en wordt hieronder verder toegelicht.

De inschakelingsuitkering heeft binnen de sociale zekerheid een dubbele functie. Enerzijds zorgt het verschaffen van deze uitkering ervoor dat jongeren gedurende de periode waarin ze een eerste job zoeken over voldoende inkomen beschikken om een waardige levensstandaard te waarborgen. Anderzijds kadert het binnen het activeringsbeleid van de sociale zekerheid. Pas als een jongere voldoende inspanningen levert om zich in te schakelen in de arbeidsmarkt kan hij/zij een uitkering ontvangen. Deze inspanningen worden door RVA geëvalueerd. De jongere staat er echter niet alleen voor in de zoektocht naar een duurzame tewerkstelling. Hij of zij wordt hierin namelijk bijgestaan door de VDAB (Struyven & Van Parijs, 2010). Het doel van deze activeringsfunctie is om de werkzaamheidsgraad bij jongeren te verhogen en de werkloosheid te onderdrukken. Dit noemt men het principe van wederzijdse verplichting en wordt in heel wat landen toegepast voor de werkloosheidsuitkering. Het verkrijgen van een uitkering wordt gecombineerd met strikte eisen in het actief zoeken naar werk en een verplichte deelname aan doeltreffende her-tewerkstellingsprogramma's. Indien men zich niet houdt aan de verplichtingen verliest men de uitkering. Dit systeem zou volgens de organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling, kortweg de OESO, een effectief systeem zijn om de inschakeling in de arbeidsmarkt te bevorderen en dus de werkloosheid te doen dalen (OECD, 2013).

Hoewel heel wat landen een werkloosheidsuitkering hebben, beschikken weinig landen over een specifieke programma voor schoolverlaters. De werkloosheidsuitkering wordt slecht in enkele OESO-landen, waaronder België, Griekenland, Luxemburg en het Verenigd Koninkrijk, verder uitgebreid naar jongeren, waaronder schoolverlaters (OECD, 2013). Dit zorgt ervoor dat heel wat jonge werkzoekenden geen beroep kunnen doen op een werkloosheidsuitkering. Dit omdat in vele landen de voorwaarde geldt dat je voldoende arbeidsdagen gewerkt moet hebben vooraleer je in aanmerking komt voor een werkloosheidsuitkering. Uitzonderingen zijn Australië en Nieuw-Zeeland waar geen enkel arbeidsverleden vereist is. Het volstaat in deze landen om aan te tonen dat men effectief op zoek is naar werk om een werkloosheidsuitkering te kunnen ontvangen. In deze landen maken jongeren dus wel een kans om beroep te doen op een werkloosheidsuitkering. Daartegenover staan Italië, Portugal en Turkije, waar de voorwaarde van voldoende arbeidsdagen het strengst is. In deze landen moet je een tewerkstelling van 2 jaar of meer bewijzen vooraleer je een beroep kunt doen op een werkloosheidsuitkering (Venn, 2012). Ook in België geldt de voorwaarde dat je een

specifiek aantal werkdagen gewerkt moet hebben vooraleer je beroep kunt doen op een werkloosheidsuitkering. Maar zoals eerder vermeld heeft België een aparte regeling in het leven geroepen zodat ook werkloze jongeren van een uitkering kunnen genieten, namelijk de inschakelingsuitkering.

Hoewel België in tegenstelling tot vele andere landen een aparte sociale regeling voorziet voor pas-afgestudeerde werklozen blijkt helaas dat heel wat jongeren niet op de hoogte zijn van deze sociale voorziening. In een enquête van mediagroep GUIDO en Vacature (2015) zeggen 61,6% nog nooit gehoord te hebben van de inschakelingsuitkering en 27,5% over onvoldoende kennis hierover te beschikken. Slechts 10,9% blijkt wel voldoende op de hoogte te zijn. Waarom het noodzakelijk is dat laatstejaarsstudenten op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering wordt gestaafd in de literatuur over de “non-take-up”.

De non-take-up van sociale rechten verwijst naar het feit dat heel wat individuen geen beroep doen op de sociale uitkeringen waar zij recht op hebben (Hernanz, Malherbet, & Pellizzari, 2004). Het fenomeen ontstaat wanneer een sociaal recht niet-automatisch wordt toegekend. Dit wil zeggen dat individuen op eigen initiatief de uitkering moeten aanvragen indien men er gebruik van wil maken. Dit is ook het geval voor de inschakelingsuitkering. Om een inschakelingsuitkering te kunnen ontvangen moet een individu zich inschrijven bij de VDAB. Zolang het individu niet ingeschreven is bij de VDAB kan zijn/haar beroepsinschakelingsstijd niet van start gaan en kan hij/zij ook geen inschakelingsuitkering aanvragen en mogelijk ontvangen. Een van de grootste oorzaken van non-take-up is het feit dat heel wat rechthebbenden niet eens weten dat de sociale voorziening bestaat, gebrekkige kennis hebben over de wijze van verkrijging ervan alsook over de criteria waaraan men moet voldoen om beroep te kunnen doen op de uitkering (Daigneault, Jacob, & Tereraho, 2012; Hernanz, Malherbet, & Pellizzari, 2004; van Oorschot, 1991). Dit is waarop deze paper zich zal focussen. Wanneer pas afgestudeerden niet op de hoogte zijn van het bestaan en de regelgeving omtrent de inschakelingsuitkering zullen deze bijgevolg ook geen beroep doen op dit recht. Dit betekent op zijn beurt dat het sociaalzekerheidssysteem er niet in slaagt de volledig beoogde doelgroep te bereiken en dus logischerwijze niet optimaal functioneert. Het is zinloos om als land over een sociale voorziening te beschikken wanneer de doelgroep van deze voorziening er niet optimaal gebruik van maakt. Daarenboven ontstaat er onrechtvaardigheid tussen aanspraakmakende en niet-aanspraakmakende individuen die zich in een vergelijkbare economische situatie bevinden (Bouckaert & Schokkaert, 2011; Hernanz, Malherbet, & Pellizzari, 2004; Van Oorschot, 1991).

Het is dus duidelijk dat het belangrijk is dat de volledige beoogde doelgroep op de hoogte is van de sociale voorziening. Dit blijkt echter, zoals eerder vermeld, niet het geval te zijn voor de inschakelingsuitkering. Uit een enquête van mediagroep GUIDO en Vacature (2015) blijken maar liefst 89,1% nog nooit gehoord te hebben van de inschakelingsuitkering of over onvoldoende kennis hierover te beschikken. Het is dan ook het enige beschikbare onderzoek tot nu toe naar de kennis van jongeren over de inschakelingsuitkering. In juli 2015 namen ze een enquête af bij bijna 2.000 studenten die op het punt stonden af te studeren. De vraag "In welke mate ben je op de hoogte van een inschakelingsuitkering?" kaderde binnen een groter geheel waar men peilde naar de mening van studenten over verschillende thema's die aan het begin van een loopbaan belangrijk kunnen zijn. De respondenten konden kiezen tussen drie antwoordmogelijkheden: nooit van gehoord, onvoldoende kennis en voldoende kennis. In totaal werd de vraag door 943 studenten ingevuld. Uit de vraag bleek 61,6% nog nooit gehoord te hebben van de inschakelingsuitkering en 27,5% hierover onvoldoende kennis te beschikken. Slechts 10,9% meent wel voldoende op de hoogte te zijn.

Dit eerste onderzoek naar de kennis van studenten met betrekking tot de inschakelingsuitkering geeft duidelijk weer dat te weinig studenten op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering. Het onderzoek bevat echter een aantal beperkingen. Uit de vraag "In welke mate ben je op de hoogte van een inschakelingsuitkering?" kan niet afgeleid worden wat er verstaan wordt onder (on)voldoende kennis. Wat voor de ene respondent voldoende is kan voor de andere onvoldoende zijn en omgekeerd. Daarnaast weten we niet hoe breed de kennis van de respondenten is met betrekking tot de inschakelingsuitkering. Het kan bijvoorbeeld zijn dat sommige jongeren de term 'inschakelingsuitkering' niet kennen, maar wel weten dat er zo'n soort uitkering bestaat. We weten ook niet of jongeren, die niet op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering, wel realistische verwachtingen hebben met betrekking tot de sociale voorziening. Verder stellen we vast dat de enquête overwegend door vrouwen (69%) en studenten uit het hoger onderwijs ingevuld werd. Slechts 2,1% van de respondenten bedroegen leerlingen uit het secundair onderwijs ten opzichte van 97,3% respondenten uit het hoger onderwijs. De resultaten kunnen dus niet veralgemeend worden naar studenten uit het secundair onderwijs. Nochtans zijn het voornamelijk lager geschoolden die beroep zouden kunnen doen op de inschakelingsuitkering en bijgevolg goed op de hoogte moeten zijn over de regelgeving hiervan (VDAB Studiedienst, 2015). Dit blijkt later in de paper.

Omwille van de beperkingen van vorig onderzoek wordt in dit onderzoek dieper ingegaan op de onderzoeksvraag: "In welke mate zijn Vlaamse laatstejaarsstudenten op de hoogte van de inschakelingsuitkering?". Dit onderzoek vormt dus een aanvulling op eerder verricht onderzoek. Het doel van dit onderzoek is om de kennis van Vlaamse laatstejaarsstudenten met betrekking tot de

inschakelingsuitkering uitvoerig in kaart te brengen. Hierbij probeert het onderzoek ook een antwoord te bieden op de beperkingen van eerder onderzoek. Zo wordt er in het huidige onderzoek niet enkel nagegaan in hoeverre laatstejaarsstudenten de term ‘inschakelingsuitkering’ kennen maar wordt er ook getoetst of ze weten dat er zo’n soort uitkering bestaat. Daarnaast wordt uitvoerig nagegaan wat studenten precies weten over de inschakelingsuitkering en of ze wel realistische verwachtingen hebben met betrekking tot de sociale voorziening. Verder wordt er gestreefd naar een steekproef met een betere verdeling tussen mannen en vrouwen en richt het onderzoek zich niet voornamelijk op studenten uit het hoger onderwijs maar ongeveer evenredig op leerlingen uit het secundair onderwijs. Dit alles wordt nagegaan aan de hand van een papieren enquête bij ongeveer duizend Vlaamse laatstejaarsstudenten. Door het in kaart te brengen van de kennis van laatstejaarsstudenten over de inschakelingsuitkering kan er ten eerste nagegaan worden of het effectief zo is dat jongeren onvoldoende op de hoogte zijn van deze sociale voorziening. Indien dit het geval blijkt te zijn kan er nagegaan worden op welke vlakken deze studenten nog beter geïnformeerd moeten worden. Er kan dan op zijn beurt actief gezocht worden naar manieren om deze studenten beter te informeren zodanig dat deze goed op hoogte zijn van de sociale voorziening en de voorwaarden om er beroep op te kunnen doen.

Deze masterproef richt zich dus op de volgende onderzoeksvraag *“In welke mate zijn Vlaamse laatstejaarsstudenten op de hoogte van de inschakelingsuitkering?”*. Met laatstejaarsstudenten worden alle studenten bedoeld die bezig zijn met het laatste jaar van hun studie en dus op het einde van het studiejaar mogelijk een diploma zullen behalen, ongeacht ze kiezen om na deze studie nog verder te studeren. Dit wordt nagegaan aan de hand van een enquête bij bijna duizend laatstejaarsstudenten uit diverse studierichtingen.

Vooraleer er dieper wordt ingegaan op de onderzoeksmethode, de resultaten van het onderzoek en de bijhorende conclusies wordt eerst de wetgeving van de inschakelingsuitkering geschetst. Dit is noodzakelijk om het vervolg van deze paper goed te verstaan. Naast de wetgeving van de inschakelingsuitkering wordt er ook dieper ingegaan op de problematiek van non-take-up. Het doel van dit hoofdstuk bestaat er in een vollediger beeld te schetsen van deze problematiek. Daarnaast zal duidelijk worden hoe “het niet op de hoogte zijn van een sociale voorziening”, zoals de inschakelingsuitkering, deel uit maakt van deze problematiek. Ten slotte wordt aan de hand van enkele cijfers en bevindingen een hypothese geformuleerd over de verwachte resultaten van dit onderzoek. Deze 3 delen worden samengebundeld onder deel 1, namelijk het literatuuronderzoek.

Deel 2 bevat een uitvoerige beschrijving van het onderzoeksopzet in deze masterproef. Er wordt onder meer ingegaan op het doel van het onderzoek en de gebruikte onderzoeksmethode. Daarnaast worden ook de steeproef en steekproefmethode nader toegelicht.

Vervolgens wordt er in deel 3 overgegaan tot de rapportering van de resultaten van het onderzoek. Dit deel wordt afgesloten met een toelichting van de beperkingen van dit onderzoek en met aanbevelingen voor toekomstig onderzoek.

Ten slotte wordt in het laatste deel, deel 4, de conclusie van deze masterproef weergegeven.

DEEL 1: LITERATUURONDERZOEK

1. Inschakelingsuitkering

In dit hoofdstuk zal dieper ingegaan worden op de wetgeving omtrent de inschakelingsuitkering. Na het situeren van de inschakelingsuitkering binnen de Belgische sociale zekerheid wordt ingegaan op de voorwaarden om beroep te kunnen doen op een inschakelingsuitkering. In het bijzonder gaat het om voorwaarden die ondergebracht kunnen worden onder de 4 pijlers leeftijd, rechteopende studies, doorlopen beroepsinschakelingstijd en twee positieve evaluaties omtrent zoekgedrag naar werk. Verder wordt in dit hoofdstuk de duur, het bedrag en de uitbetalingsinstellingen van de inschakelingsuitkering toegelicht. Het hoofdstuk wordt afgesloten met de vermelding van enkele recente hervormingen in de wetgeving van de inschakelingsuitkering alsook de impact van deze hervormingen. Het is op basis van de informatie uit dit hoofdstuk dat het merendeel van de vragen in de enquête van dit onderzoek zijn opgesteld. Vandaar dat het belangrijk is deze informatie eerst door te nemen vooraleer de resultaten van de enquête besproken worden.

1.1. Situering binnen de Belgische sociale zekerheid

De Belgische sociale zekerheid is een van de pijlers van het publiek sociaal stelsel waar solidariteit tussen verschillende groepen centraal staat: werkenden en werklozen - jongeren en ouderen - gezonden en zieken - mensen met een inkomen en mensen zonder - gezinnen zonder kinderen en gezinnen met kinderen enz. Concreet vervult de sociale zekerheid drie functies. Ten eerste voorziet het een vervangingsinkomen bij loonverlies. Dit bijvoorbeeld bij arbeidsongeschiktheid of werkloosheid. Ten tweede zorgt het voor een aanvullend inkomen voor personen die bepaalde sociale lasten dragen zoals ziektekosten of de opvoeding van kinderen. Ten laatste verschaft de sociale zekerheid een bijstandsuitkering indien u buiten uw wil niet over een beroepsinkomen beschikt (Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid, z.d.).

Het klassieke socialezekerheidssysteem omvat drie stelsels, namelijk een werknemers-, zelfstandigen- en ambtenarenstelsel. Daarnaast bevat het ook zeven takken:

1. Ouderdoms- en overlevingspensioenen
2. **Werkloosheid**
3. Arbeidsongevallenverzekering
4. Beroepsziekteverzekering
5. Gezinsbijslag

6. Ziekte- en invaliditeitsverzekering
7. Jaarlijkse vakantie.

De inschakelingsuitkering bevindt zich in de tweede tak van het socialezekerheidssysteem, namelijk onder de tak werkloosheid. De werkloosheidsverzekering heeft betrekking op de eerste functie van de sociale zekerheid beschreven ut supra, namelijk het garanderen van een vervangingsinkomen bij loonverlies (Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid, z.d.).

Binnen de werkloosheidsreglementering is het belangrijk een onderscheid te maken tussen een werkloosheidsuitkering en een inschakelingsuitkering. Op een werkloosheidsuitkering hebt u pas recht indien u al voldoende dagen gewerkt hebt. Een inschakelingsuitkering is bedoeld voor jongeren die nog niet (genoeg) gewerkt hebben (RVA, z.d.).

1.2. De inschakelingsuitkering - voorwaarden

De wetgeving omtrent de inschakelingsuitkering staat beschreven in het Koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering. In dit gedeelte worden de belangrijkste zaken uit deze wettekst aangehaald en verduidelijkt. Daarbij wordt er rekening gehouden met de recente wijzingen door het koninklijk besluit van 30 december 2014, maatregelen die vanaf 1 januari 2015 van kracht zijn gegaan.

Zoals eerder aangehaald is de inschakelingsuitkering een uitkering die afgestudeerden onder specifieke voorwaarden ontvangen indien die na de beroepsinschakelingstijd van twaalf maanden nog altijd werkzoekende zijn (RVA, z.d.). Om een inschakelingsuitkering te kunnen ontvangen moeten individuen zelf het initiatief nemen om deze uitkering aan te vragen. Deze uitkering wordt dus niet automatisch toegekend. Je bent bijvoorbeeld verplicht om je in te schrijven bij de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling. Pas dan kan je wachttijd op een inschakelingsuitkering beginnen lopen. Na deze wachttijd moet het individu ook zelf de uitkering aanvragen.

Algemeen gesteld beslissen 4 grote pijlers of je al dan niet recht hebt op een inschakelingsuitkering. In de volgende paragrafen worden vooral de basisprincipes en slechts enkele uitzonderingen besproken. Om een overzicht te kunnen behouden worden niet alle uitzonderingen vermeld. Daarnaast worden deze pijlers op pagina 11 in een overzichtelijke tabel samengevat.

2.1. LEEFTIJD

Om te kunnen genieten van een inschakelingsuitkering mag je ten eerste *niet meer onderworpen zijn aan de leerplicht* (RVA, z.d.). Dit wil zeggen dat je minimaal de leeftijd van 18 jaar bereikt moet hebben. Wel zijn hier enkele uitzonderingen op. Jongeren die verjaren na 30 juni in het jaar waarin zij 18 worden zijn slechts tot 30 juni leerplichtig. Daarnaast zijn de jongeren die op hun 15de of 16de reeds een diploma secundair onderwijs op zak hebben, niet langer leerplichtig. Ten slotte heb je als jongere de mogelijkheid om aan de leeftijd van 15 of 16 te kiezen om deeltijds te leren en deeltijds te werken (Vlaamse Overheid, z.d.).

De tweede vereiste houdt in dat je *jonger dan 25 jaar moet zijn op het ogenblik van de uitkeringsaanvraag* (RVA, z.d.). Opnieuw gelden hier enkele uitzonderingen. Indien de jongere niet in staat was zijn aanvraag in te dienen vóór het bereiken van deze leeftijd kan er van deze leeftijdsgrens afgeweken worden. Dit kan op grond van onderbreking van de studie door overmacht of omwille van tewerkstelling. In het eerste geval wordt de grens van 25 jaar aangepast naar dertien maanden na het beëindigen van de studies. Bij het geval van tewerkstelling als werknemer is dit één maand na het einde van deze tewerkstelling (VDAB, z.d.).

1.2.2. RECHTOPENENDE STUDIES

Naast leeftijd bepalen ook je studies of opleiding of je al dan niet wordt toegelaten. Dit noemt men rechtopenende studies. Van deze studies moet je het hele schooljaar doorlopen hebben. Dit wil zeggen dat de student naar lessen moet geweest zijn, de nodige stages en praktijkwerken moet uitgevoerd hebben alsook deelgenomen hebben aan de examens. Slagen voor deze studies is niet noodzakelijk. Enkel jongeren onder de 21 jaar moeten op het moment van hun uitkeringsaanvraag geslaagd zijn en een bepaald getuigschrift, diploma of attest kunnen voorleggen. Vaak heeft dit betrekking op het diploma hoger secundair onderwijs of hiermee gelijkgestelde studies of opleidingen, maar ook een diploma bedrijfsbeheer telt mee (RVA, z.d.). Indien de jongere geen getuigschrift, diploma of attest kan voorleggen kan die dus pas vanaf zijn/haar 21ste verjaardag een inschakelingsuitkering aanvragen (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding [VDAB], z.d.). Verder is het noodzakelijk dat alle activiteiten met betrekking tot deze studies (examens, lessen, thesis...) beëindigd zijn. Dit laatste bepaalt mede of de beroepsinschakelingstijd van start kan gaan (RVA, z.d.).

1.2.3. DOORLOPEN BEROEPSINSCHAKELINGSTIJD

Na het afstuderen en voor de uitkeringsaanvraag heb je niet onmiddellijk recht op de inschakelingsuitkering. Je moet eerst een beroepsinschakelingstijd (soort wachttijd) doorlopen waarin je actief op zoek moet gaan naar werk. Tijdens deze wachttijd ontvang je dus nog geen uitkering. Ze heeft tot doel de werkzoekende actief te laten zoeken naar werk en duurt 310 dagen, exclusief zondagen. De beroepsinschakelingstijd start ten vroegste 1 augustus na het beëindigen van je studies, tenzij je tijdens het schooljaar je studies hebt stopgezet. Daarnaast kan deze wachttijd pas van start gaan vanaf het moment je als werkzoekende ingeschreven bent bij de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling. Voor Vlaanderen is dit de VDAB (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding). Verder ben je verplicht om alle activiteiten in verband met je studies (afleggen van examens, werken aan eindwerk ...) stopgezet te hebben. Doe je dit niet dan kan deze wachttijd niet van start gaan (VDAB, z.d.).

Terugkomend op de pijler leeftijd zorgt de beroepsinschakelingstijd er rechtstreeks voor dat je, om beroep te kunnen doen op een inschakelingsuitkering, niet ouder mag zijn dan 24 jaar bij het afstuderen. Dit omdat de beroepsinschakelingstijd ongeveer 1 jaar duurt en je deze wachttijd moet doorlopen vooraleer je een uitkering kan aanvragen (Algemeen Belgisch Vakverbond, 2015).

1.2.4. TWEE POSITIEVE EVALUATIES BETREFFENDE ZOEKGEDRAG NAAR WERK

Een laatste pijler houdt in dat je tijdens de beroepsinschakelingstijd twee positieve evaluaties moet gekregen hebben omtrent je zoekgedrag naar werk. Deze evaluaties vinden plaats tijdens de 7de en 11de maand van de beroepsinschakelingstijd. Het is namelijk je plicht om zelf actief naar werk te zoeken en mee te werken aan de acties van de arbeidsbemiddelingsdienst (VDAB, z.d.). Dit geldt niet alleen tijdens de beroepsinschakelingstijd. Ook gedurende de periode dat je een inschakelingsuitkering ontvangt, wordt deze actieve inzet elke 6 maanden geëvalueerd. Daarnaast moet je in staat zijn te bewijzen dat je actief op zoek bent naar werk. Dit wordt gecontroleerd door de RVA (RVA, z.d.).

Tabel 1: Samenvattende tabel voorwaarden inschakelingsuitkering

4 PIJLERS	VOORWAARDEN
1. Leeftijd	<ul style="list-style-type: none"> • Niet meer onderworpen aan leerplicht • < 25 jaar bij uitkeringsaanvraag
2. Rechtopenende studies	<ul style="list-style-type: none"> • Studie/opleiding gevolgd die recht geeft op een inschakelingsuitkering <ul style="list-style-type: none"> ○ > 21 jaar: slagen voor vereiste studies hoeft NIET ○ < 21 jaar: minimale diplomavereiste <ul style="list-style-type: none"> ➔ indien niet aan voldaan, aanvraag pas mogelijk vanaf 21 jaar • Stopzetting alle activiteiten m.b.t. deze studies (examens, lessen...)
3. Doorlopen beroeps-inschakelingstijd	<ul style="list-style-type: none"> • Kan pas van start gaan indien: <ul style="list-style-type: none"> ○ stopzetting alle activiteiten i.v.m. studies ○ ingeschreven als werkzoekende bij VDAB • duur: 310 dagen (excl. zondagen) • start ten vroegste op 1ste augustus die volgt op einde studie (tenzij stopzetting studies tijdens schooljaar)
4. twee pos. evaluaties zoekgedrag werk	<ul style="list-style-type: none"> • Tijdens beroepsinschakelingstijd: 2 positieve evaluaties omtrent zoekgedrag werk (7de en 11de maand) • Tijdens ontvangen inschakelingsuitkering: iedere 6 maanden evaluatie actief zoeken naar werk

Bron: RVA.

1.3. De inschakelingsuitkering – duur en bedrag

1.3.1. DUUR

Indien je aan alle voorwaarden ut supra voldoet word je toegelaten tot het recht op inschakelingsuitkeringen. Indien je daarna ook voldoet aan de toekenningsvoorwaarden heb je algemeen gesteld maximaal 3 jaar (36 maanden) recht op een inschakelingsuitkering. Het recht op een inschakelingsuitkering is dus beperkt in tijd. Deze 36 maanden gaan in de meeste gevallen van start vanaf de dag waarop je voor het eerst een inschakelingsuitkering ontvangt. Hier zijn echter ook uitzonderingen op. Word je beschouwd als werknemer met gezinslast, alleenwonende of bevoorrecht samenwonende gaat het krediet van 36 maanden pas in vanaf de maand die volgt op je 25ste verjaardag. Dit betekent dat je voor je 25ste verjaardag al een inschakelingsuitkering kunt ontvangen en daarbovenop nog eens 36 maanden tot en met de maand na je 28ste verjaardag. Daarnaast kunnen sommige gebeurtenissen, die zich voordoen tijdens de initiële periode van deze 36 maanden, het krediet van deze 36 maanden verlengen. Bijvoorbeeld de periode waarin je loopbaanonderbreking of tijdskrediet neemt. Verder hebben ook kwetsbare groepen (vb. personen met een blijvende arbeidsongeschiktheid van minstens 33% of personen met ernstige medische, mentale, psychische of psychiatrische problemen) twee jaar langer recht op een inschakelingsuitkering indien deze positief meewerken aan het traject voorgesteld door de dienst voor arbeidsbemiddeling. Bovendien kan je na het uitputten van 36 maanden opnieuw recht hebben op een inschakelingsuitkering gedurende 6 maanden als je nog steeds aan de voorwaarden voldoet, jonger bent dan 25 jaar, of maximaal 3 jaar geleden nog uitkeringen hebt gekregen (VDAB, z.d.).

1.3.2. BEDRAG

Het bedrag van de inschakelingsuitkering hangt af van de gezinssituatie en leeftijd. Deze vind je terug in tabel 2 (RVA, z.d.). Een schoolverlater ouder dan 18 jaar, die nog bij zijn ouders inwoont (samenwonende) ontvangt bijvoorbeeld ongeveer 400 euro bruto per maand. Een schoolverlater, ouder dan 21 jaar, die al alleen woont (alleenwonende) ontvangt ongeveer 800 euro bruto per maand.

Tabel 2: Brutobedrag inschakelingsuitkering (bedragen geldig vanaf 01.09.2015)

	Per dag	Per maand
<u>Samenwonende met gezinslast</u>	€43,37	€1.127,62
<u>Alleenwonende</u>		
▪ jonger dan 18 jaar	€12,32	€320,32
▪ van 18 tot 20 jaar	€19,37	€503,62
▪ vanaf 21 jaar	€32,09	€834,34
<u>Samenwonende</u>		
▪ jonger dan 18 jaar	€10,46	€271,96
▪ vanaf 18 jaar	€16,69	€433,94
<u>Bevoorrecht samenwonende</u>		
▪ jonger dan 18 jaar	€11,07	€287,82
▪ vanaf 18 jaar	€17,79	€462,54

Bron: RVA.

1.4. De inschakelingsuitkering - uitbetalingsinstellingen

Het is de RVA die de beslissing neemt of je al dan niet een uitkering krijgt en hoeveel de uitkering bedraagt. De uitbetaling zelf gebeurt echter niet via de RVA. Er zijn 4 instellingen die verantwoordelijk zijn voor de uitbetaling van een inschakelingsuitkering (VDAB, z.d.):

- Vakbonden
 - ABVV (Algemeen Belgisch vakverbond)
 - ACLVB (Algemene centrale der liberale vakbonden van België)
 - ACV (Algemeen christelijk vakverbond)
- Hulpkas voor werkloosheidsuitkeringen (HVW)

Indien je aangesloten bent bij een vakbond (ABVV, ACLVB of ACV) keert deze jouw inschakelingsuitkering uit. Om je aan te sluiten bij een vakbond moet je lidgeld betalen om van haar dienstverlening te kunnen genieten. Indien je niet wil aansluiten bij een vakbond kan je beroep doen op de hulpkas voor werkloosheidsuitkeringen. Hun dienstverlening is gratis en ook zij keren uitkeringen uit. Sluit je je niet aan bij ofwel een vakbond ofwel bij de hulpkas voor werkloosheidsuitkeringen dan kan je ook geen uitkering ontvangen (VDAB, z.d.).

1.5. Recente hervormingen wetgeving inschakelingsuitkering

Recent werden enkele hervormingen met betrekking tot de inschakelingsuitkering doorgevoerd. Deze hervormingen staan beschreven in het Regeerakkoord van 7 oktober 2014 en het koninklijk besluit van 30 december 2014 en zijn vanaf 1 januari 2015 van kracht gegaan. In totaal gaat het over twee belangrijke wijzigingen. De eerste wijziging heeft betrekking op de pijler 'leeftijd'. Zoals eerder vermeld moet de eerste aanvraag naar een inschakelingsuitkering, na het doorlopen van de beroepsinschakelingstijd, voortaan vóór de leeftijd van 25 jaar worden ingediend. Vroeger was dit 30 jaar. De tweede wijziging houdt verband met de pijler 'rechtopenende studies'. Vanaf 1 september 2015 wordt het recht op een inschakelingsuitkering voor jongeren onder 21 jaar verbonden aan een minimale diplomavereiste. Een jongere die niet aan deze diplomavereiste voldoet is genoodzaakt te wachten tot de leeftijd van 21 jaar om een inschakelingsuitkering aan te vragen. Beide wijzigingen werden doorgevoerd met als doel de deelname aan de arbeidsmarkt aan te moedigen (Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg, 2015).

De impact van de hervormingen, doorgevoerd in 2015, is duidelijk terug te vinden in kerncijfers uit het werkloosheidsbericht van januari 2016 (VDAB). Uit tabel 3 kan afgeleid worden dat Vlaanderen eind januari 2016 232.931 niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) telde, 2,8% minder dan het jaar ervoor. Hiervan bedroegen 72,0% werkzoekenden met een werkloosheidsuitkeringsaanvraag (WZUA), 6,2% jongeren tijdens hun beroepsinschakelingstijd (BIT), 13,2% vrij ingeschrevenen en 8,5% andere niet-werkende werkzoekenden.

Opmerkelijk is de aanzienlijke daling (-11,9%) bij jongeren in de beroepsinschakelingstijd. Deze daling is deels toe te schrijven aan betere arbeidsmarktomstandigheden waardoor heel wat jongeren sneller een job vinden en dus niet meer ingeschreven staan als werkzoekenden, maar zeker ook aan de recente hervormingen met betrekking tot de inschakelingsuitkering. De leeftijdsgrens van 25 jaar en de diploma vereiste voor jongeren onder de 21 jaar doen het aantal BIT-jongeren afnemen. De groep jongeren die niet langer voldoen aan deze strenge vereisten kunnen zich als vrije werkzoekende registreren. Vandaar onder andere de lichte stijging in de groep vrij ingeschrevenen (6,5%). Daarnaast speelt de eerdere hervorming van de inschakelingsuitkering in 2012 een rol. Daarbij werd het recht op een inschakelingsuitkering beperkt tot 36 maanden, met in specifieke gevallen eventueel nog een verlenging van 24 maanden. Voor iedereen die op het moment van de hervorming reeds een inschakelingsuitkering ontving, werd de berekening van de periode aan het begin van 2012 op nul gezet. Bijgevolg verloor de eerste groep in januari 2015 hun inschakelingsuitkering. Voor gezinshoofden, alleenstaanden of bevoorrecht samenwonenden begon

deze periode van 36 maanden pas te lopen vanaf hun 30ste. Dit laatste wijzigde naar 25 jaar met de recente hervormingen. Indien de cijfers van januari 2016 vergeleken worden met december 2014 zien we gelijkaardige tendensen maar extremer. Het verschil voor BIT bedraagt dan -13,5%. Dit komt omdat de hervorming van 2012 nog geen invloed had in december 2014 en de hervormingen van 2015 nog niet van start gingen. Dit in vergelijking met de recentere cijfers van januari 2016 waarbij men voor het berekenen van het jaarverschil een vergelijking maakt met januari 2015, waar de hervormingen enigszins wel al merkbaar waren (VDAB, 2016).

Tabel 3: Kerncijfers werkloosheid januari 2016

		Jan 2016	Jaarverschil ³	Aandeel
NWWZ¹		232.931	-2,8%	
Categorie	WZUA ¹	167.807	-5,2%	72,0%
	BIT ²	14.461	-11,9%	6,2%
	Vrij ingeschrevenen	30.756	+6,5%	13,2%
	Andere	19.907	+15,6%	8,5%

Noot: ¹ Niet-werkende werkzoekenden.

² Jongeren in beroepsinschakelingstijd (BIT).

³ Procentueel verschil tussen januari 2016 en januari 2015.

Bron: VDAB.

Zoals eerder vermeld zal er in het volgende hoofdstuk dieper worden ingegaan op de non-take-up van sociale rechten. Het werd reeds kort toegelicht in de inleiding maar dient ruimer toegelicht te worden om een vollediger beeld te krijgen van deze problematiek. Daarnaast zal duidelijk geschetst worden hoe “het niet op de hoogte zijn van een sociale voorziening”, zoals de inschakelingsuitkering, deel uit maakt van deze problematiek.

2. Non-take-up van sociale rechten

Dit hoofdstuk begint met een verduidelijking van wat de non-take-up van sociale rechten exact is. Vervolgens wordt aangegeven waarom een lage take-up van sociale rechten een beleidsprobleem vormt. Het derde deel gaat in op het beperkte onderzoek naar non-take-up. Er wordt onder andere dieper ingegaan op een onderzoek uitgevoerd door het hoger instituut voor arbeid (HIVA) in opdracht van de VDAB. De reden waarom dit nader besproken wordt is omdat het een relevant onderzoek is in het kader van huidig onderzoek. Na het bespreken van de algemene oorzaken van non-take-up wordt dit ook teruggekoppeld aan het eerder vermelde onderzoek van het HIVA. Ten slotte wordt duidelijk waarom dit onderzoek door HIVA relevant is voor huidig onderzoek.

2.1. Definitie

België heeft net zoals vele andere industrielanden, alsook verscheidene ontwikkelingslanden, een brede waaier aan sociale rechten ingevoerd. Zoals artikel 23 in de Belgische grondwet stelt, is het recht op sociale bescherming een grondrecht. Uit onderzoek blijkt echter dat niet elk rechthebbend individu deze rechten effectief uitoefent. Dit fenomeen wordt in de wetenschappelijke literatuur het probleem van de 'non-take-up' genoemd.

Er wordt gesproken van non take-up van sociale rechten wanneer individuen geen beroep doen op alle sociale voorzieningen waar zij recht op hebben. Dit kan weergegeven worden met de volgende ratio. Deze ratio geeft weer in welke mate individuen die recht hebben op bepaalde sociale voorzieningen, deze ook daadwerkelijk ontvangen. Wanneer deze take-up ratio onder de 100% ligt, wijst dit op non take-up. Dit komt erop neer dat bepaalde individuen hun rechten niet uitoefenen (Hernanz, Malherbet, & Pellizzari, 2004).

$$\text{Take up ratio} = \frac{\text{aantal individuen die } \textit{recht hebben op sociale voorzieningen}}{\text{aantal individuen die deze sociale voorzieningen daadwerkelijk } \textit{ontvangen}}$$

Het probleem waarbij de VDAB (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding) er niet in slaagt om alle jongeren die recht hebben op hun dienstverlening te bereiken, kan beschouwd worden als een probleem van non-take-up. Jongeren doen namelijk niet altijd beroep op de sociale voorzieningen waar ze feitelijk recht op hebben (Struyven & Van Parijs, 2010).

2.2. Waarom vormt een lage take-up van sociale rechten een beleidsprobleem?

Een lage take-up ratio brengt diverse beleidsimplicaties met zich mee. Van Oorschot (1991) haalt drie concrete argumenten aan waarom beleidsmakers moeten waken over het non-take-up gedrag van individuen. Non-take-up zorgt er namelijk voor dat het sociale beleid niet naar behoren functioneert en zelfs onrechtvaardigheid creëert. Daarnaast kan het ook een factor zijn die deels voor armoede zorgt. Deze verklaringen worden ook meermaals teruggevonden in literatuur over de non-take-up.

Ten eerste leidt non-take-up tot een ineffectief sociaal-zekerheidssysteem. Maar ook omgekeerd kan een ineffectief sociaal zekerheidssysteem leiden tot non-take-up. Dit laatste wil zeggen dat het systeem er niet in slaagt de volledig beoogde doelgroep te bereiken, maar slechts een fractie ervan (Hernanz, Malherbet, & Pellizzari, 2004; van Oorschot, 1991). Dit kan onder andere te wijten zijn aan het politieke systeem dat bepaalde maatregelen tot leven roept maar niet erg bezig is met de daadwerkelijke uitvoering en de effecten van deze maatregelen. Daarnaast kan dit ook het gevolg zijn van problemen met betrekking tot de technische organisatie van het systeem zoals de kwaliteit van het administratieve proces, de mate waarin de procedures duidelijk zijn voor klanten en de praktische interpretatie van juridische begrippen. Maar ook de angst voor stigmatisering bij potentiële rechthebbenden kan een reden zijn waarom non-take-up zich voordoet en dus niet de volledige doelgroep wordt bereikt (van Oorschot, 1991). Vanzelfsprekend is de participatie van deze doelgroepen in de sociale programma's een noodzakelijke conditie voor de effectiviteit ervan. Een lage participatie zorgt ervoor dat de impact van sociale uitkeringen op de sociale omstandigheden geringer is (Hernanz, Malherbet, & Pellizzari, 2004; Matsaganis, Paulus, & Sutherland, 2008; van Oorschot, 1991). Daarnaast leidt een onvolledige take-up tot onnauwkeurige voorspellingen met betrekking tot de sociale impact van beleidshervormingen (Bouckaert & Schokkaert, 2011; Hernanz, Malherbet, & Pellizzari, 2004; Matsaganis, Paulus, & Sutherland, 2008).

Ten tweede ontstaat er bij non-take-up een vorm van onrechtvaardigheid. Non-take-up zorgt voor ongelijkheid tussen aanspraak-makende en niet-aanspraak-makende individuen die zich in vergelijkbare economische situatie bevinden. Deze ongelijkheid treedt vooral op wanneer de keuze om het recht niet op te nemen deels onvrijwillig is. Dit bijvoorbeeld wanneer individuen simpelweg niet op de hoogte zijn van dit recht of zich gestigmatiseerd voelen wanneer ze deze voordelen ontvangen. Zo kan het zijn dat enkel de beter geïnformeerde individuen beroep doen op het recht. Hierdoor ontstaan discrepanties in de behandeling van individuen, dit terwijl het sociaal-zekerheidssysteem juist tracht te streven naar een rechtvaardige verdeling van middelen (Bouckaert & Schokkaert, 2011; Hernanz, Malherbet, & Pellizzari, 2004; van Oorschot, 1991).

Ten derde kan non-take-up gelinkt worden aan het probleem van armoede. Vaak is het zo dat mensen die recht hebben op een uitkering, zich in een situatie bevinden waarbij ze ook nood hebben aan deze uitkering. Indien veel arme mensen niet (ten volle) gebruik maken van hun recht en dus door het sociale vangnet vallen leidt dit tot nog verdere armoede (van Oorschot, 1991). Lage take-up van sociale rechten kan dus de herverdelende werking van het sociale beleid ondermijnen en de vangnetfunctie van het programma in twijfel brengen (Bouckaert & Schokkaert, 2011).

2.3. Onderzoek naar non-take-up

Ondanks deze toonaangevende gevolgen voor het correct functioneren van het sociaal zekerheidssysteem is er tot nu toe heel weinig gekend over het niveau van non-take-up in de Europese landen. Enkel voor een kleine minderheid aan OESO-landen is er informatie beschikbaar. Dit omdat weinig landen systematisch cijfers bijhouden die nodig zijn voor het inschatten van het non-take-up gedrag. Daartegenover staat het Verenigd Koninkrijk, dat al sinds de jaren '30 statistieken bijhoudt over de non-take-up. Maar zelfs in landen waar deze cijfers worden bijgehouden, wordt er slechts weinig empirische en theoretisch onderzoek naar de take-up ratio's gevoerd (Hernanz, Malherbet, & Pellizzari, 2004). Over het algemeen stelt men wel vast dat de take-up ratio's over vele landen en programma's vaak laag zijn. Hernanz et al. (2004) identificeerden take-up ratio's met betrekking tot de werkloosheidsuitkering die variëren tussen 60% en 80% voor de drie landen (VS, VK en Canada) waarvoor schattingen beschikbaar zijn.

Ook in België is de aandacht voor de problematiek van non-take-up van rechten relatief recent. In 2014 werd het nog onder de aandacht gebracht in een colloquium ter gelegenheid van het 15-jarige bestaan van het Samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten. Deze conferentie werd volledig toegewijd aan de niet-toegang tot en het niet-gebruik van rechten. Het doel ervan was om de verschillende oorzaken van non-take-up beter te begrijpen en mogelijke oplossingen te genereren (Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, 2014). Toch zijn er reeds enkele publicaties beschikbaar over het non-take-up gedrag in België. In het Belgische tijdschrift voor sociale zekerheid werd er onder andere in 2011 een eerste berekening gepubliceerd over het non-take-upgedrag van het leefloon (Bouckaert & Schokkaert, 2011). Het steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting ging na welke hindernissen rechthebbenden ondervinden om te kunnen genieten van het OMNIO-statuut. (Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, 2008-2009). Dit laatste biedt personen met een laag inkomen de mogelijkheid om hun medische zorgen zoals raadplegingen en geneesmiddelen beter terugbetaald te krijgen. En zo zijn er nog enkele

publicaties over non-take-up in België beschikbaar. De meest relevante studie voor deze masterproef is er één uitgevoerd door het HIVA (Hoger Instituut Voor de Arbeid) in opdracht van de VDAB. In dit evaluatieonderzoek wordt nagegaan hoe moeilijk bereikbare jongeren (vaak laaggeschoolde allochtonen die meer dan een jaar werkzoekende zijn) beter kunnen worden bereikt en ingeschakeld in de arbeidsmarkt. Het feit dat de VDAB er niet in slaagt alle jongeren die recht hebben op hun dienstverlening te bereiken kan gezien worden als een probleem van non-take-up. Er blijkt namelijk dat slechts een fractie van de moeilijk bereikbare jongeren zich inschrijft VDAB. Veel jongeren maken dus geen gebruik van het VDAB-aanbod waarbij onder andere geholpen wordt bij de zoektocht naar een geschikte job (Struyven & Van Parijs, 2010). Daarnaast zullen deze jongeren, aangezien ze niet ingeschreven zijn bij de VDAB en hun beroepsinschakelingsstijd dus niet van start kan gaan, geen inschakelingsuitkering kunnen ontvangen. Mogelijke verklaringen voor het feit dat jongeren niet ten volle gebruik maken van het VDAB-aanbod worden gebaseerd op inzichten uit de wetenschappelijke literatuur. Deze inzichten worden in de volgende paragraaf beschreven en erna toegepast op dit onderzoek.

2.4. Oorzaken non-take-up

De globale lage schattingen van take-up ratio's in verband met sociale voorzieningen heeft ervoor gezorgd dat talrijke auteurs op zoek gingen naar mogelijke verklaringen voor dit lage niveau. De verklaringen kunnen gebundeld worden in drie brede groepen. In de praktijk zullen niet één maar meerdere verklaringen ervoor zorgen dat non-take-up ontstaat. (Van Oorschot, 1991)

Een eerste groep verklaringen omvat alle factoren die te maken hebben met de sociale voorzieningen zelf. Zo kan de complexiteit van de regelgeving ervoor zorgen dat de take-up ratio afneemt. Daarnaast kunnen vage criteria twijfels doen reizen bij een jongere of hij/zij al dan niet recht heeft op de uitkering (Bouckaert & Schokkaert, 2011; Hernanz, Malherbet, & Pellizzari, 2004; van Oorschot, 1991). Ook het feit dat een rechthebbende zelf het initiatief moet nemen om de uitkering aan te vragen kan een factor zijn die een negatieve invloed heeft op de take-up ratio (Bouckaert & Schokkaert, 2011; van Oorschot, 1991). Dit laatste verwijst naar de niet-automatisch toekenning van sociale rechten. Hierbij moeten individuen op eigen initiatief de uitkering aanvragen indien men er gebruik van wil maken. Daartegenover staat de automatische toekenning van sociale rechten waarbij een recht wordt toegekend, zonder dat het individu zelf iets moet ondernemen (Vlaanderen in Actie, z.d.). De inschakelingsuitkering behoort tot de eerste groep en wordt dus niet-automatisch toegekend. Om een inschakelingsuitkering te kunnen ontvangen moet een individu zich inschrijven bij de VDAB. Zolang het individu niet ingeschreven is bij de VDAB kan zijn/haar

beroepsinschakelingstijd niet van start gaan en kan hij/zij ook geen inschakelingsuitkering aanvragen en mogelijk ontvangen. De niet-automatische toekenning van sociale rechten is één van de belangrijkste factoren voor ontstaan van non-take-up. Daarom heeft de Vlaamse overheid in 'het pact 2020' het einddoel vooropgesteld om tegen 2020 alle sociale rechten, voor zover technisch haalbaar, automatisch toe te kennen (Vlaanderen in Actie, z.d.).

Een tweede reeks factoren hebben te maken met de dienstverlenende organisatie en de moeilijkheden betreffende de aanvraag van de uitkering. Het gaat hier onder meer over factoren zoals de verkeerde interpretatie van de regelgeving, het gebruik van complexe aanvraagprocedures en slechte communicatie tussen de organisatie en (potentiële) gebruikers van de voorziening (van Oorschot, 1991). Hernanz et al. (2004) omschrijven deze factoren als 'informatiekosten'.

Een derde en laatste groep factoren zijn deze op het niveau van het rechthebbende individu. De beslissing om al dan niet in te gaan op het dienstenaanbod ligt uiteindelijk in de handen van de jongere zelf. Kerr (1982) was één van de eerste die aan de hand van het 'threshold model' verschillende verklaringen voor non-take-up op dit niveau samenbracht in een gestructureerd model (Van Oorschot, 1991). Op basis van het model moet een individu een reeks van zes drempels doorlopen vooraleer hij/zij beslist aanspraak te maken op het desbetreffende recht. Deze drempels worden telkens bevestigd in recentere literatuur over non-take-up gedrag. Allereerst moet de jongere weten dat de voorziening bestaat (1). Indien de jongere weet dat de voorziening bestaat moet hij/zij voor zichzelf kunnen uitmaken dat hij/zij in aanmerking komt voor de voorziening (2). Soms kan onvoldoende kennis of een foute interpretatie over de aanvraagcriteria, het aanvraagproces en de administratieve procedures ervoor zorgen dat de jongere veronderstelt niet in aanmerking te komen voor de voorziening terwijl dit wel het geval is, en omgekeerd (Bouckaert & Schokkaert, 2011; Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2014; van Oorschot, 1991). Eenmaal deze twee drempels overschreden zijn, gaat de jongere na of er effectief nood is aan de voorziening (3) en of hij/zij baat heeft bij de aanvraag en het gebruik van de voorziening (4). Zo ja, maakt de jongere een vergelijking tussen de kosten en baten bij het aanvragen en gebruiken van de voorziening (5). Hernanz et al. (2004) omschrijven dit als 'geldelijke determinanten'. Tot de kosten behoren onder andere de inspanningen die hij/zij moet leveren voor het opmaken van het dossier alsook de angst voor stigmatisering en vernedering bij het benaderen van de hulpverlenende instantie. De baten zijn voornamelijk de generositeit van het geldelijk voordeel en de verwachte duur van het recht. Wanneer de potentiële voordelen groot genoeg zijn om de kosten te compenseren zal de jongere beslissen aanspraak te maken op de uitkering. Tot slot maakt de jongere de afweging of er veel of weinig kans is dat zijn/haar situatie op korte termijn kan

veranderen (6). Dit hele proces van afwegingen die de jongere maakt wordt op zijn beurt beïnvloed door 'trigger events'. Een plotselinge daling in het inkomen kan mensen bijvoorbeeld aanzetten om actief op zoek te gaan naar relevante informatie waardoor ze beter op de hoogte zijn van de voorziening en beter kunnen uitmaken of ze al dan niet in aanmerking komen en nood en/of baat hebben bij de voorziening. Maar een trigger event kan ook een directe invloed uitoefenen op de beslissing. Het krijgen van advies van familie, vrienden of hulpverleners om beroep te doen op een specifieke dienst kan een jongere bijvoorbeeld aansporen om toch van de voorziening gebruik te maken (Bouckaert & Schokkaert, 2011; van Oorschot, 1991).

Aan de hand van interviews met trajectbegeleiders en de jongeren zelf worden er in het eerder vermelde onderzoek door het HIVA meerdere verklaringen uit de non-take-up literatuur teruggevonden (Struyven & Van Parijs, 2010). Vele jongeren schatten bijvoorbeeld de kosten van de VDAB-voorziening veel hoger dan de baten. Daarnaast zijn ze bang een opleiding of job opgelegd te krijgen die niet evenredig is met hun wensen. Maar een nog veel belangrijke verklaring in het kader van deze masterproef is dat jongeren aanhalen dat ze over onvoldoende (juiste) informatie beschikken en ze de wetgeving te complex vinden. Daarenboven werd een dergelijke verklaring reeds eerder vermeld in een gelijkaardig onderzoek door Van Hemel et al. (Struyven & Van Parijs, 2010). Vele jongeren weten bijvoorbeeld niet waarvoor instanties zoals de VDAB en RVA instaan en kennen hun weg nog niet in de hulpverlening. Daarnaast vinden ze de vorm waarin er gecommuniceerd wordt niet ideaal of begrijpen ze de informatie gewoonweg niet. Ten slotte blijkt ook dat heel wat jongeren te hoge of zelfs onrealistische verwachtingen hebben met betrekking tot de voorziening (Struyven & Van Parijs, 2010). De verklaringen aangehaald in het onderzoek hierboven geven duidelijk aan dat moeilijk bereikbare jongeren onvoldoende op de hoogte zijn van het VDAB-aanbod. Het onderzoek focust zich echter enkel op moeilijk bereikbare jongeren en richt zich voornamelijk op de dienstverlening van de VDAB. In het huidige onderzoek wordt nagegaan of ook laatstejaarsstudenten onvoldoende op de hoogte zijn van het VDAB-aanbod en dan specifiek de inschakelingsuitkering. Er wordt verwacht dat lager geschoolden beter op de hoogte zullen zijn van de inschakelingsuitkering dan hoger geschoolden. Hoe deze hypothese tot stand komt wordt uitvoerig beschreven in het volgende hoofdstuk.

3. Hypothese

Zoals eerder vermeld is een van de beperkingen van het onderzoek uitgevoerd door mediagroep GUIDO en Vacature (2015) het feit dat hun enquête hoofdzakelijk werd afgenomen bij studenten uit het hoger onderwijs. Nochtans zijn het voornamelijk lager geschoolden die beroep zouden kunnen doen op de inschakelingsuitkering en bijgevolg goed op de hoogte moeten zijn van de regelgeving hiervan (VDAB Studiedienst, 2015). Dit laatste blijkt onder andere uit cijfers van het schoolverlatersrapport van de VDAB Studiedienst (2015). Op basis van de leer- en ervaringsbewijzendatabank wordt er een onderverdeling gemaakt tussen laag- midden- en hogeschoolden. Welke specifieke richtingen als laag-, midden- of hogeschoold beschouwd worden wordt in volgende tabel weergegeven:

Tabel 4: Onderverdeling studierichtingen

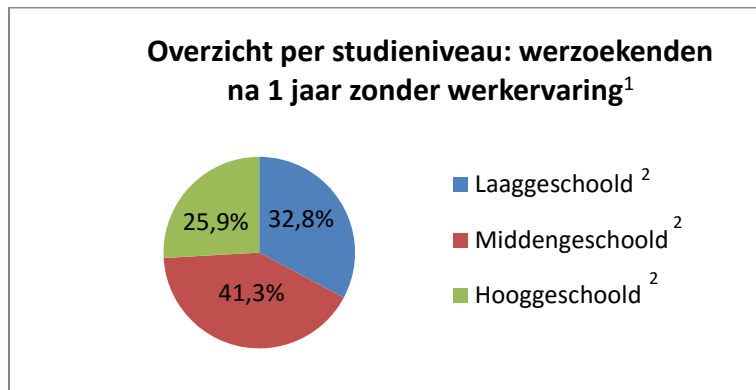
Laaggeschoold	Middengeschoold	Hogeschoold
<ul style="list-style-type: none">• ≤ secundair onderwijs van de 1ste graad• 2de graad algemeen-, technisch- en kunstsecundair onderwijs• Buitengewoon secundair onderwijs• Deeltijds beroepssecundair onderwijs• Leertijd (Syntra Vlaanderen)	<ul style="list-style-type: none">• 3de graad algemeen-, beroeps-, technisch- en kunstsecundair onderwijs• Hoger beroepsonderwijs	<ul style="list-style-type: none">• Professioneel gerichte bachelor• Academisch gerichte bachelor• Master

Bron: VDAB.

Voor elk van deze groepen kan nagegaan worden hoeveel schoolverlaters ze bezitten die 1 jaar na het afstuderen nog steeds als werkzoekende ingeschreven staan bij de VDAB én gedurende deze periode geen enkele keer een periode van werk hebben gekend. Dit laatste wordt in figuur 1 aangeduid met de term ‘werkzoekenden na 1 jaar zonder werkervaring’. Voor iedere groep wordt het relatief aandeel ten opzichte van het totaal aantal ‘werkzoekenden na 1 jaar zonder werkervaring’ weergegeven. Het zijn deze schoolverlaters die, samen met de schoolverlaters die gedurende dat jaar wel al werkervaring opdeden maar onvoldoende om beroep te kunnen doen op een werkloosheidsuitkering, vooral in aanmerking komen voor een inschakelingsuitkering. Dit

aangezien net afgestudeerden pas na het doorlopen van een beroepsinschakelingstijd van ongeveer 1 jaar een inschakelingsuitkering kunnen aanvragen. Op basis van figuur 1 kan besloten worden dat de grootste groep middengespoolden zijn (41,3%). Hooggeschoolden vormen daarentegen de kleinste groep (25,9%) (VDAB Studiedienst, 2015).

Figuur 1: Werkzoekenden na 1 jaar (Vlaanderen; 2014)

Noot: ¹ Schoolverlaters die 1 jaar na het verlaten van de school als werkzoekende ingeschreven staan bij de VDAB en gedurende dat jaar geen enkele werkervaring hebben opgedaan. Voor de bepaling van het aantal schoolverlaters in 2013 wordt de telling van het aantal ingeschreven leerlingen en studenten van 2013 vergeleken met deze van 2014. Schoolverlaters zijn diegene die in de telling van 2013 voorkomen maar niet meer in de telling van 2014.

² De indeling in studieniveaus is gebaseerd op de leer- en ervaringsbewijzendatabank. Welke specifieke studierichtingen onder de drie categorieën vallen worden weergegeven in tabel 4 op pagina 22.

Bron: VDAB.

Daarnaast blijkt uit het schoolverlatersrapport van de VDAB Studiedienst (2015) dat het grootste aantal schoolverlaters uit de volgende vier studieniveaus komen: beroepssecundair onderwijs van de 3de graad (BSO3), technisch secundair onderwijs van de 3de graad (TSO3), professioneel gerichte bachelor (PBA) en master (MA). Samen vormen ze 76% van het totale aantal schoolverlaters. Uit tabel 5 kan afgeleid worden dat het aandeel werkzoekenden na 1 jaar zonder werkervaring het hoogst is bij BSO3 (4,5%) en het laagst bij PBA (1,6%). Indien volgens de leer- en ervaringsbewijzendatabank (LED) de groepen BSO3 en TSO3 samengenomen worden als middengespoold en de groepen PBA en MA als hooggeschoold kunnen we besluiten dat middengespoolden ten opzicht van hooggeschoolden meer dan dubbel zoveel kans hebben om 1 jaar na het afstuderen nog steeds geen werkervaring opgedaan te hebben (gemiddeld aandeel zonder werkervaring: 4,4% bij de middengespoolden tegenover 1,9% bij hooggeschoolden). Uit werkloosheidscijfers blijkt bovendien dat de werkloosheid voor jongeren onder de 25 jaar veel hoger

ligt voor laaggeschoolden (49,6%) en middengeschoolden (39,6%) dan voor hooggeschoolden (10,8%). Indien specifiek gekeken wordt naar het aantal jongeren in de beroepsinschakelingstijd blijkt iets meer dan de helft middengeschoold (52%) te zijn ten opzichte van 25% laaggeschoold en 23% hooggeschoold (VDAB, 2016). De inschakelingsuitkering is dus gemiddeld gezien relevanter voor middengeschoolden dan voor hooggeschoolden.

Tabel 5: Cijfers voor studieniveaus met grootst aantal schoolverlaters in Vlaanderen

	BSO3⁸	TSO3⁹	PBA¹⁰	MA¹¹
Aantal schoolverlaters ¹	11.747	11.169	16.823	14.864
Aantal ingeschreven bij VDAB ²	10.740	9.391	14.486	10.877
% t.o.v. aantal schoolverlaters³	91,4%	84,1%	86,1%	73,2%
Aantal nog werkzoekend na 1 jaar ⁴	1.663	1.341	1203	1.003
Restpercentage⁵	14,2%	12,0%	7,2%	6,7%
Aantal zonder werkervaring ⁶	524	476	274	328
% zonder werkervaring⁷	4,5%	4,3%	1,6%	2,2%

Noot: ¹ Voor de bepaling van het aantal schoolverlaters in 2013 wordt de telling van het aantal ingeschreven leerlingen en studenten van 2013 vergeleken met deze van 2014. Schoolverlaters zijn diegene die in de telling van 2013 voorkomen maar niet meer in de telling van 2014.

² Aantal schoolverlaters ingeschreven bij de VDAB.

³ De verhouding van het aantal schoolverlaters ingeschreven bij de VDAB ten opzichte van het totaal aantal schoolverlaters.

⁴ Aantal schoolverlaters die 1 jaar na het verlaten van de school ingeschreven staan bij de VDAB.

⁵ De verhouding van het aantal schoolverlaters die 1 jaar na het verlaten van de school ingeschreven staan bij de VDAB ten opzichte van het totaal aantal schoolverlaters.

⁶ De schoolverlaters die 1 jaar na het verlaten van de school als werkzoekende ingeschreven staan bij de VDAB en gedurende dat jaar geen enkele werkervaring hebben opgedaan.

⁷ De verhouding van het aantal de schoolverlaters die 1 jaar na het verlaten van de school als werkzoekende ingeschreven staan bij de VDAB en gedurende dat jaar geen enkele werkervaring hebben opgedaan ten opzichte van het totaal aantal schoolverlaters.

⁸ Beroepssecundair onderwijs van de 3de graad.

⁹ Technisch secundair onderwijs van de 3de graad.

¹⁰ Professioneel gerichte bachelor.

¹¹ Master.

Bron: VDAB.

Dit wordt ook bevestigd op basis van cijfers over de NEET (Neither in employment nor in any education nor training) populatie, de uiteindelijke doelgroep van de inschakelingsuitkering. Het zijn jongeren van 15 tot 24 jaar die (langdurig) werkloos zijn, geen onderwijs volgen en bovendien niet langer deelnemen aan trainingen of opleidingen (Jacobs, 2013). In 2014 telde België in totaal 158.481 NEET-jongeren, 12% van het totaal aantal jongeren tussen de 15 en 24 jaar (zie tabel 6). Dit cijfer is relatief goed in vergelijking met het EU-gemiddelde (12,5%) maar kan nog altijd veel beter. Een hoog aandeel NEET-jongeren wijst namelijk op een problematische transitie van het onderwijs naar de arbeidsmarkt. Daarom stelt België de doelstelling voorop om tegen 2020 dit aandeel terug te schroeven naar 8,2% (Jacobs, 2013). In 2013 bedroeg dit percentage nog 12,7%. België is dus goed op weg om deze doelstelling te halen. De NEET-populatie kan opgedeeld worden in 2 groepen. Ten eerste zijn er de jongeren die werkloos zijn maar wel actief op zoek zijn naar werk. Ten tweede heb je de inactieve jongeren, jongeren die werkloos zijn maar ook niet op zoek zijn naar werk en zich dus als het ware teruggetrokken hebben uit de arbeidsmarkt. Het aandeel NEET-jongeren voor beide groepen worden weergegeven in tabel 6. Vooral de laatste groep is problematisch omdat zij niet ingeschreven zijn als niet-werkende werkzoekenden en bijgevolg niet gekend zijn bij de arbeidsbemiddelingsdiensten. Het is dan ook bijzonder moeilijk om deze jongeren opnieuw in te schakelen in de arbeidsmarkt of te betrekken in een onderwijstraject. Cijfers met betrekking tot de NEET-populatie vormen dus een aanvulling ten opzichte van de jeugdwerkloosheidscijfers. Dit omdat de cijfers met betrekking tot de jeugdwerkloosheid het aantal jongeren die niet ingeschreven zijn als niet-werkende werkzoekenden bij een arbeidsbemiddelingsinstelling niet meeneemt in haar berekeningen (Jacobs, 2013).

Tabel 6: Aantal NEET-jongeren¹ België 2014

	Totaal Jongeren (n)	Totaal NEET (n)	Totaal NEET (%) ²	Werkloze NEET (%) ³	Inactieve NEET (%) ⁴
15-24 jaar	1 320 675	158 481	12,0	5,9	6,2

Noot: ¹ Neither in employment nor in any education nor training. Dit zijn jongeren in de leeftijdsgroep 15 –24 jarigen die (langdurig) werkloos zijn, geen onderwijs volgen en bovendien niet langer deelnemen aan trainingen of opleidingen.

² Verhouding van het aantal NEET-jongeren ten opzichte van het totaal aantal Belgische jongeren tussen de 15 en 24 jaar.

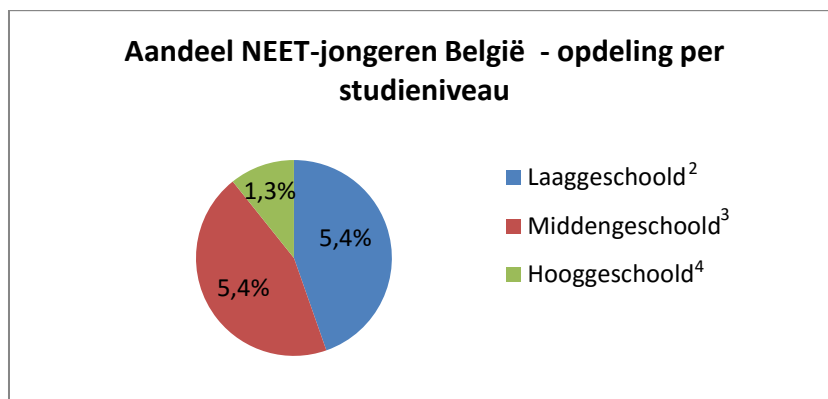
³ Verhouding van het aantal NEET-jongeren die werkloos zijn maar wel actief op zoek zijn naar werk ten opzichte van het totaal aantal NEET-jongeren.

⁴ Verhouding van het aantal NEET-jongeren die werkloos zijn maar ook niet op zoek zijn naar werk ten opzichte van het totaal aantal NEET-jongeren.

Bron: FOD Economie.

Ook voor de NEET-populatie kunnen we een opsplitsing maken op basis van studieniveau. Dit is te zien in figuur 2. Hieruit blijkt dat het aantal NEET-jongeren het hoogst is bij midden- en laaggeschoolden (beiden 5,4%) en beduidend lager bij hooggeschoolden (slechts 1,3%). We kunnen dus opnieuw besluiten dat de inschakelingsuitkering vooral ontworpen is voor lager geschoolden en in mindere mate voor hoger geschoolden.

Figuur 2: Aandeel NEET-jongeren België 2014¹ - opdeling per studieniveau

Noot: ¹ Neither in employment nor in any education nor training. Dit zijn jongeren in de leeftijdsgroep 15 –24 jarigen die (langdurig) werkloos zijn, geen onderwijs volgen en bovendien niet langer deelnemen aan trainingen of opleidingen.

² NEET-jongeren zonder diploma, een diploma lager onderwijs, algemeen lager secundair onderwijs of lager technisch, kunst- of beroepssecundair onderwijs.

³ NEET-jongeren met een diploma algemeen hoger, hoger technisch, hoger kunst- of hoger beroepssecundair onderwijs en de NEET-jongeren die in het bezit zijn van een diploma postsecundair niet-hoger onderwijs.

⁴ NEET-jongeren met een diploma hoger onderwijs of universiteit onderwijs (incl. voortgezette universitaire opleidingen en doctoraat).

Bron: FOD Economie.

Ten derde kan er ook gekeken worden naar het aantal jongeren in de beroepsinschakelingstijd. Uit tabel 7 blijkt dat 25% laaggeschoolden zijn, iets meer dan de helft (52%) middengespoolden en 23% hooggeschoolden. Van de laaggeschoolden zijn 10,7% langdurig (1 tot 2 jaar) tot zeer langdurig (> 2 jaar) werkzoekend. Dit is voor de middengespoolden slechts 4,4% en voor de hooggeschoolden nog maar 2,0%.

Tabel 7: BIT Vlaanderen - werkloosheidsduur en studieniveau (Vlaanderen; januari 2016)

BIT ¹	Laaggeschoold ²			Middengespoold ²			Hooggeschoold ²			Totaal
Aantal	3.619			7.518			3.324			14.461
%	25			52			23			100
Duur werkloosheid	< 1 jaar	1 tot 2 jaar	≥ 2 jaar	< 1 jaar	1 tot 2 jaar	≥ 2 jaar	< 1 jaar	1 tot 2 jaar	≥ 2 jaar	
Aantal	3.231	303	85	7.186	260	72	3.257	49	18	
% studie-niveau	89,3	8,4	2,3	95,6	3,5	0,9	98,0	1,5	0,5	

Noot: ¹ Jongeren in beroepsinschakelingstijd (BIT).

² De indeling in studieniveaus is gebaseerd op de leer- en ervaringsbewijzendatabank. Welke specifieke studierichtingen onder de drie categorieën vallen worden weergegeven in tabel 4 op pagina 22.

Bron: VDAB.

Het is dus zeker interessant om ook te peilen in welke mate middengespoolden op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering. Dit wordt in het huidige onderzoek gedaan. Er wordt evenredig gepeild naar de kennis van laatstejaarsstudenten uit het hoger onderwijs en secundair onderwijs over de inschakelingsuitkering. Meer bepaald gaat de focus van dit onderzoek naar laatstejaarsstudenten uit de 3de graad BSO en TSO (middengespoold) en studenten uit de hogeschool en universiteit (hooggeschoold) omdat deze studieniveaus het meest aantal schoolverlaters bezitten en dus meer kans hebben het jaar nadien de stap te zetten naar de arbeidsmarkt. Zo kan er ook een vergelijking worden gemaakt op basis van het studieniveau. Hierbij wordt de volgende hypothese vooropgesteld:

H: Lager geschoolden zijn beter op de hoogte van de inschakelingsuitkering dan hoger geschoolden.

Deze hypothese is gebaseerd op de volgende bevindingen. Uit de resultaten van de enquête van Vacature in samenwerking met mediagroep GUIDO blijkt dat slechts weinig studenten uit het hoger onderwijs op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering. Binnen het brede aanbod aan opleidingen in het hoger onderwijs bestaat er namelijk geen verplicht vak of informatiemoment omtrent de sociale wetgeving en de arbeidsmarkt. Daarnaast bestaat er in het algemeen secundair onderwijs, waaruit de meeste studenten doorstromen naar het hoger onderwijs, geen verplicht vak waarin dit aanbod komt. We kunnen besluiten dat studenten uit het hoger onderwijs nauwelijks op de hoogte

zijn hieromtrent. Daarentegen zouden studenten uit het BSO en TSO op school wel voldoende informatie krijgen over de sociale wetgeving en de arbeidsmarkt. Diverse leerkrachten en directeurs van middelbare onderwijsinstellingen halen in de loop van dit onderzoek aan dat dit uitvoerig aan bod komt in de derde graad TSO en BSO. Er zouden bijvoorbeeld sprekers komen van onder andere de VDAB om dit thema toe te lichten. Verder zou dit thema binnen de studierichtingen TSO en BSO verplicht besproken moeten worden volgens het leerplan. Voor het BSO bijvoorbeeld staat in het leerplan van het katholiek onderwijs dat de sociale wetgeving en het arbeidsrecht onder het vak maatschappelijke vorming verplicht aan bod moeten komen in alle studierichtingen van de derde graad BSO. In de eindtermen wordt vooropgesteld dat de leerlingen de voor hen relevante facetten van de sociale wetgeving en het arbeidsrecht moeten kennen (Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs, 2014). Aangezien de inschakelingsuitkering volgens eerdere analyse toch wel erg relevant blijkt voor studenten uit het secundair onderwijs wordt er vanuit gegaan dat ook deze topic besproken wordt. Hieruit kunnen we vermoeden dat studenten uit het BSO en TSO wel goed op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering. Vandaar dat er in de hypothese wordt vanuit gegaan dat lager geschoolden beter op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering dan hoger geschoolden.

4. Overzicht

Deze masterproef bestaat naast deel 1, het literatuuronderzoek, verder in totaal uit 3 delen en probeert een antwoord te formuleren op de onderzoeksvraag: *“In welke mate zijn Vlaamse laatstejaarsstudenten op de hoogte van de inschakelingsuitkering?”* en bijhorende hypothese *“Lager geschoolden zijn beter op de hoogte van de inschakelingsuitkering dan hoger geschoolden”*. In deel 2 wordt het onderzoeksopzet uiteengezet. Deel 3 geeft een toelichting van de resultaten en gaat na of de vooropgestelde hypothese klopt. Ten slotte worden in deel 4 conclusies alsook aanbevelingen geformuleerd.

DEEL 2: ONDERZOEKSOPZET

Dit deel bevat een overzicht van het onderzoeksopzet. Eerst en vooral wordt het doel van dit onderzoek besproken. Vervolgens wordt er toegelicht waarom er gekozen werd voor een papieren enquête. Ook de totstandkoming en de opstelling van de enquête komen aan bod. Ten slotte worden de steekproef en steekproefmethode onder de loep genomen.

1. Doel van het onderzoek

Het doel van deze masterproef is om uitvoerig na te gaan in welke mate Vlaamse laatstejaarsstudenten op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering. Om het vooropgestelde doel te bereiken wordt er een enquête afgenomen bij bijna 1.000 laatstejaarsstudenten uit diverse studierichtingen. Specifiek wordt er nagegaan in welke mate laatstejaarsstudenten de term 'inschakelingsuitkering' kennen. Verder wordt er getoetst of ze, ongeacht ze op de hoogte zijn van de term, weten dat er zo'n soort uitkering bestaat. Vervolgens wordt er uitvoerig gepeild naar wat laatstejaarsstudenten precies weten over de inschakelingsuitkering. Ook de vooropgestelde hypothese "*Lager geschoolden zijn beter op de hoogte van de inschakelingsuitkering dan hoger geschoolden*" wordt getoetst. Ten slotte wordt er voor diverse studieniveaus gepeild naar hoe snel zij denken werk te vinden alsook hun perceptie over de mate waarin zij geïnformeerd en voorbereid worden op de arbeidsmarkt.

2. Enquête

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van een papieren enquête. De reden waarom er gekozen werd voor een enquête is omdat er een grote hoeveelheid gegevens verzameld kunnen worden in een relatief korte tijdspanne. Daarnaast werd er gekozen voor een papieren enquête en geen online enquête. Dit omdat het de leerlingen uit de middelbare scholen in staat stelde de enquête op school in te vullen zonder dat hiervoor een computerlokaal voorzien moest worden. Hierdoor was het gemakkelijker scholen te vinden die wilden meewerken aan het onderzoek. Ook voor de studenten uit het hoger onderwijs werd een papieren enquête gehanteerd. Dit omdat de resultaten niet zouden kunnen beïnvloed worden door een verschillende onderzoeksmethode. Nadelen echter zijn de hogere kosten en de tijd voor het afnemen en verwerken van de data. Om de responsgraad van de respondenten te verhogen werd er in de begeleidende brief op gewezen dat men bij het invullen van de enquête enkele praktische tips kreeg die de respondenten kunnen gebruiken na het afstuderen.

Aan het einde van de enquête werd er namelijk een infoblad toegevoegd met nuttige informatie over de inschakelingsuitkering. Dit infoblad kon men afscheuren en bijhouden.

Aangezien er nog nooit eerder uitvoerig gepeild werd naar de kennis van laatstejaarsstudenten over de inschakelingsuitkering moest de enquête vanaf nul worden opgesteld. Eerst werd er een voorlopige enquête opgesteld die nagelezen werd door enkele personen die kennis hebben over het opstellen van een enquête. Daarna werd de enquête inhoudelijk gecontroleerd door een werkneemster van de vakbond en een advocate gespecialiseerd in het arbeidsrecht en het socialezekerheidsrecht die ook docente is van het keuzevak sociaal recht aan Universiteit Gent. Ten slotte werd de enquête getest op invulbaarheid en begrijpbaarheid in een vooronderzoek bij zowel een student uit een BSO-, TSO-, bachelor- en masterrichting. Hoewel het niet eenvoudig is om rechtstaal te begrijpen werd er gepoogd om de vragen met betrekking tot de wetgeving van de inschakelingsuitkering zo begrijpelijk mogelijk te maken. Desondanks sluit dit onderzoek niet volledig uit dat sommige vragen omwille van hun moeilijkheidsgraad verkeerd geïnterpreteerd kunnen worden. Vooral voor lager geschoolden kan de moeilijkheidsgraad een struikelblok vormen. Dit omdat het taalgebruik in het hoger onderwijs sterk verschilt van het secundair onderwijs. De enquête bestaat hoofdzakelijk uit meerkeuzevragen en enkele open vragen. Daarnaast werden heel wat items gemeten aan de hand van een 5 punts likert schaal, variërend van 1 = helemaal niet akkoord tot 5 = helemaal akkoord.

De enquête bestaat in totaal uit dertig vragen en werd achteraan in bijlage toegevoegd. Ze bestaat uit twee delen. Het tweede deel (vraag 11 t.e.m. 30) verschilt van het eerste (vraag 1 t.e.m. 10) omdat er in dit deel kort geschetst wordt wat de inschakelingsuitkering wil zeggen. Dit omdat de respondenten die geen flauw idee hebben van wat de inschakelingsuitkering inhoudt, de enquête verder zouden kunnen invullen. Voor deze personen wordt er gepeild of ze al dan niet realistische verwachtingen hebben over de regelgeving van de inschakelingsuitkering. De eerste zeven vragen peilen naar het profiel van de respondenten. Er wordt nagegaan of het effectief laatstejaarsstudenten zijn die de enquête invullen en of ze al dan niet van plan zijn om nog verder te studeren. Verder dienen geboortjaar, geslacht, provincie van de huidige middelbare school of hogeronderwijsinstelling alsook de huidige studierichting ingevuld te worden. Vraag 8 tot en met 22 gaan over de inschakelingsuitkering en de regelgeving hierrond. In vraag 8 wordt er gevraagd of de respondent ooit al gehoord heeft van de inschakelingsuitkering. Zo niet mag deze direct overgaan naar deel twee. Indien de respondent wel al gehoord heeft van de inschakelingsuitkering wordt er gepeild naar de informatiebron en in welke mate hij/zij weet wat het inhoudt. In deel twee wordt zoals eerder vermeld uitgelegd wat een inschakelingsuitkering is. De eerste vraag van dit deel gaat na

of men weet dat zo'n type uitkering bestaat. Dit omdat sommige laatstejaarsstudenten de term 'inschakelingsuitkering' misschien niet kennen maar wel de uitleg ervan. Daarna worden in vraag 12 tot en met 22 vragen gesteld in verband met de wetgeving van de inschakelingsuitkering. Verder wordt er in vraag 23 tot en met 28 gepeild naar hoe snel de respondenten denken werk te vinden alsook hun perceptie over de mate waarin zij geïnformeerd en voorbereid worden op de arbeidsmarkt. Om af te sluiten wordt er verwezen naar het infoblad op het einde van de enquête. Dit infoblad omvat alle oplossingen van de vragen met betrekking op de regelgeving van de inschakelingsuitkering. Na het lezen van deze infofiche wordt er in vraag 29 gevraagd of de respondenten, nu ze op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering, zich zullen inschrijven bij de VDAB om mogelijk deze uitkering te ontvangen indien ze na een jaar nog steeds geen werk gevonden hebben. Vraag 30 voorziet ten slotte een kader voor eventuele opmerkingen en/of bedenkingen.

3. Steekproef

De steekproefeenheden werden via een gemaksteekproef geselecteerd. Dit is een steekproefmethode waarbij de selectie van de steekproefeenheden op basis van gemakkelijke bereikbaarheid gebeurt (Burns & Bush, 2006). Ten eerste werden de laatstejaarsstudenten geselecteerd op basis van hun scholingsniveau. Uit cijfers van VDAB Studiedienst (2015) blijken de meeste schoolverlaters uit de volgende vier onderwijsniveaus te komen:

- 3de graad beroepssecundair onderwijs (BSO3)
- 3de graad technisch secundair onderwijs (TSO3)
- professioneel gerichte bachelor (PBA)
- master (MA)

Samen vormen ze 76% van het totale aantal schoolverlaters. Dit wil dus zeggen dat laatstejaarsstudenten uit deze vier groepen veel kans hebben het jaar nadien de stap te zetten richting de arbeidsmarkt. De inschakelingsuitkering is ontworpen voor schoolverlaters die niet meteen een job vinden en daarom focust dit onderzoek zich op laatstejaarsstudenten uit deze 4 groepen. Ten tweede werd er vooraf een doelstelling vooropgesteld om 1.000 steekproefeenheden de enquête te laten invullen, 250 van elke studiegroep en dit voornamelijk in West- en Oost-Vlaanderen. Dit om achteraf een vergelijking te kunnen maken op basis van scholingsniveau.

In totaal werden de enquêtes via 3 verschillende methoden verspreid. Voor de studenten uit het hoger onderwijs werden kennissen aangesproken die op hun beurt hun kennissen vroegen de enquête in te vullen. Aan deze kennissen werd het doel van het onderzoek alsook de instructies bij het invullen van het onderzoek (zie bijlage: pag. 1 enquête) meegedeeld. Het aantal enquêtes dat ze

dachten te kunnen laten invullen door laatstejaarsstudenten werden aan hen bezorgd. Er werd hen enkel gevraagd om de enquête uit te delen, te laten invullen en terug op te halen. Nadien werden de ingevulde alsook de niet ingevulde enquêtes bij deze kennissen opgehaald. Zo konden de niet ingevulde enquêtes terug verspreid worden. Daarnaast werd er door mij persoonlijk aan laatstejaarsstudenten, gedurende enkele middagen in het studentenrestaurant 'De brug' van Universiteit Gent, gevraagd of die bereid waren deel te nemen aan het onderzoek. De enquêtes werden aan de bereidwillige respondenten uitgedeeld en op diezelfde namiddag terug opgehaald. Voor de studenten uit het secundair onderwijs werd beroep gedaan op leerkrachten en directeurs van middelbare scholen die de enquête lieten afnemen bij enkele van hun leerlingen in het BSO en/of TSO. Opnieuw zijn deze leerkrachten en directeurs kennissen of kennissen van kennissen. Ze werden via mail of telefonisch geïnformeerd over het doel van het onderzoek, en gevraagd of ze bereid waren mee te werken aan dit onderzoek. Het aantal enquêtes die deze personen bereid waren te laten invullen werden aan hen overhandigd en ook de instructies bij het invullen van de enquêtes werden duidelijk vermeld. Er werd hen enkel gevraagd om de enquête aan laatstejaarsstudenten uit te delen, te laten invullen en terug op te halen. De persoon in kwestie mocht zelf beslissen door welke klassen hij/zij de enquête liet invullen. Nadien werden de ingevulde alsook de niet-ingevulde enquêtes bij deze personen terug opgehaald.

De deelnemende middelbare scholen zijn de volgende:

- Vrij Technisch Instituut Roeselare
- Vrij Agro- en Biotechnisch Instituut van Roeselare
- VISO Roeselare
- Heilig Hart Instituut Poperinge
- Technisch Instituut Heilige Familie Brugge
- Vrij Technisch instituut Torhout
- Middenschool & KA Roeselare

De resultaten van de enquêtes werden systematisch ingegeven zodat er nagegaan kon worden van welke groep studenten (BSO, TSO, Hogeschool of master) er nog te weinig respondenten waren om de doelstellingen van 250 respondenten per groep te halen. Er werd dan op zijn beurt gezocht naar een manier om nog meer laatstejaarsstudenten uit deze groep te bereiken. De doelstelling van 1.000 laatstejaarsstudenten werd net niet gehaald.

Er werd gekozen voor een gemaksteekproef omdat het een eenvoudige en snelle techniek is. Bij een selecte steekproef dienen echter nadelen met betrekking tot o.a. representativiteit en systematische selectiefouten in achtving genomen te worden. Omwille van de korte tijdsperiode waarin deze masterproef opgesteld is, was een uitvoerig onderzoek naar de representativiteit niet mogelijk. Dit vormt een belangrijke tekortkoming en dient in vervolgonderzoek zeker nagegaan te worden. In het gedeelte waarin de beperkingen van dit onderzoek beschreven staan, wordt vermeld hoe dit eventueel in vervolgonderzoek onderzocht kan worden.

In totaal werd de enquête door 973 studenten ingevuld waaronder 1 niet-laatstejaarsstudent. Met deze enquête werd er verder geen rekening gehouden. De leeftijd van de respondenten schommelde tussen de 18 en 45 jaar met vooral respondenten tussen de leeftijd van 18 en 23 (91,1%). Van de 972 laatstejaarsstudenten denkt 43,4% om nog verder te studeren. De Steekproef bestaat uit iets minder mannen (48,7%) dan vrouwen (51%). De respondenten kwamen voornamelijk uit West- en Oost-Vlaanderen. Samen bedragen ze 93,9% van de totale steekproef. Conclusies kunnen dus hoogstens veralgemeend worden voor West- en Oost-Vlaanderen. Ten slotte werd de enquête ingevuld door laatstejaarsstudenten van het beroepssecundair onderwijs (21,5%), technisch secundair onderwijs (30,3%), hogeschool (25,3%), universiteit (19,5%) en andere (3,4%). Tot deze laatste groep behoren vooral studenten uit het hoger beroepsonderwijs en uit het kunstsecundair onderwijs. Een lijst van de specifieke studierichtingen die deelnamen aan het onderzoek is terug te vinden in bijlage. De hierboven vermelde gegevens zijn terug te vinden in tabel 8. Verder wordt de tabel ook telkens afzonderlijk opgesteld voor de verschillende studieniveaus. Daarnaast werd de enquête ingevuld over een tijdsperiode die liep tussen 11 oktober 2015 en 20 januari 2016.

Dit laatste vormt een van de belangrijkste beperkingen van dit onderzoek, namelijk de tijdsperiode waarover de enquête werd afgenomen. Middelbare scholen verkiezen de uitleg omtrent de inschakelingsuitkering pas in het tweede semester te verschaffen aangezien het merendeel van de jongeren, naarmate afstuderen dichterbij komt, pas dan beginnen stil te staan bij het feit dat men op zoek zal moeten gaan naar een job en bijgevolg deze informatie als waardevol en bruikbaar aanzien. Dit laatste geldt ook voor hoger geschoolden. Hoger geschoolden zullen pas op zoek gaan naar informatie over de inschakelingsuitkering wanneer het afstuderen dichterbij komt. Toch is het zeker interessant om nu al de kennis van Vlaamse laatstejaarsstudenten met betrekking op de inschakelingsuitkering in kaart te brengen. Zo kan er nagegaan worden waarover jongeren nog te weinig informatie beschikken en kan er hier actief op ingespeeld worden. Daarnaast laat het ook toe om in een vervolgonderzoek de vergelijking te maken tussen de kennis van laatstejaarsstudenten in de eerste en tweede helft van het academiejaar. Er kan nagegaan worden of jongeren in de tweede

helft van het academiejaar op een gepaste manier bereikt en geïnformeerd worden met betrekking tot de inschakelingsuitkering. Het herhalen van dit onderzoek in de tweede helft van het academiejaar is dus aangewezen.

Tabel 8: Kenmerken steekproef

	Quota	Geldig %	Ontbrekende waarden
Laatstejaarsstudent			0
Ja	972	99,9	
Nee	1	0,1	
Volgend jaar studies beëindigen en dus op zoek gaan naar werk			11
Ja	417	43,4	
Nee, ik ga waarschijnlijk nog verder studeren	544	56,6	
Geslacht			5
Man	471	48,7	
Vrouw	496	51,3	
Provincie huidige middelbare school of hogeronderwijsinstelling			2
Antwerpen	9	0,9	
Brussels Hoofdstedelijk gewest	1	0,1	
Limburg	1	0,1	
Oost-Vlaanderen	231	23,8	
Vlaams Brabant	48	4,9	
West-Vlaanderen	680	70,1	
Huidige studie			3
Beroepssecundair onderwijs	208	21,5	
Technisch secundair onderwijs	294	30,3	
Hogeschool	245	25,3	
Universiteit	189	19,5	
Andere	33	3,4	
- Hoger beroepsonderwijs (25)			
- Kunstsecundair onderwijs (7)			
- Volwassenenonderwijs (1)			

Tabel 9: Kenmerken respondenten beroepssecundair onderwijs (BSO)

	Quota	Geldig %	Ontbrekende waarden
Totaal aantal studenten BSO	208		
Laatstejaarsstudent			0
Ja	208	100,0	
Nee	0	0,0	
Volgend jaar studies beëindigen en dus op zoek gaan naar werk			3
Ja	89	43,4	
Nee, ik ga waarschijnlijk nog verder studeren	116	56,6	
Geslacht			2
Man	78	37,9	
Vrouw	128	62,1	
Provincie huidige middelbare school of hogeronderwijsinstelling			0
Antwerpen	0	0,0	
Brussels Hoofdstedelijk gewest	0	0,0	
Limburg	0	0,0	
Oost-Vlaanderen	1	0,5	
Vlaams Brabant	0	0,0	
West-Vlaanderen	207	99,5	

Tabel 10: Kenmerken respondenten technisch secundair onderwijs (TSO)

	Quota	Geldig %	Ontbrekende waarden
Totaal aantal studenten TSO	294		
Laatstejaarsstudent			0
Ja	294	100,0	
Nee	0	0,0	
Volgend jaar studies beëindigen en dus op zoek gaan naar werk			3
Ja	76	26,1	
Nee, ik ga waarschijnlijk nog verder studeren	215	73,9	
Geslacht			0
Man	235	79,9	
Vrouw	59	20,1	
Provincie huidige middelbare school of hogeronderwijsinstelling			0
Antwerpen	0	0,0	
Brussels Hoofdstedelijk gewest	0	0,0	
Limburg	1	0,3	
Oost-Vlaanderen	3	1,0	
Vlaams Brabant	2	0,7	
West-Vlaanderen	288	98,0	

Tabel 11: Kenmerken respondenten hogeschool

	Quota	Geldig %	Ontbrekende waarden
Totaal aantal studenten Hogeschool	245		
Laatstejaarsstudent			0
Ja	245	100,0	
Nee	0	0,0	
Volgend jaar studies beëindigen en dus op zoek gaan naar werk			2
Ja	127	52,3	
Nee, ik ga waarschijnlijk nog verder studeren	116	47,7	
Geslacht			1
Man	84	34,4	
Vrouw	160	65,6	
Provincie huidige middelbare school of hogeronderwijsinstelling			0
Antwerpen	7	2,9	
Brussels Hoofdstedelijk gewest	0	0,0	
Limburg	0	0,0	
Oost-Vlaanderen	97	39,6	
Vlaams Brabant	15	6,1	
West-Vlaanderen	126	51,4	

Tabel 12: Kenmerken respondenten Universiteit

	Quota	Geldig %	Ontbrekende waarden
Totaal aantal studenten Universiteit	189		
Laatstejaarsstudent			0
Ja	189	100,0	
Nee	0	0,0	
Volgend jaar studies beëindigen en dus op zoek gaan naar werk			3
Ja	99	53,2	
Nee, ik ga waarschijnlijk nog verder studeren	87	46,8	
Geslacht			1
Man	66	35,1	
Vrouw	122	64,9	
Provincie huidige middelbare school of hogeronderwijsinstelling			0
Antwerpen	2	1,1	
Brussels Hoofdstedelijk gewest	1	0,5	
Limburg	0	0,0	
Oost-Vlaanderen	129	68,3	
Vlaams Brabant	31	16,4	
West-Vlaanderen	26	13,8	

Tabel 13: Kenmerken andere respondenten

	Quota	Geldig %	Ontbrekende waarden
Totaal aantal studenten Andere	33		
Laatstejaarsstudent			0
Ja	33	100,0	
Nee	0	0,0	
Volgend jaar studies beëindigen en dus op zoek gaan naar werk			0
Ja	25	75,8	
Nee, ik ga waarschijnlijk nog verder studeren	8	24,2	
Geslacht			0
Man	7	21,2	
Vrouw	26	78,8	
Provincie huidige middelbare school of hogeronderwijsinstelling			0
Antwerpen	0	0,0	
Brussels Hoofdstedelijk gewest	0	0,0	
Limburg	0	0,0	
Oost-Vlaanderen	1	3,0	
Vlaams Brabant	0	0,0	
West-Vlaanderen	32	97,0	

DEEL 3: RESULTATEN

In dit gedeelte worden de antwoorden op de enquête in detail besproken. Eerst en vooral worden de resultaten voor alle laatstejaarsstudenten samen besproken. Daarna wordt een opsplitsing gemaakt tussen lager (BSO en TSO) en hoger (hogeschool en universiteit) geschoolden. Dit om te testen of de vooropgestelde hypothese *“Lager geschoolden zijn beter op de hoogte van de inschakelingsuitkering dan hoger geschoolden.”* klopt. Na het toetsen van de hypothese volgt er een sectie over de arbeidsmarkt. Hierin wordt er voor de diverse studieniveaus gespeeld naar hoe snel zij denken werk te vinden alsook hun perceptie over de mate waarin zij geïnformeerd en voorbereid worden op de arbeidsmarkt. Deel 3 wordt afgesloten met enkele beperkingen van het onderzoek en geeft enkele aanbevelingen voor toekomstig onderzoek.

1. Algemeen

1.1. Term en basisinformatie inschakelingsuitkering

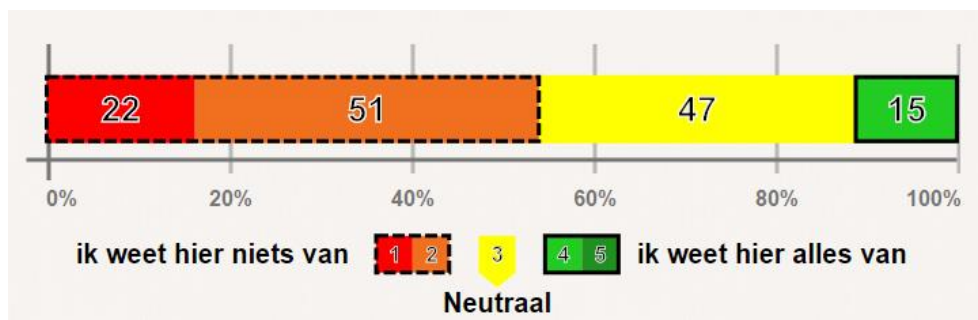
Om een antwoord te formuleren op de onderzoeksvraag *“In welke mate zijn Vlaamse laatstejaarsstudenten op de hoogte van de inschakelingsuitkering”* werd er eerst en vooral gepolst of de respondenten ooit al gehoord hebben van de term ‘inschakelingsuitkering’ en via welk bron ze hierover iets gehoord hebben. De resultaten geven aan dat slechts 13,9% (of 135 personen) ooit al eens gehoord heeft van de term inschakelingsuitkering. De informatiebronnen die deze personen aanhalen variëren sterk en zijn te zien in tabel 14. De top drie aan informatiekanalen zijn school, vrienden en internet, gevolgd door ouders, televisie en de VDAB. Daarnaast gaven enkele respondenten andere informatiekanalen op zoals broer/zus, vakantiejob, ACV, facebook enz.

Tabel 14: Informatiebronnen inschakelingsuitkering

Informatiebron	Aantal	Informatiebron	Aantal
1. School	71	6. VDAB	17
2. Vrienden	36	7. Krant	16
3. Internet	32	8. Radio	11
4. Ouders	30	9. Vakbond	6
5. Televisie	30	10. Interimbureau	4

Aan al de personen die wel al gehoord hebben van de term ‘inschakelingsuitkering’ werd gevraagd in hoeverre men weet wat de inschakelingsuitkering inhoudt. Deze vraag werd gemeten aan de hand van een 5 punt likert schaal waarbij 1 = ik weet hier niets van en 5 = ik weet hier alles van. 22 respondenten (16.3%) zeggen wel al gehoord te hebben van de term maar weten niet wat het inhoudt. Slechts 15 (11,1%) respondenten beweren hier goed van op de hoogte te zijn (score 4 op 5). Niemand duidde aan alles over de inschakelingsuitkering te weten. Deze cijfers worden weergegeven in figuur 3.

Figuur 3: Weet je ook wat de inschakelingsuitkering inhoudt?

Verder werd er aan de hand van een open vraag gecontroleerd of men wel over juiste informatie over de inschakelingsuitkering beschikt en wat men juist al weet over deze uitkering. Een lijst van alle antwoorden werd in bijlage toegevoegd. Daaruit blijkt dat heel wat respondenten een foute interpretatie hebben over wat de inschakelingsuitkering inhoudt. Verder zijn er maar weinigen die heel exact kunnen vertellen wat het is en aan welke voorwaarden je moet voldoen voor het ontvangen van deze uitkering.

Omdat het vaak zo is dat mensen de exacte term van iets niet kennen werd er in vraag 11 nagegaan of de respondenten weten dat er een uitkering bestaat voor afgestudeerden die na een periode nog steeds werkloos zijn en nog onvoldoende dagen gewerkt hebben om beroep te kunnen doen op een werkloosheidsuitkering. Deze vraag werd aan alle respondenten gesteld. 47% van de respondenten reageerden hier positief op.

We kunnen dus concluderen dat bijna de helft van de studenten wel van het bestaan van zo'n uitkering afweet, maar dat de meesten onder hen de term gewoonweg niet kennen. Daarnaast blijken maar weinig respondenten te weten wat de inschakelingsuitkering inhoudt en beschikken velen over foutieve informatie met betrekking tot deze uitkering.

1.2. Wetgeving inschakelingsuitkering

Vraag 12 tot en met vraag 22 hebben als doel na te gaan in welke mate Vlaamse laatstejaarsstudenten op de hoogte zijn over de wetgeving in verband met de inschakelingsuitkering. In tabel 15 worden de verschillende bevroegde items met de bijhorende vragen weergegeven. Ze zijn telkens gebaseerd op de algemene regels en niet op de uitzonderingen. De volledige vragen en antwoordmogelijkheden zijn terug te vinden in bijlage. Daarnaast wordt er onder puntje 6 een volledig overzicht gegeven van de belangrijkste resultaten.

Tabel 15: Vragen wetgeving inschakelingsuitkering

Wetgeving inschakelingsuitkering	Vraag
Voorwaarden <ul style="list-style-type: none">• pijler leeftijd• pijler rechtopenende studies• pijler doorlopen beroepsinschakelingstijd - dienstverlening VDAB	vraag 14 vraag 19 vraag 16 + 17 + 18 vraag 20 + 21
Duur	vraag 15
Bedrag	vraag 13
Recente hervormingen wetgeving	vraag 22a + 22b
Niet automatisch toekenning recht	vraag 12

Deze vragen zijn onderdeel van deel twee van de enquête. Aan het begin van deel twee staat er een beknopte uitleg van wat de inschakelingsuitkering is.

‘De inschakelingsuitkering is een uitkering die afgestudeerden onder bepaalde voorwaarden kunnen ontvangen indien ze na een periode nog steeds werkloos zijn. Deze uitkering is niet hetzelfde als een werkloosheidsuitkering. Op een werkloosheidsuitkering heb je pas recht indien je al voldoende dagen gewerkt hebt. Een inschakelingsuitkering is er voor jongeren die nog niet (genoeg) gewerkt hebben.’

Deze uitleg wordt gegeven om er voor te zorgen dat de studenten die niet weten wat de inschakelingsuitkering is, de enquête toch verder zouden kunnen invullen. Voor deze studenten wordt gepeild of ze al dan niet realistische verwachtingen hebben met betrekking tot de voorziening.

Om de respondenten die zeker zijn van hun antwoord te onderscheiden van diegene die niet zeker zijn van hun antwoord maar een voor hen logisch antwoord opgaven, werd er voor een aantal vragen (vraag 13, 14, 15 en 16) een veld voorzien waar men kon aankruisen of men al dan niet zeker is van het antwoord op deze vraag. Voor andere vragen werd de optie 'geen idee' toegevoegd.

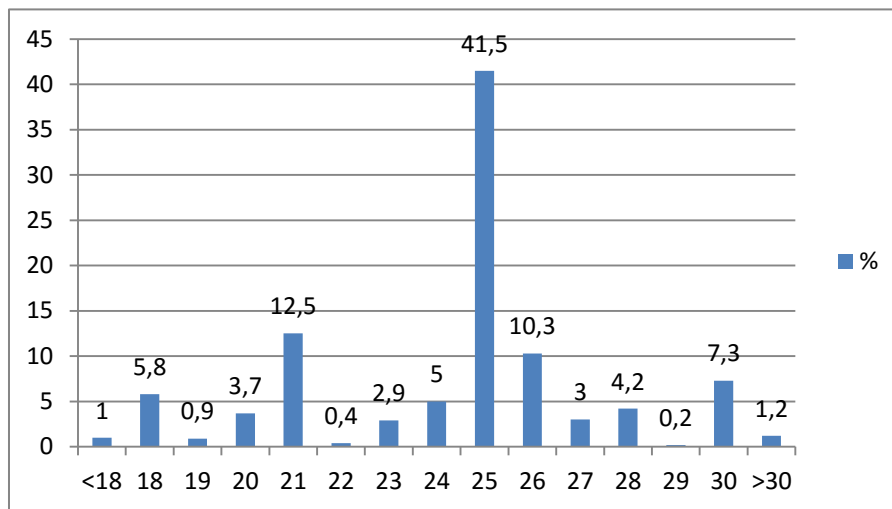
1.2.1. VOORWAARDEN

Om na te gaan in welke mate Vlaamse laatstejaarsstudenten op de hoogte zijn van de voorwaarden voor het verkrijgen van een inschakelingsuitkering werden in totaal 7 vragen gesteld. Deze vragen hebben betrekking op 3 van de 4 pijlers, namelijk de pijler leeftijd, rechtopenende studie en doorlopen beroepsinschakelingstijd.

Vraag 14 heeft betrekking op de eerste pijler, namelijk leeftijd. Uit de resultaten blijkt dat 41,5% van de respondenten het juiste antwoord '25 jaar' aanduidt bij de vraag die peilt naar de maximumleeftijd voor het aanvragen van een inschakelingsuitkering. Daarvan zijn 39 studenten zeker van hun antwoord terwijl het voor 349 studenten eerder een weloverwogen schatting is. Opvallend is dat 90 studenten menen zeker te zijn van hun antwoord maar slechts 39 effectief het juiste antwoord opgeven. Meer dan de helft (56,7%) van deze studenten beschikt dus blijkbaar over foutieve informatie hieromtrent. Verder kunnen we uit de resultaten afleiden dat 91% een antwoord opgeeft tussen 20 en 30 jaar. Indien vervolgens de mediaan berekend wordt blijkt deze '25 jaar' te zijn. We kunnen dus stellen dat niet veel laatstejaarsstudenten het antwoord op deze vraag kennen maar heel wat respondenten wel een realistische schatting kunnen maken betreffende de maximumleeftijd voor het aanvragen van een inschakelingsuitkering. De cijfers van bovenstaande analyse worden weergegeven in figuur 4 en 5.

Verder dient er opgemerkt te worden dat 7,6% van de respondenten '30 jaar' invulden. Vóór de recente hervormingen in 2015 was dit de maximum grens. Gezien de recente wetwijzigingen nauwelijks gekend zijn bij laatstejaarsstudenten (zie later) kan het dus zijn dat een aantal van deze respondenten zich baseerden op de wetgeving van voor de hervormingen van 2015.

Figuur 4: Maximale leeftijd aanvragen inschakelingsuitkering

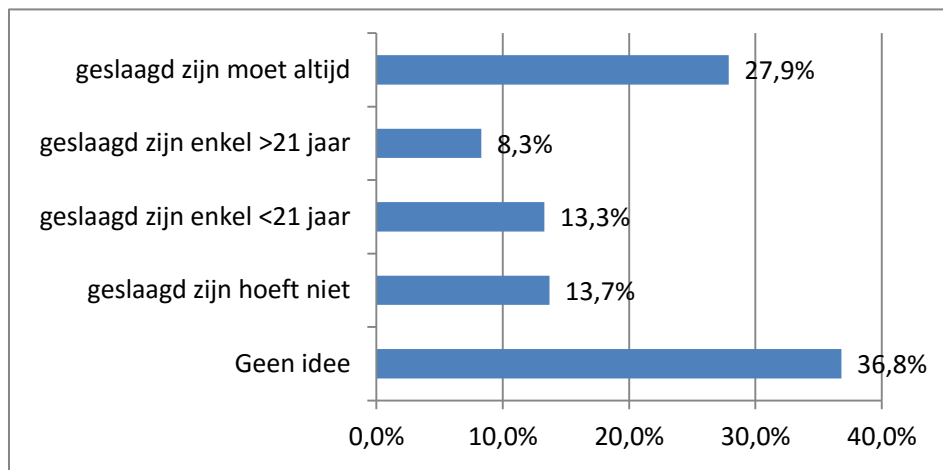
Figuur 5: Zeker van antwoord op vraag 14?

Ben je zeker van je antwoord op vraag 14?	Aantal	Juist	Fout
Ja	90	39	51
Nee	845	349	496

De kennis over de tweede pijler ‘rechtopenende studies’ wordt aan de hand van vraag 19 getoetst. Hierbij wordt gevraagd of je al dan niet geslaagd moet zijn voor deze studies om toegelaten te worden tot het recht op een inschakelingsuitkering. Het correcte antwoord op deze vraag is “Enkel als je jonger bent dan 21 jaar op het moment dat je de uitkering aanvraagt, moet je wel geslaagd zijn voor deze studie of opleiding. Je moet een bepaald diploma, getuigschrift of attest behaald hebben.”. De resultaten van deze vraag zijn terug te vinden in figuur 6. Slechts 13,3% van de respondenten heeft dit juiste antwoord aangeduid. 36,8% heeft geen idee en 49,9% kiest voor een fout antwoord. Heel wat studenten (27,9%) denken dat je ongeacht je leeftijd, altijd geslaagd moet zijn voor deze studies.

Voor de hervormingen die doorgevoerd werden in januari 2015 bedroeg het juiste antwoord: “geslaagd zijn hoeft niet”. 13,7% van de respondenten duidt dit antwoord aan. Aangezien de respondenten van dit onderzoek nauwelijks op de hoogte zijn van de recente wijzigingen van de wetgeving met betrekking tot de inschakelingsuitkering (zie later) zou het dus kunnen dat deze studenten het antwoord wel juist hebben indien geen rekening gehouden wordt met deze recente hervormingen.

Figuur 6: Vraag 19

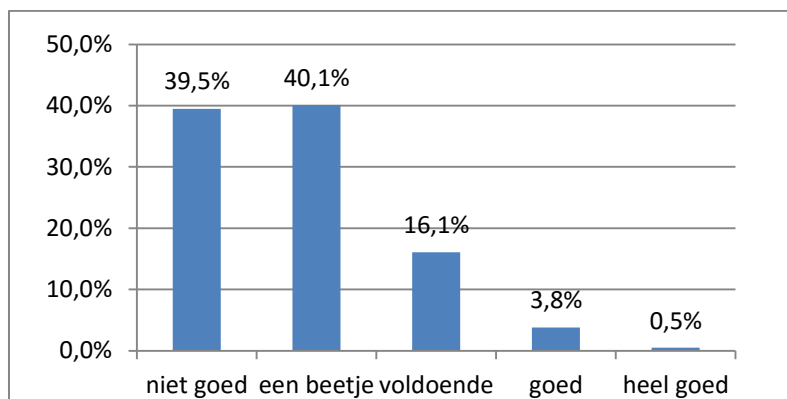
Ten laatste worden er 3 vragen gesteld over de beroepsinschakelingstijd. Eerst wordt er nagegaan of de respondenten weten waar ze zich moeten inschrijven om deze beroepsinschakelingstijd van start te laten gaan. Uit de resultaten, die te zien zijn in tabel 16, blijkt dat 55,2% het juiste antwoord, namelijk de VDAB, aanvinkt. Daarentegen kruist 35,6% een fout antwoord aan zoals de RVA, vakbond en interimbureau en 23,3% heeft geen idee. Ten slotte geeft 1% een ander antwoord op zoals het OCMW, de werkwinkel of het stadhuis. Omdat sommige respondenten bij deze vraag meerdere antwoordmogelijkheden aanduiden is de som van de percentages uit tabel 16 hoger dan 100%.

Tabel 16: Waar inschrijven om beroepsinschakelingstijd van start te laten gaan?

	Geen idee	Vakbond	VDAB	Interimbureau	RVA	Andere	TOTAAL
%	23,3	9,3	55,2	8,3	17,0	1,0	114,1

Het grootste deel studenten weet dus wel dat men zich na het afstuderen moet inschrijven bij de VDAB. Uit vraag 20 blijkt echter dat weinig studenten op de hoogte zijn van de dienstverlening van deze instantie. De resultaten uit deze vraag zijn te zien in figuur 7. Daaruit blijkt dat bijna 80% van mening is onvoldoende op de hoogte te zijn van de dienstverlening van de VDAB (som niet goed en een beetje). Daarenboven kan slechts 6,5% van de respondenten de afkorting 'VDAB' voluit schrijven.

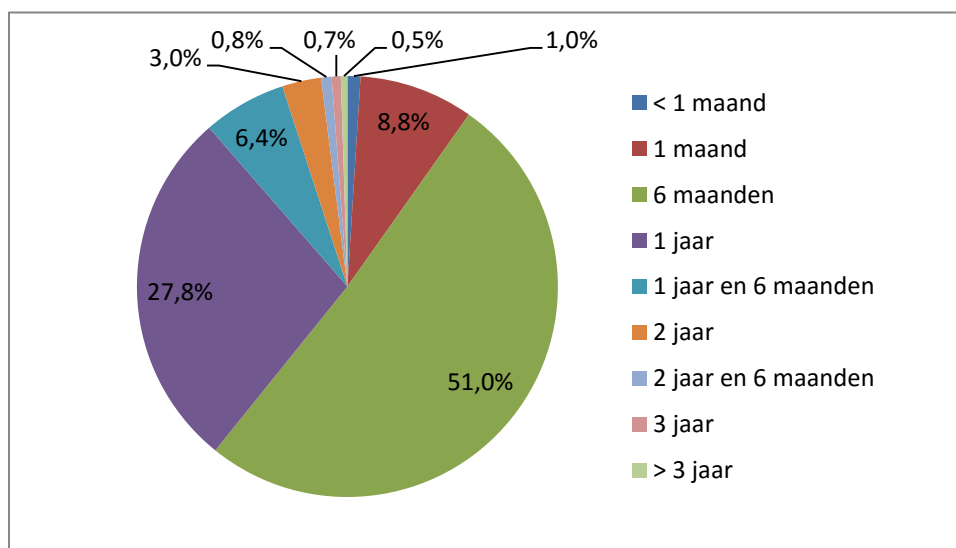
Figuur 7: Hoe goed ken je de dienstverlening van de VDAB?

Ten tweede wordt er gepeild of de respondenten al dan niet denken dat je tijdens deze beroepsinschakelingstijd alle activiteiten in verband met je studies-, leertijd- of opleidingsprogramma moet stopzetten. Hierbij denkt de meerderheid (44,9%) van wel, 18% denkt van niet en 37% heeft geen idee. Het juiste antwoord op deze vraag is ja, je moet alle activiteiten stopzetten. Hoewel heel wat studenten geen idee hebben duiden de meeste studenten het juiste antwoord aan. Velen hebben dus realistische verwachtingen hierover.

Ten derde gaat vraag 16 na hoe lang de respondenten denken dat deze beroepsinschakelingstijd minimum duurt. Het juiste antwoord op deze vraag is 1 jaar. 27,8% van de respondenten hebben dit antwoord juist. Hiervan zijn 55 studenten zeker van hun antwoord terwijl dit voor 204 een schatting is. Opnieuw zijn er studenten (in totaal 37) die aanduiden zeker te zijn van hun antwoord terwijl ze een fout antwoord aanduiden. Het antwoord die het vaakst werd aangeduid is 6 maanden. Deze optie werd door 51% van de respondenten gekozen. De resultaten worden weergegeven in figuur 8 en tabel 17.

Figuur 8: Minimum duur beroepsinschakelingstijd

Tabel 17: Ben je zeker van je antwoord op vraag 16?

Ben je zeker van je antwoord op vraag 16?	Aantal	Juist	Fout
Ja	92	55	37
Nee	854	204	742

Algemeen gesteld kunnen we uit de resultaten in verband met de voorwaarden voor het verkrijgen van de inschakelingsuitkering besluiten dat Vlaamse laatstejaarsstudenten onvoldoende op de hoogte zijn van deze voorwaarden. Daarnaast hebben ze niet altijd realistische verwachtingen met betrekking tot de voorziening. Dit blijkt echter wel meer het geval te zijn voor de pijler leeftijd en het feit dat je je moet inschrijven bij de VDAB om de beroepsinschakelingstijd van start te kunnen laten gaan. Ten slotte denken sommige studenten wel het antwoord te weten terwijl dit antwoord fout blijkt te zijn.

1.2.2. DUUR

Het recht op de inschakelingsuitkering is beperkt in de tijd. Dit wil zeggen dat, indien je aan de voorwaarden voldoet en dus een inschakelingsuitkering ontvangt, je dit niet krijgt voor je hele leven. Zonder rekening te houden met eventuele verlengingen heb je maximaal 3 jaar recht op een inschakelingsuitkering. Tabel 18 geeft een overzicht van de verschillende antwoorden op vraag 15. Enkel de veel voorkomende antwoorden worden weergegeven. De restgroep bevat de antwoorden die minder vaak werden opgeschreven. Het antwoord op deze vraag konden maar weinig studenten dus juist inschatten. Uit tabel 18 blijkt dat 10,8% dit antwoord juist heeft. Het grootste aantal studenten denkt dat je maximaal 1 jaar recht hebt op een inschakelingsuitkering.

Tabel 18: Vraag 15

	Aantal	%
3 maanden	32	3,6
6 maanden	157	17,6
1 jaar	271	30,4
1,5 jaar	25	2,8
2 jaar	159	17,9
3 jaar	96	10,8
5 jaar	30	3,4
Rest	120	13,5
Totaal	890	100

1.2.3. BEDRAG

In de enquête werd ook nagegaan of de respondenten een idee hebben over het bedrag van de inschakelingsuitkering. In vraag 13 a en b werd er gevraagd naar het maandelijks brutobedrag in de volgende situaties:

- Een schoolverlater, ouder dan 18 jaar, die nog bij zijn ouders inwoont.
- Een schoolverlater, ouder dan 21 jaar, die al alleen woont.

Het antwoord op vraag a is ongeveer 400 euro. Dit bedrag werd door 7,8% van de respondenten opgeschreven. Daarnaast vulden 33,8% een bedrag in tussen de 300 en 500 euro. Het antwoord op vraag b is ongeveer 800 euro. Maar liefst 11,6% schreven exact dit bedrag op. Daarnaast vulden 29% een bedrag in tussen de 700 en 900 euro. Als we kijken naar de mediaan voor beide vragen, bedraagt deze 600 voor vraag a en 900 voor vraag b. Uit voorgaande resultaten kunnen we besluiten dat heel wat studenten het bedrag van de inschakelingsuitkering relatief goed kunnen inschatten en dus min of meer wel een realistische kijk hierop hebben.

1.2.4. RECENTE HERVORMING WETGEVING

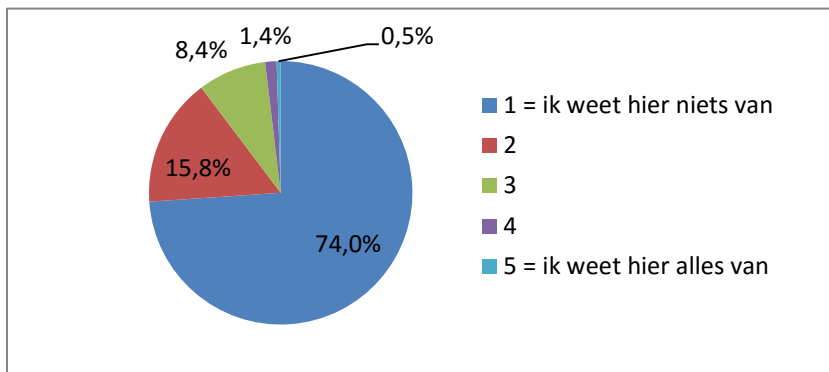
Zoals eerder vermeld werden er recent (2015) twee hervormingen doorgevoerd in verband met de inschakelingsuitkering. Vragen 22a en 22b peilen in welke mate laatstejaarsstudenten op de hoogte zijn van deze hervormingen. Hieronder worden de hervormingen nog eens kort geschetst.

- Wijziging 1: Vanaf 1 januari 2015 moet de eerste aanvraag naar een inschakelingsuitkering na het doorlopen van de beroepsinschakelingstijd, vóór de leeftijd van 25 jaar worden ingediend. Vroeger was dit 30 jaar.
- Wijziging 2: Vanaf 1 september 2015 wordt het recht op een inschakelingsuitkering voor jongeren onder 21 jaar verbonden aan een minimale diplomavereiste. Een jongere die niet aan deze diplomavereiste kan voldoen is genoodzaakt te wachten tot de leeftijd van 21 jaar om een inschakelingsuitkering aan te vragen

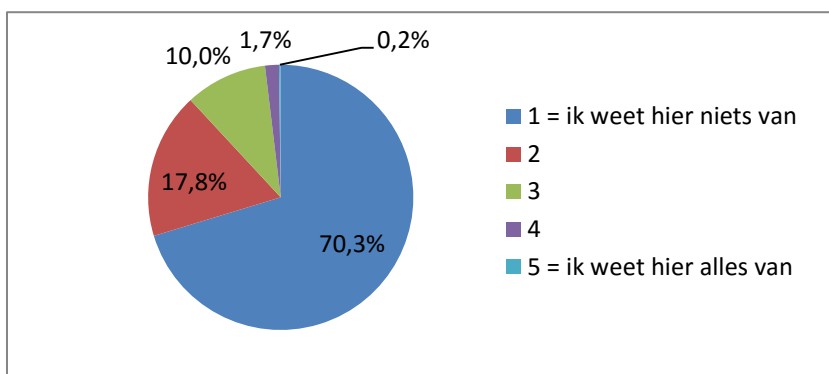
Figuur 9 en 10 geven de antwoorden op deze vragen weer. Uit figuur 9 leiden we af dat bijna niemand van de laatstejaarsstudenten op de hoogte is van wijziging 1. 74% weet er zelfs helemaal niets van. Slechts 0,5% zegt hierover alles te weten. Het gemiddelde op deze vraag bedraagt 1,39. Voor wijziging 2 worden gelijkaardige cijfers gevonden. Het gemiddelde op deze 2de vraag bedraagt 1,44. We kunnen dus besluiten dat de hervormingen onvoldoende gecommuniceerd worden en bijgevolg nauwelijks gekend zijn bij laatstejaarsstudenten. Nochtans hebben deze hervormingen een

grote impact op al diegene die reeds een inschakelingsuitkering ontvangen alsook op diegene die er later beroep op zullen doen.

Figuur 9: Wijziging wetgeving 1

Figuur 10: Wijziging wetgeving 2

1.2.5. NIET AUTOMATISCHE TOEKENNING RECHT INSCHAKELINGSUITKERING

Ten slotte wordt er nagegaan of de respondenten denken dat de inschakelingsuitkering automatisch wordt toegekend of niet. Het merendeel (64,9%) van de studenten hebben het antwoord op deze vraag juist. De inschakelingsuitkering wordt namelijk niet automatisch toegekend. Je moet zelf het initiatief nemen om een inschakelingsuitkering aan te vragen en zelf de nodige papieren in orde brengen. Slechts 5% duidt het foute antwoord aan en denkt dus dat dit recht automatisch wordt toegekend. 30,1% van de respondenten heeft geen idee. Het is belangrijk dat jongeren weten dat het recht op een inschakelingsuitkering niet automatisch wordt toegekend. Dit omdat onwetendheid tot non-take-up leidt en zoals eerder vermeld diverse beleidsimplicaties met zich mee brengt.

1.2.6. SAMENVATTENDE TABEL BELANGRIJKSTE RESULTATEN

In tabel op de volgende pagina worden de belangrijkste resultaten in verband met de kennis van laatstejaarsstudenten met betrekking tot de wetgeving van de inschakelingsuitkering weergegeven. Globaal gezien kunnen we uit, enerzijds het hoge aantal foute antwoorden, en anderzijds het relatief hoge percentage 'geen idee', besluiten dat de wetgeving van de inschakelingsuitkering onvoldoende gekend is bij laatstejaarsstudenten. Toch springen er een aantal resultaten uit waaruit blijkt dat heel wat studenten relatief goede verwachtingen hebben met betrekking tot bepaalde aspecten van de inschakelingsuitkering. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de pijler leeftijd waarbij 41,5% het juiste antwoord '25 jaar' aanduidt bij de vraag die peilde naar de maximale leeftijd voor het aanvragen van een inschakelingsuitkering. Wel dient er opgemerkt te worden dat slechts 10,1% zeker is van dit antwoord en dit voor de overige 89,9% eerder een schatting is. Verder is dit ook het geval bij het feit dat je je moet inschrijven bij de VDAB om de beroepsinschakelingstijd van start te kunnen laten gaan, dat je tijdens de beroepsinschakelingstijd alle activiteiten in verband met je studies moet stopzetten en het feit dat de inschakelingsuitkering niet automatisch wordt toegekend.

Tabel 19: Samenvattende tabel belangrijkste resultaten wetgeving inschakelingsuitkering

WETGEVING INSCHAKELINGSUITKERING			
	JUIST	FOUT	GEEN IDEE
1. VOORWAARDEN			
1.1. Leeftijd	41,5% <ul style="list-style-type: none"> • 10,1% zeker • 89,9% niet zeker 	58,5%	
1.2. Rechtopenende studies	13,3%	49,9%	36,8%
1.3. Doorlopen beroepsinschakelingstijd			
• inschrijven bij VDAB ¹	55,2%	35,6%	23,3%
• kennis dienstverlening VDAB	16,1% voldoende 4,6% goed tot heel goed	79,6% onvoldoende	
• activiteiten stopzetten	44,9%	18%	37%
• duur	27,8% <ul style="list-style-type: none"> • 9,7% zeker • 90,3% niet zeker 	72,2%	
2. DUUR			
	10,8%	89,2%	
3. BEDRAG			
• vraag a: 400€	7,8% (33,8% tussen 300-500)	92,2%	
• vraag b: 800€	11,6% (29% tussen 700-900)	88,4%	
3. RECENTE HERVORMINGEN			
• wijziging 1	0,5% ik weet hier alles van	74% ik weet hier niets van	
• wijziging 2	0,2% ik weet hier alles van	70,3% ik weet hier niets van	
4. NIET-AUTOMATISCH RECHT			
	64,9%	5,0%	30,1%

Noot: ¹ Omdat sommige respondenten bij deze vraag meerdere antwoordmogelijkheden aanduiden is de som van de percentages hoger dan 100%.

2. Lager- en hoger geschoolden

2.1. Term en basisinformatie inschakelingsuitkering

Om de vooropgestelde hypothese “Lager geschoolden zijn beter op de hoogte van de inschakelingsuitkering dan hoger geschoolden” te kunnen toetsen, worden de gegevens van studenten uit het BSO, TSO samengenomen onder ‘lager geschoolden’ en de gegevens van studenten uit de hogeschool en universiteit samengenomen onder ‘hoger geschoolden’. De hypothese wordt getoetst aan de hand van de resultaten uit vraag 8, 9 en 11.

Vraag 8 gaat na in welke mate de laatstejaarsstudenten ooit al gehoord hebben van de inschakelingsuitkering. Tabel 20 geeft weer in welke mate laatstejaarsstudenten al dan niet van de inschakelingsuitkering gehoord hebben ten aanzien van de scholingsgraad van deze studenten. De Chi-kwadraat toets toont aan dat er een significant verband is tussen het al dan niet gehoord hebben van de inschakelingsuitkering en de scholingsgraad ($p = 0,000$). Bij de hoger geschoolden blijkt 18,9% al gehoord te hebben van deze uitkering, terwijl dit bij de lager geschoolden slechts 10% is. Dit resultaat wijst erop dat meer hoger geschoolden al gehoord hebben van de inschakelingsuitkering dan lager geschoolden. De Cramer’s V, een maat die de sterkte van het verband weergeeft, wijst er echter op dat dit verband zwak (0.128) is. Het is namelijk zo dat de waarde altijd schommelt tussen 0 en 1 waarbij 0 wil zeggen dat er geen verband is en 1 dat er een perfecte samenhang is. Aangezien 0.128 dicht aanleunt bij 0 wil dit dus zeggen dat het verband zwak is.

Tabel 20: Al dan niet gehoord van de term ‘ inschakelingsuitkering’ ten aanzien van scholingsgraad

		Van term ‘inschakelingsuitkering’ gehoord		Totaal
		Ja	Nee	
Scholingsgraad	Lager geschoolden	50 (10%)	452 (90%)	502
	Hoger geschoolden	82 (18,9%)	352 (81,1%)	434

Vraag 9 gaat een stapje verder. Er wordt aan alle laatstejaarsstudenten die wel al gehoord hebben van de inschakelingsuitkering gevraagd in welke mate ze weten wat de inschakelingsuitkering inhoudt. Ook hier kunnen we nagaan of er een verband is tussen de scholingsgraad en de mate waarin laatstejaarsstudenten weten wat de inschakelingsuitkering inhoudt. Uit de Chi-kwadraat toets blijkt er echter geen significant verband te bestaan tussen deze twee variabelen ($p = 0,178$). Wel kunnen we uit tabel 21 afleiden dat 20% van de lager geschoolden niets blijkt te weten van de

inschakelingsuitkering terwijl dit voor hoger geschoolden slechts 13,4% is. Daarnaast zijn er veel meer hoger geschoolden (15,9%) die een score van 4 op 5 geven ten opzichte van lager geschoolden (4,0%). De gemiddelde score voor de hoger geschoolden bedraagt dan ook 2,51 ten opzichte van 2,26 voor de lager geschoolden.

Tabel 21: Mate waarin lager en hoger geschoolden op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering

	1 = ik weet hier niets van	2	3	4	5 = ik weet hier alles van	Totaal
Lager geschoolden	10 (20,0%)	19 (38,0%)	19 (38,0%)	2 (4,0%)	0 (0,0%)	50
Hoger geschoolden	11 (13,4%)	31 (37,8%)	27 (32,9%)	13 (15,9%)	0 (0,0%)	82

Ten slotte wordt in vraag 11 nagegaan of de respondenten weten dat er een uitkering bestaat voor afgestudeerden die na een periode nog steeds werkloos zijn en nog onvoldoende dagen gewerkt hebben om beroep te kunnen doen op een werkloosheidsuitkering. Deze vraag wordt gesteld om na te gaan of laatstejaarsstudenten weten dat er zo'n type uitkering bestaat zonder misschien de term voor deze uitkering te kennen. Tabel 22 geeft weer in welke mate laatstejaarsstudenten weten dat zo'n soort uitkering bestaat ten aanzien van de scholingsgraad van deze studenten. De Chi-kwadraat toets toont aan dat er een significant verband is tussen het al dan niet weten dat zo'n soort uitkering bestaat en de scholingsgraad ($p = 0,001$). Uit tabel 22 kan afgeleid worden dat 52,9% van de hooggeschoolden weet dat er zo'n soort uitkering bestaat. Dit in tegenstelling tot de lager geschoolden waar dit percentage slechts 42,4% bedraagt. Dit wijst erop dat er meer hoger – dan lager geschoolden weten dat er zo'n soort uitkering bestaat. De Cramer's V (0.105) wijst er echter op dat dit verband zwak is.

Tabel 22: Weet je dat zo'n soort uitkering bestaat? - Vergelijking scholingsgraad

		Weet je dat zo'n soort uitkering bestaat?		Totaal
		Ja	Nee5	
Scholingsgraad	Lager geschoolden	210 (42,4%)	28 (57,6%)	495
	Hoger geschoolden	229 (52,9%)	204 (47,1%)	433

Uit de analyse bij de 3 vragen uit supra kan besloten worden dat we de vooropgestelde hypothese kunnen verwerpen. Het verband is namelijk het tegengestelde. Hoger geschoolden blijken beter op de hoogte van de inschakelingsuitkering dan lager geschoolden.

2.2. Wetgeving inschakelingsuitkering

Verder kunnen de resultaten uit de vragen die betrekking hebben tot de wetgeving van de inschakelingsuitkering vergeleken worden tussen lager en hoger geschoolden. Dit wordt samengevat in tabel 23. Hierbij gaat de focus hoofdzakelijk naar het aantal vragen die door de groepen juist worden beantwoord. Er wordt een vergelijking gemaakt tussen de scores van het totaal aantal lager - en hoger geschoolden. Het cijfer van de groep die het best scoort op de desbetreffende vraag, wordt in het groen aangeduid. Verder worden ook telkens de cijfers van de subgroepen weergegeven.

Uit tabel 23 kunnen we afleiden dat het aantal hogeschoolden die een desbetreffende vraag juist hebben bij heel wat vragen procentueel hoger ligt in vergelijking met lager geschoolden. In totaal scoren ze bij 11 items superieur ten opzichte van lager geschoolden. Omgekeerd scoren lager geschoolden bij 4 items beter dan hoger geschoolden. Hoger geschoolden scoren dus over het algemeen beter dan lager geschoolden. Hoogstwaarschijnlijk zijn hoger geschoolden dus beter op de hoogte van de wetgeving omtrent de inschakelingsuitkering dan lager geschoolden. Dit ligt in lijn met eerdere bevindingen.

Tabel 23: Vergelijking lager- en hoger geschoolden

	Lager geschoolden						Hoger geschoolden					
	BSO		TSO		Totaal		Hogeschool		Universiteit		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Vraag 12 juist	119/205	58,0	164/288	56,9	283/493	57,5	157/244	64,3	154/189	81,5	311/433	71,8
Vraag 12 geen idee	69/205	33,7	109/288	37,8	178/493	36,1	77/244	31,6	29/189	15,3	106/433	24,5
Vraag 13a juist (€400)	13/171	7,6	14/270	5,2	27/441	6,1	18/224	8,0	19/187	10,2	37/411	9,0
Vraag 13a €300-€500	60/171	35,1	78/270	28,9	138/441	31,3	82/224	33,6	67/187	35,8	149/411	36,3
Vraag 13b juist (€800)	21/170	12,4	28/269	10,4	49/439	11,2	26/222	11,7	20/187	10,7	46/409	11,2
Vraag 13b €700-€900	57/170	15,9	64/269	23,8	121/439	27,6	71/222	32,0	52/187	27,8	123/409	30,1
Vraag 14 juist	67/194	34,5	103/182	56,6	170/376	45,2	119/242	49,2	79/189	41,8	198/431	45,9
Vraag 15 juist	15/176	8,5	40/266	15,0	55/442	12,4	29/232	12,5	10/186	5,4	39/418	9,3
Vraag 16 juist	70/198	5,1	57/285	20,0	127/483	26,3	67/242	27,7	58/189	30,7	125/431	29,0
Vraag 17 juist	116/207	56,0	132/288	45,8	248/495	50,1	155/245	63,3	107/189	56,6	262/434	60,4
Vraag 18 juist	65/207	31,4	107/288	37,2	172/495	34,7	130/242	53,7	114/189	60,3	244/613	39,8
Vraag 19 juist	36/206	17,5	46/286	16,1	82/492	16,7	21/242	8,7	21/189	11,1	42/431	9,7
Vraag 19 geen idee	85/206	41,3	108/286	37,8	193/492	39,2	82/242	33,9	66/189	34,9	148/431	34,3
Vraag 20 gem. score	1,91 (203)		1,81 (287)		1,85 (490)		1,90 (244)		1,74 (186)		1,83 (430)	
Vraag 21 juist	13/206	6,3	10/287	3,5	23/493	4,7	22/245	9,0	13/189	6,9	35/434	8,0
Vraag 22a gem. score	1,34 (204)		1,35 (286)		1,35 (490)		1,41 (245)		1,44 (189)		1,41 (434)	
Vraag 22b gem. score	1,45 (204)		1,44 (286)		1,44 (490)		1,46 (245)		1,38 (189)		1,43 (434)	

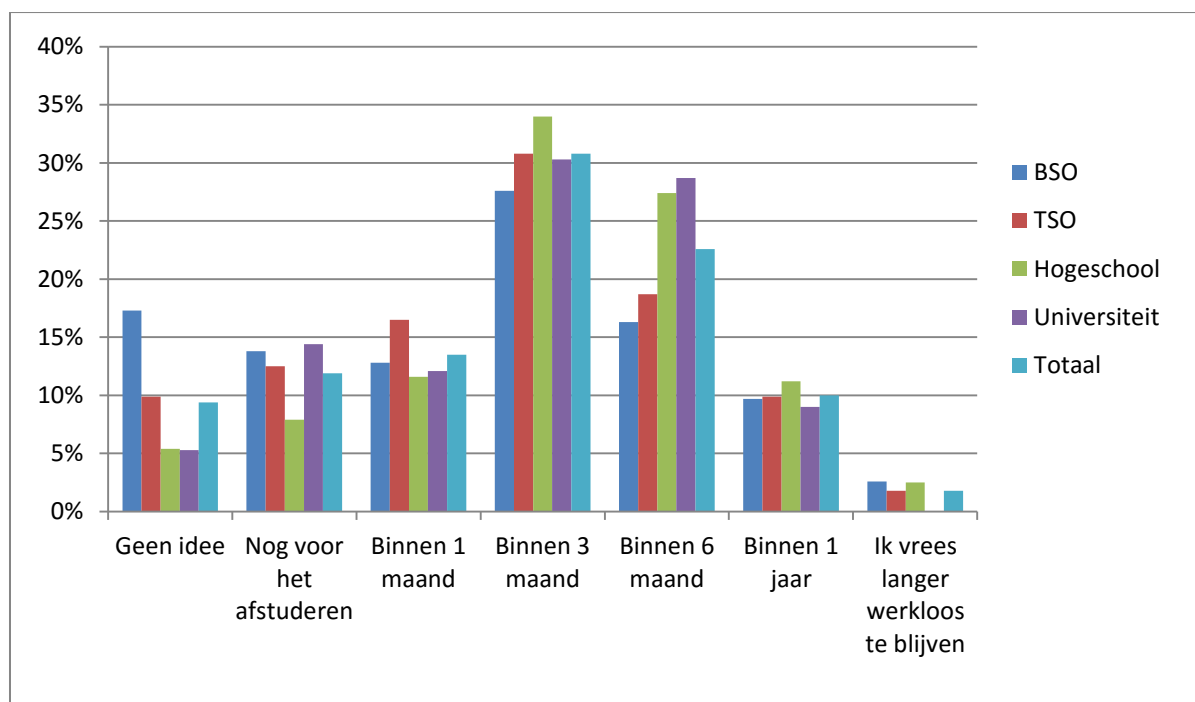
 hoogste in vergelijking totaal % lager- en hoger geschoolden

2.3. Arbeidsmarkt

Om af te sluiten wordt er in vraag 23 tot en met 28 gepeild naar hoe snel de respondenten denken werk te vinden alsook hun perceptie over de mate waarin zij geïnformeerd en voorbereid worden op de arbeidsmarkt. Het is opnieuw interessant om een vergelijking te maken tussen lager- en hoger geschoolden.

Uit figuur 11 kunnen we afleiden dat de meeste Vlaamse laatstejaarsstudenten binnen 3 maanden na het afstuderen denken werk te zullen vinden. Zowel voor studenten uit het BSO, TSO, Hogeschool als Universiteit ligt het percentage het hoogst bij 'binnen 3 maanden na het afstuderen' gevolgd door 'binnen 6 maand na het afstuderen' indien er geen rekening gehouden wordt met de groep studenten die hierover geen idee hebben. Opvallend is dat geen enkele laatstejaarsstudent die aan de universiteit studeert langer dan 1 jaar vreest werkloos te blijven. Maar ook voor de andere groepen ligt dit percentage beduidend laag. Uit de resultaten van figuur 11 kunnen we stellen dat jongeren over het algemeen erg optimistisch zijn over hun kansen op de arbeidsmarkt. Dit kan mogelijk een oorzaak zijn waarom jongeren niet op zoek gaan naar informatie zoals onder andere de inschakelingsuitkering. Dit omdat men denkt snel genoeg werk te vinden en dus geen beroep te moeten doen op dergelijke uitkering.

Figuur 11: Hoe snel denk je na het afstuderen werk te vinden?

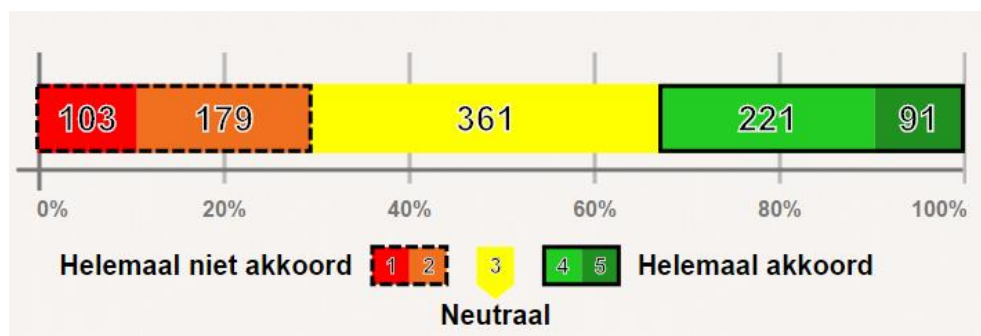
Verder kunnen we voor deze 4 groepen nagaan in welke mate zij vinden dat ze voldoende voorbereid zijn om de stap te zetten naar de arbeidsmarkt (vraag 24), in welke mate ze binnen hun opleiding voldoende informatie krijgen over de arbeidsmarkt (vraag 26), of ze het nuttig zouden vinden om via de middelbare school of hogeronderwijsinstelling meer informatie te krijgen over de arbeidsmarkt (vraag 27) en of ze het nuttig zouden vinden om via de middelbare school of hogeronderwijsinstelling betere informatie te krijgen over de arbeidsmarkt (vraag 28). Tabel 24 geeft de gemiddelde scores op deze vragen weer. Daarnaast worden de totale scores, voor de 4 groepen samen, duidelijker weergegeven in figuren 12 tot en met 15.

Tabel 24: Gemiddelde score op een 5-punts likert schaal

	Vraag 24	Vraag 26	Vraag 27	Vraag 28
BSO	3,09	2,56	3,62	3,49
TSO	2,85	2,41	3,93	3,83
Bachelor	3,08	2,68	4,11	3,99
Universiteit	3,01	2,73	4,12	4,06
Totaal	3,00	2,58	3,95	3,85

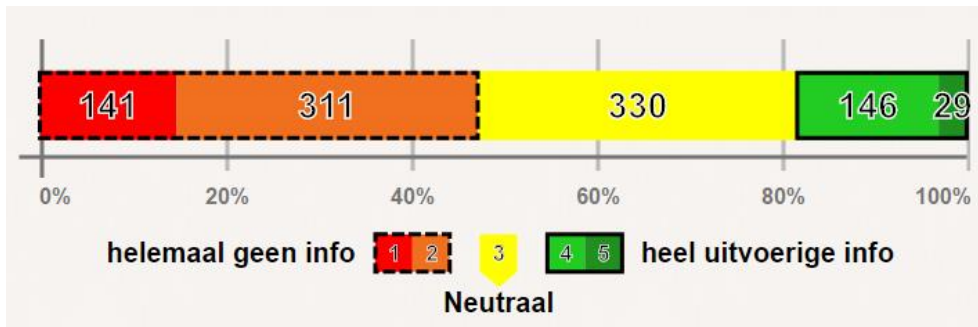
Figuur 12: Antwoorden vraag 24

Vraag 24: In vind dat ik voldoende voorbereid ben om de stap te zetten naar de arbeidsmarkt.

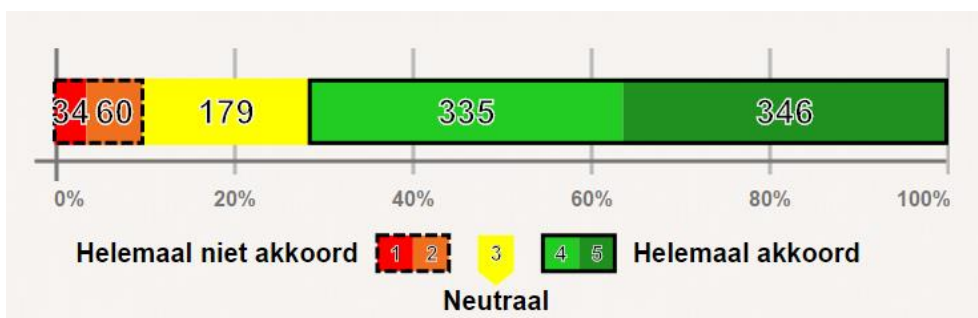
Figuur 13: Antwoorden vraag 26

Vraag 26: Ik vind wel/niet dat ik binnen mijn opleiding voldoende info krijg over de arbeidsmarkt (informatie over hoe je werk kan vinden, over wat er al dan niet in een contract moet staan, over je rechten en plichten als werknemer...).

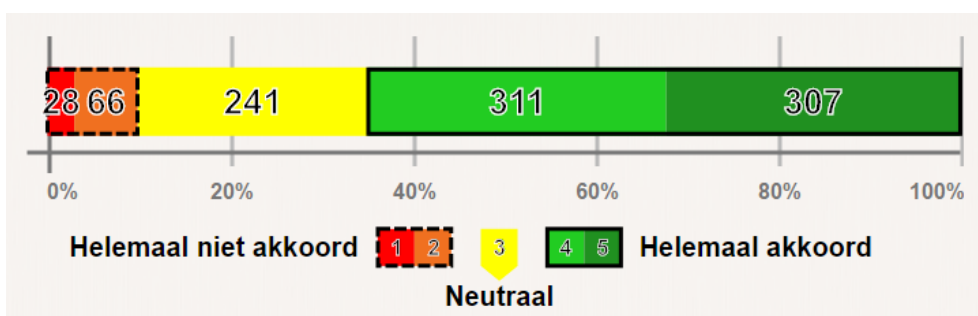
Figuur 14: Antwoorden vraag 27

Vraag 27: Ik zou het nuttig vinden om via de middelbare school of hogeronderwijsinstelling meer informatie te krijgen over de arbeidsmarkt.

Figuur 15: Antwoorden vraag 28

Vraag 28: Ik zou het nuttig vinden om via de middelbare school of hogeronderwijsinstelling betere informatie te krijgen over de arbeidsmarkt.

Uit de totale scores op de vier vragen kunnen we afleiden dat laatstejaarsstudenten over het algemeen onvoldoende voorbereid zijn om de stap te zetten naar de arbeidsmarkt. Ze blijken via hun opleiding wel informatie te krijgen over de arbeidsmarkt maar niet uitvoerig. Daarnaast vinden velen dat het nuttig zou zijn om via de middelbare school of hogeronderwijsinstelling meer en betere informatie te krijgen hierover.

Volgens Vlaamse laatstejaarsstudenten ligt de verantwoordelijkheid voornamelijk bij school om hen te informeren over de arbeidsmarkt. Dit kunnen we afleiden uit tabel 25. Maar liefst 84,2% van de laatstejaarsstudenten duidt de optie 'school' aan, gevolgd door 49,2% 'jobbeurzen' en 43,5% 'ouders'.

Tabel 25: Bij wie ligt volgens jou de taak om je te informeren over de arbeidsmarkt?

Informatiebron	%
1. School	84,2
2. Jobbeurzen	49,2
3. Ouders	43,5
4. Vakbond	21,7
5. RVA	15,9
6. Andere	9,7
7. Vrienden	8,7

Opvallend bij de vragen 26, 27 en 28 is dat de scores in tabel 24 voor hoger geschoolden (bachelor en universiteit) telkens hoger liggen dan die van lager geschoolden (BSO en TSO). Daarnaast stijgen de scores bij vragen 27 en 28 naarmate het studieniveau stijgt. Om na te gaan of er een significant verband is tussen het studieniveau en deze variabelen wordt er voor elk van deze variabelen een correlatie toets uitgevoerd. Uit de Spearman correlatie blijkt dat er een significant verband bestaat tussen het studieniveau van laatstejaarsstudenten en hun mening over de mate waarin ze binnen hun opleiding al dan niet voldoende info krijgen over de arbeidsmarkt ($p = 0,007$). Hoe hoger het studieniveau, hoe beter laatstejaarsstudenten binnen hun opleiding menen geïnformeerd te worden over de arbeidsmarkt. Dit verband is echter heel erg zwak ($0,089$). Indien de Spearman correlatie berekend wordt voor het verband tussen het studieniveau van laatstejaarsstudenten en hun mening over de stellingen 'ik zou het nuttig vinden om via de middelbare school of hogeronderwijsinstelling meer(1)/betere(2) informatie te krijgen over de arbeidsmarkt' worden er opnieuw twee significante verbanden gevonden ($p = 0,000$ voor beide stellingen). Naarmate het studieniveau stijgt, vinden laatstejaarsstudenten het nuttiger om via de middelbare school of hogeronderwijsinstelling meer en

betere informatie te krijgen over de arbeidsmarkt. Ook deze verbanden zijn echter zwak (0,144 voor stelling 1 en 0,168 voor stelling 2). Indien we deze vragen tesamen nemen komen we tot een opmerkelijke conclusie. Hoewel lager geschoolden in vergelijking met hoger geschoolden minder informatie krijgen over de arbeidsmarkt op school, vindt deze groep het ook minder nuttig om meer en betere info te krijgen over de arbeidsmarkt op school.

Ten slotte sluit de enquête af met een verwijzing naar de infofiche achteraan de enquête met heel wat relevante informatie over de inschakelingsuitkering. Onder andere de oplossingen van alle vragen die gesteld werden doorheen de enquête, die betrekking hebben tot de inschakelingsuitkering, worden vermeld. Nadien wordt in vraag 29 gevraagd of de respondenten, nu ze op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering, zich zullen inschrijven bij de VDAB om mogelijk deze uitkering te ontvangen indien ze na een jaar nog steeds geen werk gevonden hebben. De resultaten worden weergegeven in tabel 26. Bijna $\frac{3}{4}$ van de respondenten zegt ja. Dit onderzoek brengt dus niet enkel resultaten in kaart maar zorgt er ook voor dat bijna duizend laatstejaarsstudenten nu wel beter geïnformeerd zijn over de inschakelingsuitkering. 74,2% van de respondenten is zelfs overtuigd van het nut zich na het afstuderen in te schrijven bij de VDAB. Desondanks zijn er toch nog 25,8% die 'nee' aanvinken.

Tabel 26: Vraag 29

Vraag 29	Aantal	%
Ja	690	74,2
Nee	240	25,8

3. Discussie

Dit hoofdstuk gaat dieper in op de belangrijkste resultaten van het onderzoek en koppelt deze resultaten enerzijds terug naar de bevindingen uit eerder onderzoek van mediagroep GUIDO in samenwerking met Vacature, zoals besproken in de inleiding, en anderzijds naar de literatuur over de non-take-up, zoals besproken in het literatuuronderzoek. Daarenboven wordt er gezocht naar mogelijke verklaringen voor de gevonden resultaten. Vervolgens worden ook de beperkingen van dit onderzoek meegedeeld en worden suggesties geformuleerd voor toekomstig onderzoek.

3.1. Discussie

Aan de hand van een enquête bij bijna 1.000 laatstejaarsstudenten werd in kaart gebracht in welke mate Vlaamse laatstejaarsstudenten op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering. Uit de resultaten kunnen er enkele belangrijke conclusies getrokken worden.

Eerst en vooral blijkt de term 'inschakelingsuitkering' nauwelijks gekend bij laatstejaarsstudenten. Uit de resultaten blijkt dat maar liefst 86,1% van de laatstejaarsstudenten nog nooit gehoord heeft van de term 'inschakelingsuitkering'. Slechts 19,9% heeft er wel al ooit eens van gehoord en dit vooral via school, vrienden en het internet. Niettemin is bijna niemand van hen (88,9%) goed op de hoogte van wat de term 'inschakelingsuitkering' effectief inhoudt. Daarenboven blijkt dat heel wat studenten een foute interpretatie hebben over wat de inschakelingsuitkering inhoudt. Het feit dat haast niemand de term kent en weet wat de term inhoudt dient echter geplaats te worden ten opzichte van het feit dat bijna de helft (47%) van de studenten weten wel dat zo'n type uitkering bestaat. Velen weten dus wel dat zo'n soort uitkering bestaat maar kennen de benaming niet.

Indien we deze resultaten vergelijken met eerder onderzoek dan zien we enkele opmerkelijke verschillen. Waar dit onderzoek tot de conclusie komt dat 86,1% van de laatstejaarsstudenten nog nooit gehoord heeft van de term, ligt dit percentage in het onderzoek van mediagroep in samenwerking met GUIDO beduidend lager. Daaruit bleken 61,6% van de respondenten nog nooit gehoord te hebben van de inschakelingsuitkering. Ook de verhouding tussen onvoldoende en voldoende kennis bij de respondenten die wel al gehoord hebben van de term, verschilt tussen het huidige en voorgaand onderzoek. Waar de verhouding uit voorgaand onderzoek ongeveer 71-28 is, is dit voor het huidige onderzoek 54-46. Een mogelijke verklaring voor dit verschil kan te wijten zijn aan het verschil in steekproef van beide onderzoeken. Voorgaand onderzoek bestond overwegend uit vrouwen (69%) en uit studenten uit het hoger onderwijs. Slechts 2,1% van de respondenten bedroegen leerlingen uit het secundair onderwijs. Het huidige onderzoek bestaat ongeveer voor de helft (51,3%) uit vrouwen en bevat ook een gelijkere verdeling tussen hoger en lager onderwijs, namelijk 51,8% secundair onderwijs, 44,8% hoger onderwijs en 3,4% andere. In een vervolgonderzoek zou deze mogelijke verklaring onderzocht kunnen worden door een deelsteekproef samen te stellen die op gelijkaardige wijze is samengesteld als in het voorgaande onderzoek.

Indien echter de groepen 'nog nooit van term gehoord' en 'al van term gehoord maar onvoldoende kennis' samengenomen worden, kortweg de respondenten die onvoldoende of zelfs niets weten

over de term ‘inschakelingsuitkering’, zien we een opmerkelijke resultaat. Uit huidig onderzoek blijken maar liefst 93,6% van de respondenten onvoldoende of zelfs helemaal niet op de hoogte te zijn van deze term. Bij het voorgaande onderzoek bedraagt het resultaat 89,1%. Ondanks het feit dat deze percentages 4,5% verschillen van elkaar wijzen beiden wel in dezelfde richting. Ze brengen aan het licht dat veel te weinig laatstejaarsstudenten op de hoogte zijn van de term ‘inschakelingsuitkering’. De resultaten uit supra worden overzichtelijk weergegeven in tabel 27.

Tabel 27: Vergelijking resultaten voorgaand en huidig onderzoek

	INSCHAKELINGSUITKERING	
	Resultaten HUIDIG onderzoek	Resultaten VOORGAAND onderzoek
Nog nooit van term gehoord	86,1%	61,6%
Al van term gehoord	13,9% <i>(13,9% = 100)</i>	38,4% <i>(38,4% = 100)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Onvoldoende kennis 	7,5% <i>(54)</i>	27,5% <i>(71,6)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Voldoende kennis 	6,4% (score ≥ 3 op 5) <i>(46)</i>	10,9% <i>(28,4)</i>
\leq onvoldoende kennis¹	93,6%	89,1%

Noot: ¹ Nog nooit van term gehoord samen met al van term gehoord maar onvoldoende kennis.

Dit resultaat dient zoals eerder aangehaald echter met een korreltje zout genomen te worden. Het is niet omdat men de term niet kent dat men van het bestaan van de inschakelingsuitkering niets afweet. Dit is een belangrijke tekortkoming van voorgaand onderzoek. Vandaar dat er in dit onderzoek ook werd nagegaan in welke mate laatstejaarsstudenten, ongeacht ze de term ‘inschakelingsuitkering’ kennen, weten dat zo’n type uitkering bestaat. Er blijkt dat heel wat studenten weten dus wel dat zo’n soort uitkering bestaat maar kunnen er gewoon de term niet op plakken. Met dit resultaat moet zeker rekening gehouden worden bij het beoordelen van de kennis van laatstejaarsstudenten over de inschakelingsuitkering. Ook bij het bepalen van een eventueel latere communicatiestrategie over de inschakelingsuitkering moet met deze conclusie rekening gehouden worden. De uitdaging in de toekomst zal erin bestaan om de uitleg, die toch al bij de helft van de jongeren gekend is, te koppelen aan de term zodat jongeren heel gericht kunnen zoeken naar meer en betere informatie. Zonder de term te weten van de uitkering is dit vanzelfsprekend erg moeilijk.

Ten tweede werd er nagegaan in welke mate laatstejaarsstudenten kennis hebben van de wetgeving van de inschakelingsuitkering. Er werd gepeild naar de kennis met betrekking tot de voorwaarden, duur, bedrag, recente hervormingen en het feit dat het recht op een inschakelingsuitkering een niet-automatisch recht is. Globaal gezien kunnen we uit, enerzijds het hoge aantal foute antwoorden, en anderzijds het relatief hoge percentage 'geen idee', besluiten dat de wetgeving van de inschakelingsuitkering onvoldoende gekend is bij laatstejaarsstudenten. Opvallend is dat ook de recente hervormingen nauwelijks gekend zijn bij laatstejaarsstudenten. Nochtans hebben deze hervormingen een grote impact op al diegene die reeds een inschakelingsuitkering ontvangen alsook op diegene die er later beroep op zullen doen. Mogelijke oorzaken waarom de wetgeving nauwelijks gekend is bij laatstejaarsstudenten zijn divers. Ten eerste blijkt uit het onderzoek dat laatstejaarsstudenten onvoldoende geïnformeerd worden hierover. Daarnaast kan de complexiteit van de wetgeving ook zeker een rol spelen. Maar het kan ook zijn dat heel wat studenten denken geen nood te hebben aan deze informatie en daardoor de aangeboden informatie negeren aangezien ze ervan overtuigd zijn dat ze snel werk zullen vinden. Velen zullen pas op zoek gaan naar informatie over iets zoals een 'werkloosheidsuitkering' wanneer zij een lange periode na het afstuderen nog altijd geen werk gevonden hebben, en misschien in geldproblemen zitten.

Ten derde werd een opsplitsing gemaakt tussen lager geschoolden (BSO en TSO) en hoger geschoolden (hogeschool en universiteit) om te toetsen of de vooropgestelde hypothese "*Lager geschoolden zijn beter op de hoogte van de inschakelingsuitkering dan hoger geschoolden.*" klopt. Deze hypothese wordt echter weerlegd. De resultaten van het onderzoek wijzen naar het tegenovergestelde. Hoger geschoolden blijken beter op de hoogte van de inschakelingsuitkering dan lager geschoolden. Een mogelijke verklaring hiervoor kan de moeilijkheidsgraad van de enquête alsook de wetgeving zijn. Vooral voor lager geschoolden kan de moeilijkheidsgraad een struikelblok vormen. Dit enerzijds omdat het taalgebruik in het hoger onderwijs sterk verschilt van het secundair onderwijs. Studenten uit het hoger onderwijs zijn in tegenstelling tot leerlingen uit het secundair onderwijs al vertrouwd met het academisch taalgebruik. Anderzijds kan hun hogere scholingsgraad ervoor zorgen dat ze de wetgeving omtrent de inschakelingsuitkering beter begrijpen. Daarnaast werd het onderzoek uitgevoerd in de eerste helft van het academiejaar. Zoals eerder aangehaald verkiezen middelbare scholen de uitleg omtrent de inschakelingsuitkering pas in het tweede semester te verschaffen aangezien het merendeel van de jongeren, naarmate afstuderen dichterbij komt, pas dan beginnen stil te staan bij het feit dat men op zoek zal moeten gaan naar een job en bijgevolg deze informatie als waardevol en bruikbaar aanzien. Hierdoor zou een van de stellingen waarop de hypothese is gebaseerd kunnen vervallen. Voor hogeschoolden geldt dit echter ook. Hoger geschoolden zullen pas op zoek gaan naar informatie over de inschakelingsuitkering wanneer

het afstuderen dichterbij komt. Het zou nuttig zijn in een vervolgonderzoek op zoek te gaan naar de verklaring voor dit opvallend resultaat.

Ten vierde werden er ook enkele vragen gesteld in verband met de arbeidsmarkt. Uit het onderzoek kan er vastgesteld worden dat ook jongeren de noodzaak inzien om beter en meer geïnformeerd te worden over de inschakelingsuitkering. Velen halen aan dat het nuttig zou zijn om via de middelbare school of hogeronderwijsinstelling meer en betere informatie hierover te krijgen. Volgens Vlaamse laatstejaarsstudenten ligt de verantwoordelijkheid dan ook voornamelijk bij school om hen te informeren over de arbeidsmarkt. Het is dan ook ten sterkste aan te raden een verplicht informatiemoment in te voeren voor laatstejaarsstudenten in zowel het middelbaar als hoger onderwijs.

Ten slotte werd er aan het einde van de enquête verwezen naar een infofiche met relevante informatie over de inschakelingsuitkering. Nadien werd er in vraag 29 gevraagd of de respondenten, nu ze op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering, zich zullen inschrijven bij de VDAB om mogelijk deze uitkering te ontvangen indien ze na een jaar nog steeds geen werk gevonden hebben. Het overgrote deel (74,2%) van de respondenten is overtuigd van het belang dat je na het afstuderen moet inschrijven bij de VDAB. Desondanks zijn er toch nog 25,8% die nee aanduiden. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn omdat deze respondenten denken later geen nood te hebben aan de voorziening omdat ze ervan overtuigd zijn dat ze op tijd werk zullen vinden. Uit de resultaten blijkt dat 204 respondenten die 'nee' aanvinken, ook denken dat ze binnen een jaar na het afstuderen werk zullen vinden. De overige respondenten die 'nee' aanvinken zijn vooral studenten die geen idee hebben (19), of respondenten die beide vragen niet ingevuld hebben waardoor een vergelijking niet mogelijk is. Slechts 1 persoon die 'nee' aanvinkt vreest langer dan 1 jaar werkloos te blijven. Indien de voorspelling van deze laatste persoon waar zou blijken te zijn en hij of zij, 1 jaar na actief te zoeken naar werk nog altijd geen werk gevonden heeft, loopt hij of zij de kans mis een inschakelingsuitkering te ontvangen. Dit aangezien deze persoon niet ingeschreven is bij de VDAB waardoor zijn beroepsinschakelingstijd niet van start kon gaan.

Indien de resultaten teruggekoppeld worden naar de non-take-up literatuur kunnen er verschillende oorzaken van non-take-up bij de inschakelingsuitkering vastgesteld worden. Eerst en vooral weet bijna de helft van de jongeren niet dat zo'n type uitkering bestaat en heeft 86,1% nog nooit gehoord van de term 'inschakelingsuitkering'. Zoals beschreven in het literatuuronderzoek, vormt dit de eerste drempel in het threshold model van Kerr (1982) die een individu moet doorlopen vooraleer hij/zij beslist aanspraak te maken op het desbetreffende recht. Deze oorzaak werd ook aangehaald

door moeilijk bereikbare jongeren in het onderzoek uitgevoerd door het HIVA naar mogelijke verklaringen van non-take-up van de dienstverlening van de VDAB. Daarnaast is ook de tweede drempel van toepassing op de inschakelingsuitkering. Vele jongeren hebben onvoldoende kennis of een foute interpretatie over de voorwaarden om een inschakelingsuitkering te kunnen ontvangen. Bovendien kan de complexiteit van de wetgeving van de inschakelingsuitkering ervoor zorgen dat de take-up ratio afneemt. Ook deze twee verklaringen worden teruggevonden in het onderzoek door het HIVA. Verder blijkt uit vraag 29 dat 25,8% van de respondenten zich na het afstuderen nog altijd niet zullen inschrijven bij de VDAB zodat hun beroepsinschakelingstijd van start kan gaan. Zoals eerder aangehaald kan een mogelijke verklaring hiervoor zijn dat deze respondenten denken geen nood te zullen hebben aan de voorziening, omdat ze overtuigd zijn dat ze op tijd werk zullen vinden. Deze verklaring loopt gelijk met drempel 3 uit het threshold model. Vervolgens kan het relatief lage bedrag van de uitkering en de inspanningen die men moet leveren in het actief zoeken naar werk een mogelijke oorzaak zijn voor non-take-up. Ook het feit dat de dienstverlening van de VDAB onvoldoende gekend is bij jongeren vormt een oorzaak van non-take-up die van toepassing is op de inschakelingsuitkering. Dit werd ook aangehaald in het onderzoek door het HIVA. Ten slotte vormt de niet-automatische toekenning van het recht op een inschakelingsuitkering een belangrijke oorzaak voor non-take-up gedrag.

Gezien de beschreven beleidsimplicaties in het literatuuronderzoek dient er dus actief gezocht te worden naar manieren om deze oorzaken van non-take-up te onderdrukken. Dit kan bijvoorbeeld door studenten beter te informeren over de wetgeving van de inschakelingsuitkering. Verder kan er een poging ondernomen worden om deze wetgeving minder complex en verstaanbaar te maken. Bovendien kan de overheid er voor zorgen dat dit recht automatisch wordt toegekend. Zoals eerder vermeld heeft de Vlaamse overheid in 'het pact 2020' het einddoel vooropgesteld om tegen 2020 alle sociale rechten, voor zover technisch haalbaar, automatisch toe te kennen (Vlaanderen in Actie, z.d.).

3.2. Beperkingen onderzoek

Net als elk ander onderzoek zijn er een aantal beperkingen in dit onderzoek. Hoewel deze doorheen de paper reeds werden vermeld worden ze in deze paragraaf nog eens samengevat.

De grootste beperking van dit onderzoek is het feit dat het onderzoek in de eerste helft van het academiejaar plaatsvond. Middelbare scholen verkiezen de uitleg omtrent de inschakelingsuitkering pas in het tweede semester te verschaffen aangezien het merendeel van de jongeren, naarmate

afstuderen dichterbij komt, pas dan beginnen stil te staan bij het feit dat men op zoek zal moeten gaan naar een job en bijgevolg deze informatie als waardevol en bruikbaar aanzien. Dit laatste geldt echter ook voor hoger geschoolden. Hoger geschoolden zullen pas op zoek gaan naar informatie over de inschakelingsuitkering wanneer het afstuderen dichterbij komt. Het herhalen van dit onderzoek in de tweede helft van het academiejaar is dus aangewezen.

Een tweede beperking is de moeilijkheidsgraad van de enquête. Rechtstaal is niet eenvoudig. Een vertaling van de rechtstaal naar begrijpelijke taal evenmin. Hoewel er bij het opstellen van de enquête naar gestreefd werd om de vragen met betrekking tot de wetgeving van de inschakelingsuitkering zo begrijpelijk mogelijk te maken sluit dit onderzoek niet volledig uit dat sommige vragen omwille van hun moeilijkheidsgraad verkeerd geïnterpreteerd kunnen worden. Vooral voor lager geschoolden kan de moeilijkheidsgraad een struikelblok vormen. Dit omdat het taalgebruik in het hoger onderwijs sterk verschilt van het secundair onderwijs.

Ten derde kan ook de lengte van de enquête gezien worden als een beperking. Het kan er namelijk voor gezorgd hebben dat het invullen van de enquête niet altijd met de volle concentratie gebeurde.

Ten slotte dienen alle gevolgen van een gemaksteekproef in rekening te worden gebracht in het kader van de generaliseerbaarheid van de resultaten over Vlaamse laatstejaarsstudenten. Omwille van de korte tijdsperiode waarin deze masterproef opgesteld is, was een uitvoerige kritische reflectie over de representativiteit niet mogelijk. Dit vormt een belangrijke tekortkoming en dient in vervolgonderzoek zeker nagegaan te worden. Zo zou er bijvoorbeeld moeten nagegaan worden of er verschil is tussen de kenmerken van respondenten en niet-respondenten. Vervolgens zou onderzocht kunnen worden of er meer respons is voor bepaalde richtingen hoger- en middelbaar onderwijs, of dit representatief is met de populatieaandelen en of de antwoorden al naargelang deze richtingen sterk verschillen. Daarnaast zouden beschrijvende statistieken van de deelnemende onderwijsinstellingen vergeleken kunnen worden met populatiegegevens van het departement onderwijs om de representativiteit van de steekproef van middelbare scholen te beoordelen.

3.3. Suggesties voor toekomstig onderzoek

Deze thesis vormt slechts het startpunt van onderzoek naar een domein die tot op heden weinig onderzocht werd. Vandaar enkele suggesties voor onderzoek naar toe toekomst toe. Om te beginnen is het, zoals aangegeven bij de beperkingen van dit onderzoek, aangewezen onderzoek te verrichten naar de representativiteit van de steekproef die getrokken werd voor dit onderzoek. Daarnaast zou het interessant kunnen zijn om dit onderzoek te herhalen in de tweede helft van het academiejaar. Zo kan er nagegaan worden of jongeren in de tweede helft van het academiejaar op een gepaste manier bereikt en geïnformeerd worden met betrekking tot de inschakelingsuitkering en kan er een vergelijkende studie uitgevoerd worden tussen de kennis van laatstejaarsstudenten in de eerste en tweede helft van het academiejaar. Verder lijkt het nuttig om dit onderzoek door te trekken naar het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aangezien de werkloosheidsgraad in deze gewesten beduidend hoger ligt dan die van het Vlaams Gewest. Waar de werkloosheidsgraad in het Vlaams gewest 5,2% bedroeg in 2015, bedroeg deze voor het Waals Gewest 12,0% en voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 17,5% (Federale Overheidsdienst Economie, z.d.). Bovendien zou het nuttig zijn dit onderzoek ook uit te breiden naar andere sociale voorzieningen. Ten slotte zou de non-take-up van sociale voorzieningen in België beter in kaart moeten worden gebracht.

DEEL 4: CONCLUSIE

In deze masterproef werd aan de hand van een enquête bij bijna duizend laatstejaarsstudenten uit diverse studierichtingen nagegaan in welke mate Vlaamse laatstejaarsstudenten op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering. Dit ter aanvulling van het beperkte onderzoek door mediagroep GUIDO en Vacature. Het onderzoek draagt bij tot het geringe onderzoek naar de non-take-up van sociale voorzieningen in België. Wanneer laatstejaarsstudenten niet op de hoogte zijn van het bestaan en de regelgeving omtrent de inschakelingsuitkering zullen deze bijgevolg ook geen beroep doen op dit recht. Maar ook andere oorzaken van non-take-up blijken van toepassing te zijn op de inschakelingsuitkering.

Om het vervolg van de paper beter te begrijpen werd er eerst dieper ingegaan op de wetgeving van de inschakelingsuitkering. Vervolgens werd er aan de hand van de literatuur over de non-take-up duidelijk gestaafd waarom het noodzakelijk is dat laatstejaarsstudenten op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering. Tot slot werd aan de hand van cijfers en bevindingen de volgende hypothese geformuleerd: *“Lager geschoolden zijn beter op de hoogte van de inschakelingsuitkering dan hoger geschoolden.”*. In deel 2 werd een gedetailleerde beschrijving gegeven van het onderzoeksopzet dat aan de basis ligt van de enquête uit deze masterproef. Eerst en vooral werd er ingegaan op het doel van het onderzoek om daarna de totstandkoming en de vragen uit de enquête te bespreken. Ten slotte wordt ook de steekproef onder de loep genomen. Vervolgens werden in deel 3 de resultaten besproken.

Aan de hand van de resultaten van de enquête kan besloten worden dat bijna de helft van de respondenten wel van het bestaan van deze uitkering afweet maar dat weinig van hen de term op deze uitkering kunnen plakken. Daarenboven zijn Vlaamse laatstejaarsstudenten onvoldoende op de hoogte van de voorwaarden om een inschakelingsuitkering te kunnen ontvangen, de duur en het bedrag van de inschakelingsuitkering alsook de recente hervormingen. Daarnaast blijkt er uit het onderzoek dat hoger geschoolden beter op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering dan lager geschoolden. De hypothese die geformuleerd werd aan het begin van het onderzoek wordt dus weerlegd en is in feite het omgekeerde. Ten slotte werden ook diverse oorzaken van non-take-up teruggevonden bij de inschakelingsuitkering, zoals het niet op de hoogte zijn van de sociale voorziening, onvoldoende kennis of een foute interpretatie over de voorwaarden om een inschakelingsuitkering te kunnen ontvangen, de complexiteit van de wetgeving, het feit dat jongeren denken geen nood te hebben aan de voorziening alsook het feit dat de inschakelingsuitkering niet-automatisch wordt toegekend.

Deze conclusie sluit af met enkele adviezen om ervoor te zorgen dat jongeren beter op de hoogte zijn van de inschakelingsuitkering. Ten eerste zou het nuttig kunnen zijn een verplicht vak in te voeren voor alle laatstejaarsstudenten, zowel in het secundair als hoger onderwijs, waarbij zij niet alleen worden ingelicht over de inschakelingsuitkering, maar ook over alle rechten en plichten die relevant zijn bij het betreden van de arbeidsmarkt. Daarnaast lijkt een vereenvoudiging van de wetgeving omtrent de inschakelingsuitkering aangewezen zodat deze wetgeving verstaanbaar wordt voor iedereen. Ten slotte kan de hervorming van het recht op een inschakelingsuitkering tot een automatisch recht ervoor zorgen dat elke rechthebbende, ongeacht die op de hoogte is van dit recht, zijn recht op een inschakelingsuitkering uitoefent, indien deze tenminste voldoet aan alle voorwaarden.

BIBLIOGRAFIE

Algemeen Belgisch Vakverbond (2015). Inschakelingsuitkeringen: waar ben ik aan toe?

Geraadpleegd via <http://www.abvv.be/web/guest/news-nl/-/article/3112667/>

Billion, D. (2015). Jongeren weten niet hoe de arbeidsmarkt werkt. Geraadpleegd op 2 februari

2016, via <http://www.tvl.be/nieuws/jongeren-weten-niet-hoe-de-arbeidsmarkt-werkt-17251>

Bouckaert, N., Schokkaert, E. (2011). Een eerste berekening van non-take-upgedrag bij Leefloon.

Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid, 53(4), 603-627.

Burns, A. C., Bush, F. R. (2006). Principes van marktonderzoek. Amsterdam: Pearson Benelux B.V.

Daignault, P. M., Jacob, S., & Tereraho, M. (2012). Understanding and Improving the Take-up of

Public Programs: Lessons Learned from the Canadian and International Experience in Human

Service. *International Journal of Business and Social Science*, 3(1), 39-50.

De Ambrassade. (2014). Jongeren verdrinken in informatiestroom over de arbeidsmarkt. *Krax+*,

3(2), 50-51.

Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid. (z.d.). *Over de Sociale Zekerheid*. Geraadpleegd op 3

februari 2016, via <https://www.socialsecurity.be/citizen/nl/over-de-sociale-zekerheid>

Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg. (2015). Wijzigingen aan de
werkloosheidsreglementering. Geraadpleegd via

<http://www.werk.belgie.be/defaultNews.aspx?id=42710>

Federale Overheidsdienst Economie. (z.d.). Werkgelegenheid, werkloosheid, structuur

arbeidsmarkt. Geraadpleegd via

http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/arbeid_leven/werk/relatief/

Hermans, K., Declercq, A., Seynaeve, T., & Lammertyn, F. (2004). *Aan de rand van de actieve*

welvaartsstaat. Een socio-biografisch onderzoek naar jongeren en OCMW-hulpverlening. Gent:

Academia Press.

Hernanz, V., Malherbet, F., & Pellizzari, M. (2004). *Take-up of Welfare Benefits in OECD Countries:*

A Review of the Evidence. Paris: OECD Publishing.

Jacobs, M. (2013). De arbeidsmarktpositie van Vlaamse jongeren bekeken in Europees perspectief. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt WSE*, 23(4), 54-69.

Kerr, S. A. (1982). Deciding about Supplementary Pensions: A Provisional Model. *Journal of Social Policy*, 11(4), 505-517.

Matsaganis, M., Paulus, A., Sutherland, H. (2008). *The take up of social benefits*. Essex: University of Essex.

Organisation for Economic Co-operation and Development, & International Labour Organization. (2014). *Promoting better labour market outcomes for youth*. Melbourne: OECD.

Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (z.d.). *Hebt u recht op uitkeringen na studies?* Geraadpleegd via <http://www.rva.be/nl/documentatie/infoblad/t35>

Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (z.d.). *Inschakelingsuitkeringen*. Geraadpleegd op 2 november 2015, via <http://www.rva.be/nl/documentatie/barema's/inschakelingsuitkeringen>

Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (z.d.). *Woordenlijst*. Geraadpleegd op 15 februari 2016, via <http://www.rva.be/nl/woordenlijst>

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. (2008-2009). *Verslag armoedebestrijding 2008-2009. Deel 1: Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie*. Geraadpleegd via <http://www.armoedebestrijding.be/publications/verslag5/Verslag2009.pdf>

Struyven, L., & Van Parijs, L. (2014). *Ongepaste vragen of een ongepast aanbod? Eindrapport evaluatieonderzoek 'Experimenten moeilijk bereikbaren in het kader van Jeugdwerkplan'*. Leuven: HIVA - Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (K.U.Leuven).

Vacature. (2015). *Jeugdvakantie en inschakelingsuitkering: que?* Geraadpleegd op 3 februari 2016, via <http://www.vacature.com/carriere/werk-leven/verlof-vakantie/Jeugdvakantie-en-inschakelingsuitkering-que>

Van Oorschot, W. (1991). Non-take-up of social security benefits in Europe. *Journal of European Social Policy*, 1(1), 15-30.

VDAB Studiedienst. (2015). *Werkzoekende schoolverlaters in Vlaanderen. Kiezen voor TSO, it makes Se-n-Se*. Brussel: VDAB.

Venn, D. (2012). *Eligibility Criteria for Unemployment Benefits: Quantitative Indicators for OECD and EU Countries*. Paris: OECD Publishing.

Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs. (2014). *Maatschappelijke vorming tweede graad BSO. Leerplan secundair onderwijs*. Brussel: Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs.

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding. (2016). *VDAB Werkloosheidsbericht januari 2016*. Geraadpleegd via https://www.vdab.be/trendsdoc/berichten/werkloosheidsbericht_januari_2016.pdf

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding. (z.d.). *Wat na mijn beroepsinschakelingstijd?* Geraadpleegd op 2 november 2015, via <https://www.vdab.be/wegwijs/inschakelingsuitkering.shtml>

Vlaamse Overheid. (z.d.). *Inschakelingsuitkering voor werkzoekende schoolverlaters*. Geraadpleegd op 3 februari 2016, via <http://www.vlaanderen.be/nl/werk/werk-zoeken/inschakelingsuitkering-voor-werkzoekende-schoolverlaters>

Vlaamse Overheid. (z.d.). *Leerplicht van 6 tot 18 jaar*. Geraadpleegd op 1 november 2015, via <http://onderwijs.vlaanderen.be/leerplicht-van-6-tot-18-jaar>

Vlaanderen in actie. (z.d.). *Automatische toekenning sociale rechten*. Geraadpleegd via <http://www.vlaandereninactie.be/projecten/automatische-toekenning-sociale-rechten>

BIJLAGEN

Bijlage 1.1. Enquête

UNIVERSITEIT
GENT

FACULTEIT ECONOMIE EN BEDRIJFSKUNDE

Beste deelnemer,

Ik ben een masterstudente handelswetenschappen aan de Universiteit Gent. In het kader van mijn masterproef voer ik momenteel een onderzoek naar de kennis van laatstejaarsstudenten over bepaalde aspecten van de arbeidsmarkt. Hiervoor had ik graag beroep gedaan op jullie medewerking. Door het invullen van deze enquête help je niet alleen mij een grote stap vooruit. Je krijgt immers ook enkele praktische tips die je kan gebruiken na het afstuderen.

Het invullen van de vragenlijst zal maximum 15 minuten in beslag nemen. Het is van groot belang dat deze enquête in chronologische volgorde wordt ingevuld. Vul dus iedere vraag meteen in en kom er niet meer op terug.

De enquête bestaat uit twee delen. Pas na het afwerken van deel 1 kan je beginnen aan deel 2. Dit is om te betrouwbaarheid van de enquête te verhogen. Daarnaast is het ook belangrijk dat enkel laatstejaarsstudenten deze enquête invullen. Met laatstejaarsstudenten worden alle studenten bedoeld die bezig zijn met het laatste jaar van hun studie en dus op het einde van het studiejaar mogelijk een diploma zullen behalen, ongeacht ze kiezen om na deze studie nog verder te studeren.

Alle informatie die je geeft, zal strikt vertrouwelijk en anoniem worden verwerkt. Alvast bedankt voor je medewerking!

Indien je nog vragen hebt, kan je altijd contact opnemen met:
lievnest.vanneste@Ugent.be

Datum invullen enquête: __ / __ / ____

Instructies bij het invullen van de vragenlijst:

- ✓ Er zijn **geen goede of slechte** antwoorden.
- ✓ Lees iedere vraag aandachtig.
- ✓ Beantwoord de vragen in de **volgorde** waarin ze opgesteld zijn.
- ✓ Kom niet terug op reeds beantwoorde vragen.
- ✓ Vul **alle vragen** in.
- ✓ Vul de vragen **individueel** in.
- ✓ Duid bij elke vraag **slechts 1 antwoord** aan **tenzij er uitdrukkelijk vermeld** staat dat het aankruisen van meerdere antwoorden toegestaan is.

Pagina 1 van 12

DEEL 1

1. Ik ben een laatstejaarsstudent:

- ja nee

Met laatstejaarsstudenten worden alle studenten bedoeld die bezig zijn met het laatste jaar van hun studie en dus op het einde van het studiejaar mogelijk een diploma zullen behalen, ongeacht ze kiezen om na deze studie nog verder te studeren

Indien nee, dan betekent dit het einde van de enquête. Deze enquête is enkel gericht op laatstejaarsstudenten.

2. Ik vermoed op het einde van dit schooljaar mijn voltijdse studies te beëindigen en dus op zoek te gaan naar werk:

- ja nee, ik ga waarschijnlijk nog verder studeren

3. Geslacht: Man Vrouw

4. Geboortjaar (JJJJ):

5. In welke provincie is je huidige middelbare school of hogeronderwijsinstelling gevestigd?

- Antwerpen
 Brussels Hoofdstedelijk gewest
 Limburg
 Oost-Vlaanderen
 Vlaams Brabant
 West-Vlaanderen

6. Huidige studie:

- Beroepssecundair onderwijs
 Technisch secundair onderwijs
 Hogeschool
 Universiteit
 Andere:

7. Welke specifieke studierichting volg je?

.....

8. Heb je al ooit gehoord van de inschakelingsuitkering? (*hier wordt niet gevraagd of je ook effectief weet wat het is*)

- ja nee

Indien nee, ga direct over naar deel 2.

Indien ja, via welke bron heb je hierover iets gehoord? *Het aankruisen van meerdere antwoorden is toegestaan.*

☐ School	☐ Televisie
☐ Ouders	☐ Radio
☐ Vrienden	☐ Vakbond
☐ Interimbureau	☐ VDAB
☐ Internet	☐ RVA
☐ Krant	
☐ Andere:	

9. Weet je ook wat de inschakelingsuitkering inhoudt? Geef aan in welke mate je denkt op de hoogte te zijn van de inschakelingsuitkering.

1 = ik weet hier <u>niets</u> van		5 = ik weet hier <u>alles</u> van		
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

10. Vertel kort wat je weet over de inschakelingsuitkering.

Indien je helemaal niet weet wat het is, laat je deze vraag gewoon open.

DEEL 2

De inschakelingsuitkering is een uitkering die afgestudeerden onder bepaalde voorwaarden kunnen ontvangen indien ze na een periode nog steeds werkloos zijn. Deze uitkering is niet hetzelfde als een werkloosheidsuitkering. Op een werkloosheidsuitkering heb je pas recht indien je al voldoende dagen gewerkt hebt. Een inschakelingsuitkering is er voor jongeren die nog niet (genoeg) gewerkt hebben.

11. Misschien zei de term 'inschakelingsuitkering' je niets, maar zegt de uitleg ervan je wel iets. Wist je dat er een uitkering bestaat voor afgestudeerden die na een periode nog steeds werkloos zijn en nog onvoldoende dagen gewerkt hebben om beroep te kunnen doen op een werkloosheidsuitkering?

- ja nee

Probeer met dit in het achterhoofd volgende vragen op te lossen. De definitie van de inschakelingsuitkering kan je onderaan iedere pagina terugvinden. Kies voor het antwoord dat voor jou het meest passend lijkt. De vragen zijn telkens gebaseerd op de algemene regels en niet op de uitzonderingen.

12. Een inschakelingsuitkering wordt:

- Automatisch** toegekend: Iedereen die recht heeft op de inschakelingsuitkering ontvangt dit automatisch. De overheid onderzoekt dus automatisch of iemand al dan niet in aanmerking komt voor dit recht, zonder voorafgaande vraag van de potentieel rechthebbende.
- Niet automatisch** toegekend: Je moet zelf het initiatief nemen om een inschakelingsuitkering aan te vragen en zelf de nodige papieren in orde brengen. Niet iedereen ontvangt de inschakelingsuitkering waar ze recht op hebben. Dit omdat ze het bijvoorbeeld vergeten aan te vragen.
- Geen idee

13.1. Hoeveel bedraagt volgens jou de bruto inschakelingsuitkering per maand in de volgende situaties?

(a) Voor een schoolverlater ouder dan 18 jaar, die nog bij zijn ouders inwoont.

.....€

(b) Voor een schoolverlater ouder dan 21 jaar die al alleen woont.

.....€

13.2. Ben je zeker van je antwoord op vraag 13?

- ja nee

17. Waar moet je je inschrijven om je beroepsinschakelingstijd van start te laten gaan, denk je?

- Vakbond
- VDAB
- Interimbureau
- RVA
- Andere:
- Geen idee

18. Duid de juiste stelling aan:

- Tijdens deze beroepsinschakelingstijd moet ik alle activiteiten in verband met mijn studie-, leertijd- of opleidingsprogramma (afleggen van examens, werken aan eindwerk...) stopgezet hebben. Doe ik dit niet dan kan deze wachttijd niet van start gaan.
- Tijdens deze beroepsinschakelingstijd ben ik niet verplicht alle activiteiten in verband met mijn studie-, leertijd- of opleiding (afleggen van examens, werken aan eindwerk ...) stop te zetten.
- Geen idee

19. Om toegelaten te worden tot het recht op inschakelingsuitkeringen moet je van een bepaalde studie-, leertijd- of opleidingsprogramma de lessen hebben gevolgd, alle stages en praktijkwerken volbracht hebben en de examens afgelegd hebben. Denk je dat het ook nodig is dat je geslaagd bent? Duid de juiste stelling aan:

- Geslaagd zijn hoeft niet.
- Enkel als je jonger bent dan 21 jaar op het moment dat je de uitkering aanvraagt, moet je wel geslaagd zijn voor deze studie of opleiding. Je moet een bepaald diploma, getuigschrift of attest behaald hebben.
- Enkel als je ouder bent dan 21 jaar op het moment dat je de uitkering aanvraagt moet je wel geslaagd zijn voor deze studie of opleiding. Je moet een bepaald diploma, getuigschrift of attest behaald hebben.
- Geslaagd zijn moet altijd, ongeacht je leeftijd.
- Geen idee

20. Hoe goed ken je de dienstverlening van de VDAB?

Niet goed	Een beetje	Voldoende	Goed	Heel goed
☐	☐	☐	☐	☐

21. Kan je de afkorting VDAB voluit schrijven? (probeer in drukletters te schrijven)

Indien je geen flauw idee hebt, laat je deze vraag gewoon open.

.....

22. Beoordeel volgende wijzigingen in de wetgeving van de inschakelingsuitkering:

a) Vanaf 01.01.2015 moet de eerste aanvraag voortaan worden ingediend vóór de 25ste verjaardag (vroeger was dat de 30ste verjaardag).

1 = ik weet hier niets van					5 = ik weet hier alles van	
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5		

b) Vanaf 01.09.2015 moet een jongere onder de 21 jaar die een inschakelingsuitkeringen aanvraagt:

- in het bezit zijn van een diploma of getuigschrift hoger secundair onderwijs (of van bepaalde andere studies/opleidingen die hiermee gelijkgesteld zijn) of
- een opleiding die zowel op school als op de werkvloer wordt uitgevoerd (alternerende opleiding) met succes hebben afgerond

Een jongere die niet aan deze voorwaarde voldoet, maar die deze studies wel heeft beëindigd (dus de studies gevolgd tot het einde, maar zonder diploma of getuigschrift), kan pas inschakelingsuitkeringen genieten vanaf zijn 21ste verjaardag.

1 = ik weet hier niets van					5 = ik weet hier alles van	
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5		

23. Hoe snel denk je werk te vinden? Duid slechts één van de antwoordmogelijkheden aan.

- Nog voor het afstuderen
- Binnen 1 maand na het afstuderen
- Binnen 3 maanden na het afstuderen
- Binnen 6 maanden na het afstuderen
- Binnen 1 jaar na het afstuderen
- Ik vrees langer werkloos te blijven
- Geen idee

24. Ik vind dat ik voldoende voorbereid ben om de stap te zetten naar de arbeidsmarkt.

1 = helemaal niet akkoord					5 = helemaal akkoord	
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5		

22. Beoordeel volgende wijzigingen in de wetgeving van de inschakelingsuitkering:

a) Vanaf 01.01.2015 moet de eerste aanvraag voortaan worden ingediend vóór de 25ste verjaardag (vroeger was dat de 30ste verjaardag).

1 = ik weet hier <u>niets</u> van		5 = ik weet hier <u>alles</u> van		
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

b) Vanaf 01.09.2015 moet een jongere onder de 21 jaar die een inschakelingsuitkeringen aanvraagt:

- in het bezit zijn van een diploma of getuigschrift hoger secundair onderwijs (of van bepaalde andere studies/opleidingen die hiermee gelijkgesteld zijn) of
- een opleiding die zowel op school als op de werkvloer wordt uitgevoerd (alternerende opleiding) met succes hebben afgerond

Een jongere die niet aan deze voorwaarde voldoet, maar die deze studies wel heeft beëindigd (dus de studies gevolgd tot het einde, maar zonder diploma of getuigschrift), kan pas inschakelingsuitkeringen genieten vanaf zijn 21ste verjaardag.

1 = ik weet hier <u>niets</u> van		5 = ik weet hier <u>alles</u> van		
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

23. Hoe snel denk je werk te vinden? *Duid slechts één van de antwoordmogelijkheden aan.*

- Nog voor het afstuderen
- Binnen 1 maand na het afstuderen
- Binnen 3 maanden na het afstuderen
- Binnen 6 maanden na het afstuderen
- Binnen 1 jaar na het afstuderen
- Ik vrees langer werkloos te blijven
- Geen idee

24. Ik vind dat ik voldoende voorbereid ben om de stap te zetten naar de arbeidsmarkt.

1 = helemaal niet akkoord		5 = helemaal akkoord		
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

25. Bij wie ligt volgens jou de taak om je te informeren over de arbeidsmarkt?

Het aankruisen van meerdere antwoorden is toegestaan.

- Ouders
- School
- Vrienden
- Vakbond
- Jobbeurzen
- RVA
- Andere:.....

26. Ik vind wel/niet dat ik binnen mijn opleiding voldoende info krijg over de arbeidsmarkt (informatie over hoe je werk kan vinden, over wat er al dan niet in een contract moet staan, over je rechten en plichten als werknemer...)

1 = ik krijg helemaal geen informatie op school					5 = ik word heel uitvoerig geïnformeerd op school	
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5		

27. Ik zou het nuttig vinden om via de middelbare school of hogeronderwijsinstelling meer informatie te krijgen over de arbeidsmarkt (informatie over hoe je werk kan vinden, over wat er al dan niet in een contract moet staan, over je rechten en plichten als werknemer...)

1 = helemaal niet akkoord					5 = helemaal akkoord	
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5		

28. Ik zou het nuttig vinden om via de middelbare school of hogeronderwijsinstelling betere informatie te krijgen over de arbeidsmarkt (informatie over hoe je werk kan vinden, over wat er al dan niet in een contract moet staan, over je rechten en plichten als werknemer...)

1 = helemaal niet akkoord					5 = helemaal akkoord	
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5		

Op pagina 11 en 12 kan je alle relevante informatie over de inschakelingsuitkering terugvinden. Neem gerust de tijd om dit even door te nemen. Het is toegestaan deze laatste twee pagina's van de enquête af te scheuren en bij te houden.

29. Nu ik op de hoogte ben van de inschakelingsuitkering zal ik mij na het afstuderen inschrijven bij de VDAB zodat ik mogelijk een uitkering kan ontvangen indien ik na een jaar nog altijd geen werk gevonden heb.

- ja nee

30. Opmerkingen of bedenkingen:

Hartelijk bedankt voor uw medewerking!

Indien je nog vragen hebt of extra info over de enquête wenst, kan je altijd contact opnemen met: lievnest.vanneste@Ugent.be

Wat moet je weten over de inschakelingsuitkering?

Zoals eerder vermeld is de inschakelingsuitkering een uitkering die afgestudeerden onder bepaalde voorwaarden kunnen ontvangen indien ze na een periode nog steeds werkloos zijn. Volgende tekst geeft u het antwoord op de vragen van de enquête.

Om recht te hebben op een inschakelingsuitkering is het belangrijk om je na het afstuderen zo snel mogelijk in te schrijven bij de VDAB (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding). Zolang je niet ingeschreven bent bij de VDAB kan je beroepsinschakelingstijd (zie verder) niet van start gaan en kan je ook geen inschakelingsuitkering ontvangen. Je krijgt deze uitkering dus niet automatisch. Niet iedereen ontvangt de inschakelingsuitkering waar ze recht op hebben. Je moet zelf het initiatief nemen om een inschakelingsuitkering aan te vragen en zelf de nodige papieren in orde brengen. Hierdoor is het dus zeer belangrijk dat je op de hoogte bent van de basisprincipes.

We kunnen stellen dat er **4 belangrijke voorwaarden** zijn waaraan je moet voldoen. Deze worden hieronder opgesomd. Let wel op: hieronder worden enkel de basisprincipes beschreven en niet de uitzonderingen.

1. **Leeftijd:** Je mag niet meer onderworpen zijn aan de leerplicht. Daarnaast moet je ook jonger dan 25 jaar zijn op het ogenblik van de uitkeringsaanvraag (vroeger was dit 30 jaar). Indien je niet in staat was je aanvraag in te dienen voor het bereiken van deze leeftijd, kan er van deze leeftijdsgrens afgeweken worden. Bijvoorbeeld wanneer je langdurig ziek bent geweest.
2. **Beroepsinschakelingstijd (of wachttijd):** Na het afstuderen heb je niet onmiddellijk recht op de inschakelingsuitkering. Je moet onder andere een beroepsinschakelingstijd doorlopen waarin je actief op zoek moet gaan naar werk. Tijdens deze wachttijd ontvang je dus nog geen inschakelingsuitkering. Deze wachttijd heeft tot doel de werkzoekende actiever te laten zoeken naar werk en duurt ongeveer 1 jaar. Tijdens deze wachttijd moet je alle activiteiten in verband met je studies (afleggen van examens, werken aan eindwerk ...) stopgezet hebben. Doe je dit niet dan kan deze wachttijd niet van start gaan.
3. **Je hebt een studie of opleiding gevolgd die recht geeft op een uitkering:** Om toegelaten te worden tot het recht op inschakelingsuitkeringen moet je van een bepaalde studie of opleiding de lessen hebben gevolgd, alle stages en praktijkwerken volbracht hebben en de examens afgelegd hebben. Geslaagd zijn voor de vereiste studies hoeft niet. Enkel als je jonger bent dan 21 jaar op het moment dat je de uitkering aanvraagt moet je wel geslaagd zijn voor deze studie of opleiding. Je moet een bepaald diploma, getuigschrift of attest behaald hebben.

4. Tijdens de beroepsinschakelingstijd of wachttijd moet je twee positieve evaluaties gekregen hebben omtrent je zoekgedrag naar werk. Het is namelijk je plicht om zelf actief naar werk te zoeken en actief mee te werken met de begeleidings-, opleidings-, werkervarings- of inschakelingsacties die de VDAB u voorstelt met het oog op uw inschakeling op de arbeidsmarkt.

Indien je aan de voorwaarden voldoet en dus een inschakelingsuitkering ontvangt, krijg je dit niet voor heel je leven. Het recht op de inschakelingsuitkeringen is namelijk beperkt in de tijd. Je hebt algemeen gesteld maximaal 3 jaar (36 maanden) recht op een inschakelingsuitkering, zonder rekening te houden met eventuele verleningen. Deze 36 maanden beginnen te lopen vanaf de eerste dag waarop je een inschakelingsuitkering ontvangt. Word je beschouwd als gezinshoofd, alleenwonende of bevoorrecht samenwonende dan beginnen deze 36 maanden pas te lopen vanaf de maand die volgt op uw 30ste verjaardag. Men houdt in dit geval dus geen rekening met de periode voorafgaand aan je 30ste verjaardag. Daarnaast kunnen deze 36 maanden ook verlengd worden in een aantal situaties.

Om je een idee te geven over de hoogte van de inschakelingsuitkering:

- Een schoolverlater ouder dan 18 jaar, die nog bij zijn ouders inwoont ontvangt ongeveer 400 euro per maand.
- Een schoolverlater, ouder dan 21 jaar, die al alleen woont ontvangt ongeveer 800 euro per maand.

Voor meer info, surf naar de website van de VDAB of RVA:

⇒ <https://www.vdab.be/wegwijs/inschakelingsuitkering.shtml>

⇒ <http://www.rva.be/nl/documentatie/infoblad/t35>

Bijlage 1.2. Lijst deelnemende studierichtingen

1.2.1. BSO

BSO	Aantal
3 graad 3 jaar Automechanica	1
3de graad Automechanica - Auto-elektronica	1
7 kindzorg BSO	3
7 thuis en bejaardenzorg	3
7de jaar houtbewerking (industriële houtbewerking)	1
7de jaar maatschappelijke veiligheid	1
Administratieve medewerker	1
Auto elektriciteit 7de jaar	10
Bakkerij & chocolaterie	6
Beveiliging	1
BSO PUB (publiciteit)	1
Carrosserie spuittechnieken	4
Decoratie - restauratie - schilderwerken	1
Dierenzorg	44
Elektriciteit	2
Elektrische installaties	3
GBSO publiciteitsgrafiek	1
Grimeur - haarstyliste	6
Haarzorg	1
HBO5 verpleegkunde	1
Hoef & vacht verzorging dierenzorg	1
Industriële Houtbewerking	13
Kinderzorg	12
Logistieke medewerker	3
Maatschappelijke veiligheid (veiligheidsberoepen)	7
Mode realisatie & verkoop	2
Organisatie assistent	4
Publiciteitsgrafiek, publiciteit & illustratie	9
Schilderen & decoratie	2
Thuis & bejaardenzorg	29
Thuisverpleging	1
Veiligheidsberoepen	7
Verpleegkunde A2	1
Verpleegkundige	1
Verzorging, thuis & bejaardenzorg	24

1.2.2. TSO

TSO	Aantal
6de jaar elektrische installatietechnieken	1
7de jaar integrale veiligheid	1
Architectuur	1
Artistieke opleiding	5
Auto-elektriciteit	1
Automechanica	1
Autotechnieken	3
Beeldende vorming	1
Biotechnische wetenschappen	17
Boekhouden - Informatica	3
Bouw- Hout- Wetenschappen	9
Bouwtechnieken	6
Dier- en landbouwtechnische wetenschappen	23
EIT	1
Elektriciteit - elektronica	1
Electrische installatie technieken	17
Electro-Mechanica	6
Elektronica	1
Elektriciteit	9
Elektriciteit - elektronica	9
Elektro - mechanica	22
Elektrotechnieken	2
EM	1
Gezondheids- en welzijnswetenschappen	1
Hotel	1
Hout	2
Hout en- bouwkunde	3
Houtbewerking	5
Houttechnieken	19
Houttechnologie	1
Industriële wetenschappen	4
Informaticabeheer	1
Integrale veiligheid	30
Jeugd en gehandicaptenzorg	1
KAV	1
KSO	1
Kunst	1
Kunst beeldende vorming	1
Landbouw	2
Landbouwtechnische wetenschappen	2
Landbouwwetenschappen	1

Lichamelijke opvoeding en sport	1
Maatschappelijke veiligheid	6
Marketing & ondernemen	1
Mechanische vormgevingstechnieken	20
Metaal	1
Planttechnische wetenschappen (tuinaanleg)	3
SAT	1
Schoonheidszorgen	7
SEI: secundair elektrische installaties	1
Sociale en technische wetenschappen	3
TBH, Bouw- houtkunde	2
TEA: TechnischeTheoretisch Elektriciteit - Elektronica	1
Techniek wetenschappen	10
Technisch Bouw - Hout	1
Technische bouwtechnieken	2
Technische landbouw	1
TEM	1
Theoretisch technisch bouw en houtkunde	1
TSO Automechanica	1
TTW	1
Tuinbouw technische wetenschappen	4
Veiligheidstechnieken	1
Verpleegkunde A2	1
Verpleging	1

1.2.3. Hogeschool

Hogeschool	Aantal
Agro en biotechnologie afstudeerrichting biotechnologie	5
Agro en Biotechnologie dierenzorg	2
Artistieke opleiding	1
Bachelor chemie	1
Bachelor elektromechanica	2
Bachelor houttechnologie	2
Bachelor in de Orthopedagogie	1
Bachelor in de Toegepaste informatica: apps & gamification	1
Bachelor in het kleuteronderwijs	1
Bachelor in orthopedie	1
Bachelor lager onderwijs	8
Bachelor leerkracht kleuteronderwijs	2
Bachelor lerarenopleiding	1
Bachelor LO & BR	2
Bachelor sec. onderwijs biologie - aardrijkskunde	1

Bachelor secundair onderwijs	3
Bachelor secundair onderwijs aardrijkskunde handel- burotica	1
Bachelor secundair onderwijs geschiedenis - godsdienst	1
Bachelor secundair onderwijs: biologie en aardrijkskunde	1
Bachelor secundair onderwijs: Frans - geschiedenis	1
Bachelor secundair onderwijs: Frans-Aardrijkskunde	1
Bachelor secundair onderwijs: Frans-economie	1
Bachelor TV journalistiek verkort traject	1
Bacheloropleiding verpleegkunde	1
Bedrijfsmanagement	1
Bedrijfsmanagement: Accountancy - Fiscaliteit	1
Bedrijfsmanagement: financiën- en verzekeringswezen	4
Biomedische laboratoriumtechnologie (MLT)	7
Biotechnologie	23
Business management & entrepreneurship	10
Communicatiemanagement	5
Crossmedia management	1
Elektromechanica	8
ELM - auto	1
ELM automatisering	1
Ergotherapie	4
Event- en projectmanagement	1
Farmaceutische laboratoriumtechnologie	1
Grafische en digitale media - grafimediabeleid	7
HBO5 verpleegkunde	2
Houtbewerking	1
Industrieel ingenieur bouwkunde	1
Journalistiek	6
Kleuteronderwijs	5
Laboratorium technologie	1
Lager onderwijs	6
Leerkracht wisk. - fys.	1
Lerarenopleiding biologie - wiskunde	1
Lerarenopleiding Lichamelijke opvoeding - bewegingsrecreatie	5
Lerarenopleiding secundair (geschiedenis - godsdienst)	1
Lerarenopleiding secundair onderwijs Frans - economie	1
Lerarenopleiding vives torhout	1
Lerarenopleiding: biologie - wiskunde	1
Lerarenopleidng bio - aardrijkskunde	1
Logopedie	1
Master op een toeristische bestemming	1
Medical Management Assistant	10

Medische laboratorium technologie	17
Milieumanagement (bedrijfsmanagement)	1
Netwerkeconomie	1
Orthopedagogie	7
Prof. bachelor elektromechanica (automatisering)	1
Professionele bachelor orthopedagogie	1
Publiciteitsgrafiek	1
Rechtspraak	7
Regentaat Engels - Nederlands	1
Regentaat Engels-Bio-esthetiek	1
Regentaat wiskunde - geschiedenis	1
Sociaal werk	7
Sociaal werk - maatschappelijk werk	1
Sociale readaptatie wetenschappen	2
Toegepaste informatica	6
Toegepaste informatica - apps & gamification	1
Toegepaste informatica - netwerken	2
Toegepaste informatica, applicatieontwikkeling	1
Toegepaste informatica: applicatieontwikkeling afstudeerrichting apps & gamification	1
Vastgoed	4
Verkort traject financiën & verzekeringen	1
Verpleegkunde	10
Verpleegkunde A1 - pediatrie	4
Verpleegkunde A2	1

1.2.4. Universiteit

Universiteit	Aantal
2e master farmaceutische zorg	1
Archeoloog (bachelor)	4
Bachelor informatica	2
Bedrijfscommunicatie	2
Bedrijfseconomie	2
Bestuurskunde en publiek management	4
Bio-ingenieur	2
Biologie	2
Biomedische wetenschappen	1
Biowetenschappen	1
Bos- en natuurbeheer	1
Burgelijk ingenieur elektrotechniek	1
Burgerlijk Ingenieur Computerwetenschappen	1
chemie (master)	5
Communicatiemanagement	1

Communicatiewetenschappen	1
Farmaceutische wetenschappen	11
FFW	1
Geneeskunde	1
Handelsingieur	7
Handelswetenschappen	8
Handelswetenschappen - Finance & risk	12
Handelswetenschappen - marketing	1
Handelswetenschappen - strategisch management	7
Handelswetenschappen: accountancy-fiscaliteit	8
Handelswetenschappen: IT	1
Industrieel ingenieur	3
Industrieel ingenieur luchtvaarttechnologie	1
Industrieel Ingenieur: Elektromechanica	2
Industriële ingenieurswetenschappen (bouwkunde)	9
Informatica	2
Japanologie	3
Kinesithérapie	2
Kinesithérapie & revalidatiewetenschappen (neurologische revalidatie)	1
Kleuteronderwijs	1
MA taal- en letterkunde Engels - Duits	1
Ma-na-Ma meertalige bedrijfscommunicatie	1
Manama Actuariële wetenschappen	1
Master bedrijfseconomie	3
Master Burgelijk ingenieur in bouwtechnieken	1
Master communicatiemanagement	2
Master gender en diversiteit	1
Master in de architectuur	1
Master in de revalidatiewetenschappen en kinesithérapie (afstudeerrichting pediatrie)	1
Master in de verpleegkunde	1
Master in het tolken (Frans - Duits)	1
Master klinische biomedische wetenschappen	1
Master management	1
Master meertalige communicatie	4
Master meertalige communicatie (toegepaste taalkunde)	1
Master meertalige communicatie (VTC)	1
Master meertalige communicatie Duits - Spaans	1
Master meertalige communicatie Engels - Duits	1
Master meertalige communicatie Frans - Duits	1
Master meertalige communicatie Frans - Duits - Nederlands	2
Master meertalige communicatie Nederlands - Engels - Spaans	2

Master psychologie (klinische)	1
Master scandinavistiek	1
Master sociologie	1
Master taal- en letterkunde Frans - Italiaans	1
Master tolken	1
Master vergelijkende moderne letterkunde	1
Meertalige communicatie (Frans - Italiaans)	1
Meertalige communicatie (Nederlands - Duits - Spaans)	1
Meertalige communicatie (VTC toeg. taalkunde)	1
Nationale politiek	1
Oost-Europese talen & culturen	1
Pedagogische wetenschappen	1
Postgraduaat conferentietolken	1
Rechten	5
Rechter - notariaat	1
Revalidatiewetenschappen & kinesitherapie	4
Sociologie	7
Taal - en letterkunde Frans en Spaans	1
Taal- en letterkunde	1
Taal- en letterkunde: Engels - Duits	2
Taal- en regiostudies: japanologie	3
TEW - marketing	1
Toegepaste economische wetenschappen	6
Toegepaste taalkunde	2
Toegepaste taalkunde: master meertalige communicatie (Engels - Spaans)	1

1.2.5. Andere

Andere	Aantal
Architecturale vorming	1
Artistieke opleiding	5
Beeldende vorming	1
Gegradueerde verpleegkunde, optie algemene zorg	1
Geriatric	1
HBO verpleegkunde optie algemene	1
HBO5 toegepaste algemene verpleegkundige	1
Lerarenopleiding (vreemde talen)	1
Verpleegkunde	17
Verpleegkunde (thuis)	1
Verpleegkunde A2	3

Bijlage 1.3. Analyses SPSS

1.3.1. Toetsen hypothese

1. VRAAG 8 & SCHOLINGSGRAAD

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
van uitkering gehoord * scholingsgraad	936	100,0%	0	0,0%	936	100,0%

		scholingsgraad		Total	
		lager geschoolden	hoger geschoolden		
van uitkering gehoord	nee	Count	452	352	804
		% within scholingsgraad	90,0%	81,1%	85,9%
ja	Count	50	82	132	
	% within scholingsgraad	10,0%	18,9%	14,1%	
Total	Count	502	434	936	
	% within scholingsgraad	100,0%	100,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	15,336 ^a	1	,000		
Continuity Correction ^b	14,608	1	,000		
Likelihood Ratio	15,361	1	,000		
Fisher's Exact Test				,000	,000
Linear-by-Linear Association	15,320	1	,000		
N of Valid Cases	936				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 61,21.

b. Computed only for a 2x2 table

Symmetric Measures

	Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal Phi	,128	,000
Cramer's V	,128	,000
N of Valid Cases	936	

2. VRAAG 9 & SCHOLINGSGRAAD

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
inhoud uitkering * scholingsgraad	132	14,1%	804	85,9%	936	100,0%

inhoud uitkering * scholingsgraad Crosstabulation

		scholingsgraad		Total
		lager geschoolden	hoger geschoolden	
inhoud uitkering ik weet hier niets van	Count	10	11	21
	% within scholingsgraad	20,0%	13,4%	15,9%
2	Count	19	31	50
	% within scholingsgraad	38,0%	37,8%	37,9%
3	Count	19	27	46
	% within scholingsgraad	38,0%	32,9%	34,8%
4	Count	2	13	15
	% within scholingsgraad	4,0%	15,9%	11,4%
Total	Count	50	82	132
	% within scholingsgraad	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,917 ^a	3	,178
Likelihood Ratio	5,533	3	,137
Linear-by-Linear Association	2,486	1	,115
N of Valid Cases	132		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,68.

3. VRAAG 11 & SCHOLINGSGRAAD

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
uitleg uitkering * scholingsgraad	928	99,1%	8	0,9%	936	100,0%

uitleg uitkering * scholingsgraad Crosstabulation

		scholingsgraad		Total
		lager geschoolden	hoger geschoolden	
uitleg uitkering nee	Count	285	204	489
	% within scholingsgraad	57,6%	47,1%	52,7%
ja	Count	210	229	439
	% within scholingsgraad	42,4%	52,9%	47,3%
Total	Count	495	433	928
	% within scholingsgraad	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)	Exact Sig. (2- sided)	Exact Sig. (1- sided)
Pearson Chi-Square	10,143 ^a	1	,001		
Continuity Correction ^b	9,727	1	,002		
Likelihood Ratio	10,156	1	,001		
Fisher's Exact Test				,002	,001
Linear-by-Linear Association	10,132	1	,001		
N of Valid Cases	928				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 204,84.

b. Computed only for a 2x2 table

Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,105	,001
	Cramer's V	,105	,001
N of Valid Cases		928	

1.3.2. Arbeidsmarkt

1. VRAAG 26 & SCHOLINGSGRAAD

Correlations

			info opleiding arbeidsmarkt	studie-niveau
Spearman's rho	info opleiding arbeidsmarkt	Correlation Coefficient	1,000	,089**
		Sig. (2-tailed)	.	,007
		N	923	923
	studie-niveau	Correlation Coefficient	,089**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,007	.
		N	923	936

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

2. VRAAG 27 & SCHOLINGSGRAAD

Correlations

			studie-niveau	meer info arbeidsmarkt
Spearman's rho	studie-niveau	Correlation Coefficient	1,000	,144**
		Sig. (2-tailed)	.	,000
		N	936	920
	meer info arbeidsmarkt	Correlation Coefficient	,144**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	.
		N	920	920

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

3. VRAAG 28 & SCHOLINGSGRAAD

Correlations

			studie-niveau	betere info arbeidsmarkt
Spearman's rho	studie-niveau	Correlation Coefficient	1,000	,168**
		Sig. (2-tailed)	.	,000
		N	936	919
	betere info arbeidsmarkt	Correlation Coefficient	,168**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	.
		N	919	919

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Bijlage 1.4. Antwoorden op vraag 10 enquête

1	afgestudeerde jongeren makkelijker inschakelen, stabiel maken van jongeren door bepaalde uitkering, onlangs is de termijn vermindert (denk ik)
2	Als afgestudeerde een vergoeding ontvangen terwijl je werk zoekt, zonder al gewerkt te hebben (dus geen recht op werkloosheidsuitkering).
3	als je 1 jaar gewerkt hebt en je valt zonder dat je ander werk vindt, maar wel zoekt dan krijg je een uitkering.
4	Als je afgestudeerd bent, krijg je - terwijl je werkzoekende bent - een uitkering.
5	Als je binnen het jaar geen werk vindt (maar wel actief op zoek bent geweest), krijg je een uitkering.
6	Als je gedaan hebt met je laatste jaar en je wilt aan de slag op de arbeidsmarkt. Maar daarvoor moet je eerst werk hebben (zoeken) in die zoekperiode krijg je een uitkering betaald als je aan enkele eisen voldoet.
7	Als je geen werk vindt als vers afgestudeerde dat je dan een uitkering kan krijgen. Na een periode te zoeken achter werk en nog niets gevonden hebt. (is niet gelijk aan werkloosheidsuitkering (doppen) omdat je dan al moet gewerkt hebben)
8	Als je na een zekere periode nog geen werk hebt na je studies dan kan je beroep doen op de inschakelingsuitkering. Het is een soort werkloosheidsuitkering.
9	Als je stopt met school en direct gaat gaan werken dan krijg je dat.
10	Als je weg bent van school dat je als je na een jaar geen werk hebt gevonden een uitkering krijgt.
11	Bedrijven krijgen geld van de overheid om nieuwe werkers aan te nemen.
12	Dat er sprake van is dat deze afgeschaft/aangepast zal worden.
13	Dat je moet inschrijven bij de vakbonden en aantonen dat je werkzoekend bent als er 12 maanden wachten dan heb je een minimum van uitkering
14	De inschakelingsuitkering is de uitkering die je krijgt (niet altijd) nadat je beroepsinschakelingstijd is afgelopen (dit is +/- 12 maanden). Deze start als je je inschrijft als werkzoekende bij de VDAB.
15	De periode na afstuderen waar je op zoek bent naar werk - werkloze periode - kan je een uitkering krijgen om deze periode te overbruggen.
16	de wachtperiode als je geen werk vindt, vanaf dat je 9 maanden werkloos bent, maar toch actief solliciteert dan krijg je een uitkering.
17	Deze uitkering krijgen afgestudeerde studenten met als doel toch enige bron van inkomen te hebben alvorens men een job heeft. Wel heeft men er niet direct recht op. Men moet bijvoorbeeld actief werk zoeken.
18	Dit houdt in dat tijdelijk werklozen na een bepaalde tijd een uitkering krijgen.
19	Dit is een uitkering die je krijgt wanneer je net van de schoolbanken komt. (secundair onderwijs)
20	Dit is een uitkering voor jongeren die afgestudeerd zijn en op zoek zijn naar werk. Je hebt maar tot u 25ste recht op deze uitkering. En je krijgt het pas 1 jaar nadat je afgestudeerd bent. Met de nieuwe hervorming/besparingen zijn er nog een aantal verstrengingen maar deze weet ik niet allemaal.
21	Dit is een uitkering voor jongeren van minder dan 25 jaar. Zij krijgen dit 1 jaar na afstuderen wanneer zij nog geen job hebben gevonden. Wanneer je ouder dan 25 jaar bent, krijg je deze niet meer.
22	Dit is voor jongeren wanneer ze na het afstuderen lange tijd werkloos zijn. Na bepaalde periode krijgen ze dit. Is dit niet afgeschaft?
23	Een bepaalde som die krijgt per maand nadat je eerst een jaar gewerkt hebt.
24	Een soort werkloosheidsuitkering net nadat je afstudeert, maar je nog geen werk vindt. Dit

	krijg je alleen als je aan bepaalde voorwaarden voldoet en al een bepaalde tijd werk gezocht hebt.
25	een uitkering dat je kan krijgen indien je afgestudeerd bent maar geen werk vindt
26	Een uitkering die degressief is om zo werklozen te stimuleren om aan het werk te gaan (?).
27	Een uitkering die een afgestudeerde krijgt wanneer deze na zijn/haar studies geen job vindt.
28	Een uitkering die een net afgestudeerde student kan ontvangen tijdens zijn zoektocht naar werk.
29	Een uitkering die je krijgt als afgestudeerde nadat je na een paar maanden geen werk hebt gevonden?
30	Een uitkering die je krijgt als je een bachelor na bachelor doet.
31	Een uitkering die je krijgt in afwachting van je werk, indien je ingeschreven hebt in de VDAB.
32	een uitkering die je krijgt nadat je een bepaalde periode gewerkt hebt (niet voor volwassenen)
33	Een uitkering die je krijgt tot je werk hebt gevonden.
34	Een uitkering die je krijgt tussen afstuderen en het vinden van eerste job.
35	Een uitkering die je krijgt.
36	Een uitkering indien men niet onmiddellijk werk vindt. Met enkele wacht maanden ertussen.
37	Een uitkering voor jongeren die na hun studies geen werk vinden
38	Een uitkering voor mensen die hun diploma op zak hebben, maar nog geen werk gevonden hebben.
39	Geld dat je krijgt als je in bepaalde tijdstip na je studies nog geen werk hebt.
40	geld dat je krijgt de eerste paar jaar na school zolang je nog zonder werk zit
41	Geld dat je krijgt het 1ste jaar na afstuderen als je nog geen job hebt.
42	geld dat je krijgt tijdens tussen tijds aan nemen
43	Geld dat je krijgt tot je werk gevonden hebt. Je krijgt dit geld enkele maanden nadat je afgestudeerd bent van school en werk gevonden hebt.
44	Het heeft iets te maken met een uitkering voor pas afgestudeerden?
45	ik denk dat dit de uitkering is die je krijgt na het studeren en je eerste vast werk.
46	ik denk dat het de wachttijd is voor een werkloosheidsuitkering
47	Ik denk dat het een beperking in de tijd was van een uitkering na het einde van een job om werkzoekenden meer te pushen (een soort) werk te beginnen uitoefenen.
48	Ik denk dat het gaat over een uitkering die je krijgt bij het starten van de loopbaan.
49	Ik denk dat je recht hebt op een inschakelingsuitkering als je na een jaar afgestudeerd/gestopt te zijn met je studies nog werkloos bent. Dit is onafhankelijk van het feit of je al gewerkt hebt. Het is om te voorkomen dat jongeren te lang zonder inkomen zitten.
50	Ik denk dat men met deze uitkering extra wil motiveren om te gaan werken.
51	Ik denk een uitkering die je als starter ontvangt als je niet meteen (+/- 1 jaar) een job vindt die voldoet aan je diploma-verwachtingen (een job van zekere "hoogte", waarvoor je gestudeerd hebt).
52	Indien je afgestudeerd bent, kan je je inschrijven inde VDAB, na een wachttijd van 1 jaar ongeveer, kan je de inschakelingsuitkering krijgen, zolang je nog onder de 24 jaar bent.
53	Inschakelingsuitkering = vroegere wachttuitkering. Afgestudeerde schrijft zich in bij VDAB, vindt niet meteen werk en ontvangt na een wachttijd de inschakelingsuitkering, waar ze geen recht hebben op werkloosheid aangezien onvoldoende gewerkt.
54	Inschakelingsvergoeding wordt uitgekeerd aan personen onder de 45 jaar die zich in een tewerkstellingscel bevinden. Het wordt uitgekeerd bovenop de werkloosheidsuitkering.
55	inschrijven VDAB om je vergoeding te krijgen
56	Je krijgt een inschakelingsuitkering als je je inschrijft bij de VDAB als werkzoekende. Terwijl je in je wachttijd zit krijg je dit.

57	Je krijgt een uitkering indien je niet direct aan werk geraakt.
58	Je krijgt geld na dat je afgestudeerd bent als je al een tijd gewerkt hebt of op een wachtlijst staat (iet in die buurt)
59	Je krijgt geld tijdens je studies tot aan 25 jaar leeftijd.
60	Je moet exact 1 jaar gewerkt hebben.
61	Jongeren die na de studies gedurende een bepaalde periode geen job vinden op de reguliere arbeidsmarkt, kunnen beroep doen op een inschakelingsuitkering.
62	Jongeren krijgen een inschakelingsuitkering als ze werkzoekende zijn. Na 2 jaar pas krijg je die.
63	Na 1 jaar (ingeschreven te zijn in de VDAB), nog geen werk gevonden te hebben kun je een uitkering verkrijgen.
64	na een jaar werkloos te zijn na je studies, heb je recht op een uitkering. Je moet hiervoor 2x een positieve evaluatie hebben van de RVA (na 7m en na 22m).
65	Na het afronden van uw studies en geslaagd zijn, maar niet meteen werk vinden, dan kunt u deze uitkering aanvragen. Minstens diploma middelbaar onderwijs vereist en u krijgt de uitkering pas na een wachttijd van een aantal maanden.
66	Na je studie kon je dit aanvragen.
67	Nadat je afgestudeerd bent, moet je je inschrijven. Daarna moet je je inschrijven bij de VDAB als werkzoekende. Vanaf dan zit je in de inschakelingstijd. Als deze inschakelingstijd voorbij is en je werkt nog niet, krijg je een inschakelingsuitkering.
68	Overbrugging tussen moment afstuderen en aanvang werk.
69	som die je krijgt als je afgestudeerd bent en binnen de 6 maanden geen werk vindt
70	Soort van wachttijdsuitkering voor pas afgestudeerden die nog niet kunnen doppen.
71	soort werkloosheidsuitkering voor net afgestudeerden die niet onmiddellijk een job vinden
72	Uitkering als je afgestudeerd bent. 1 jaar op wachten Indien dat je geen werk vindt.
73	uitkering als werkzoekende
74	Uitkering bij werkloosheid, aanzetten om werk te zoeken
75	Uitkering die je kan ontvangen wanneer je afgestudeerd bent en maar geen werk vindt.
76	uitkering die je krijgt als je na je studies geen werk vind. Er staat een maximum termijn. Soort werkloosheidsuitkering voor jongeren.
77	Uitkering die je krijgt als je nog geen werkt hebt gevonden. Ik denk rond de €400 per maand.
78	Uitkering die je krijgt als pas-afgestudeerde en nog geen werk gevonden hebt.
79	Uitkering die je krijgt na je studies, in de periode dat je op zoek bent naar werk.
80	Uitkering die je krijgt voor als je geen werk vindt na het afstuderen.
81	Uitkering die je krijgt wanneer je als pas afgestudeerde niet meteen werk hebt.
82	Uitkering die je krijgt wanneer je binnen bepaalde tijd geen werk vindt na behalen diploma?
83	Uitkering die wordt uitbetaald aan studenten die hun werkcarrière niet meteen starten. Dus als compensatie tot wanneer ze starten te werken.
84	uitkering einde studie en eerste job
85	uitkering die u krijgt direct achter uw studies. Deze uitkering is bedoeld voor jongeren die voorlopig te weinig gewerkt hebben.
86	Uitkering je kan krijgen als je nog niet genoeg gewerkt hebt te vergelijken met werkloosheidsuitkering
87	uitkering na afstuderen indien je nog niet gewerkt hebt
88	uitkering na studies bij werkloosheid
89	Uitkering terwijl je naar werk zoekt. Je krijgt het na een bepaalde periode. Dus niet in het begin.
90	uitkering voor afgestudeerden die niet direct werk vinden.

91	Uitkering voor net afgestudeerden die werkloos zijn. Strenge voorwaarden + niet veel, minder dan leefloon?
92	Uitkering voor pas afgestudeerde werkzoekende jongeren.
93	uitkering waar net afgestudeerden die niet onmiddellijk werk vinden op de arbeidsmarkt
94	vergoeding voor pas afgestudeerden als zij na een jaar nog steeds geen werk gevonden hebben, maar wel actief op zoek zijn
95	Volgens mij heeft deze uitkering te maken met pas afgestudeerde werkzoekenden. Aangezien zij nog niet hebben bijgedragen aan de sociale zekerheid maken zij geen kans op de 'normale' vormen van bijstand (zoals werkloosheidsuitkering). Een manier om die werkzoekenden te ondersteunen.
96	voor een periode na het afstuderen krijgt de ex-student een uitkering zolang deze nog geen baan gevonden heeft.
97	voor jongeren die van school komen & die ingeschreven staan bij VDAB of dergelijke. Als ze na 1 jaar geen werk hebben gevonden, kunnen ze recht hebben op deze uitkering.
98	Voor mensen met & zonder diploma maar geen job vinden; krijgen indien ze ingeschreven zijn in de VDAB een inschakelingsuitkering.
99	Wanneer je bent afgestudeerd en niet direct werk vindt krijg je een vergoeding van de VDAB.
100	Wanneer studenten afgestudeerd zijn, en nog geen werk gevonden hebben, kunnen zij deze uitkering aanvragen.
101	werkloosheidsuitkering voor jongeren
102	werklozen?